

Archief Philip Staal

Be-Ezrath Ha-Jeled

(Met de hulp van het Kind)

*Een Case-Studie naar het Vermogensbeheer
van Joodse Wereldoorlog II-wezen
door Joodse Organisaties*

ב עזרת הילד

Rapport 1a

Ph. Staal MA

Pardes Hanna: januari 2004

טבת תשס"ד

פרדס חנה:

Niets uit dit rapport mag worden vereenvoudigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver.

*Oordeel niet over uw naaste totdat gij gekomen zijt op zijn plaats.
Versmaad geen mens en acht geen zaak onmogelijk, want er is geen mens,
die zijn uur niet heeft en er is geen zaak die zijn plaats niet heeft.*
Spreuken der Vadersen.

One should accept the truth from whatever source it proceeds.
Maimonides

If you want the present to be different from the past, study the past.
Baruch Spinoza

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Vraagstelling	6
1.1 Inhoud van de Vraagstelling	6
1.2 Rapportage	6
2 Samenvatting	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Vermogen	9
3 Vermogensbeheer en verantwoording	12
3.1 Bewindvoerder	12
3.2 Voogd	14
3.3 Toeziend voogd	16
3.4 Verantwoordelijkheid	17
3.5 Algemene opmerking brief JMW en rapportage Verhey	20
4 Rapport Bewindvoerder	21
4.1 Activa	21
4.2 Passiva	25
5 Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled	27
5.1 Algemeen	27
5.2 Ontvangsten	27
5.3 Uitgaven	30
5.4 Staat van het Vermogen	37
6 Berekening van het Zuiver Vermogen	38
6.1 Saldo Geldmiddelen	38
6.2 Inkomsten- en ondernemingsbelasting	38
6.3 Bedragen die in rapport Vos staan maar niet in rapport Voogd	38
6.4 Passiva rapport Vos	43
6.5 Uitgaven Voogd	43
6.6 Saldo effecten rapport Vos	44
6.7 Saldo effecten aankoop en uit nalatenschap	44
6.8 Samenvatting Zuiver Vermogen	45
Noten	46
Geraadpleegde archieven en literatuur	50
Bijlagen bij rapport	
1 Rapport Bewindvoerder	52
2 Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled	71
3 Brief van JMW aan Marcel Staal van 2 augustus 1999	81
4 Rapportage van mevrouw E. Verhey van 22 oktober 2002	86
5 Reactie JMW van 11 juni 2003	93
6 Brief drs. F. Hoek aan Staal van 24 juli 2003	106
7 Rapportage drs. Zevenbergen, schriftexpert van 19 augustus 2003	113

Voorwoord

Deze rapportage is een eerste aanzet om antwoord te krijgen op de door mij in juni 2000 gestelde vraag aan de directeur van JMW¹ - zijnde de rechtsopvolger van Le-Ezrath Ha-Jeled (Het Kind ter Hulpe)². Dit was nadat ik, als vertegenwoordiger van Platform Israël (overkoepelend orgaan van Nederlanders in Israël), mijn handtekening had geplaatst onder de Vaststellingsovereenkomst³ tussen de Banken/Beurspartijen en de Joodse Partijen.

Mijn vraagstelling luidde als volgt:

Ik zou graag een beredeneerd en onderbouwd antwoord krijgen op de vraag of het vermogen (erfenis) van de joodse oorlogswezen door de Voogdij-instellingen goed is beheerd.

Reden van deze vraag kwam voort uit het feit dat er tot juni 2000 geen onderzoek was gedaan naar het vermogensbeheer van joodse Wereldoorlog II-wezen. Het onderzoeksteam, dat rapporteerde aan de Contactgroep Tegoeden Wereldoorlog II, heeft geen onderzoek verricht naar de omvang en beheer van het vermogen van minderjarige joodse WO II-wezen. In de opdracht⁴, die de Contactgroep op 24 juni 1998 verstrekt heeft aan het onderzoeksteam, werd dit punt niet genoemd.

Begin 2000 heeft het “Instituut voor Opsporing WO II Tegoeden” te Ramat-Gan, Israël, opdracht gegeven aan Elma Verhey⁵ voor het uitvoeren van een “wezenonderzoek”.

Wij, JMW en ondergetekende, veronderstelden dat dit onderzoek antwoord zou geven op de door mij aan JMW gestelde vraag. Het was logisch dat wij zouden wachten op de resultaten van dit onderzoek, mede gelet op het feit dat het onderzoeksteam toegang zou hebben tot de benodigde archieven en andere bronnen.

Tijdens een bijeenkomst in december 2001 in Israël vertelde Elma Verhey over het “Wezenonderzoek” en de moeilijkheden die zij hierbij ondervond. Er waren, zo vertelde Elma Verhey, geen financiële gegevens meer aanwezig. Dit was voor mij de reden om zelf op zoek te gaan naar financiële gegevens van WO II-wezen.

Tijdens mijn speurtocht bleek al snel dat het archief van het Nederlands Beheersinstituut (NBI)⁶ aanwezig is in het Nationaal Archief te Den Haag. Hier liggen dus alle dossiers van WO II-wezen die een vermogen hadden. Dossiers van het NBI zijn alleen in te zien door de persoon in kwestie of door een onderzoeker. Ik kon daarom alleen het dossier van mijn ouders bekijken en daarvan een kopie ontvangen.

In zijn brief van 11 juni 2003 (bijlage 5 van dit rapport), naar aanleiding van het door mij aan JMW overhandigde concept-rapport “Vermogensbeheer WO II-wezen” van 16 maart 2003, schrijft Hans Vuijsje, directeur van het JMW, mij o.a.:

“Van de oorlogswezen was er helaas slechts een zeer klein deel, waarbij sprake was van enig vermogen.”

Het was (en is) naar mijn mening onbegrijpelijk dat het onderzoeksteam van het “Wezenonderzoek” geen gebruik gemaakt heeft van het hierboven genoemde archief van het NBI. Buiten de ongetwijfeld interessante gegevens die hierin vermeld staan, zou bovenvermelde stelling getoetst kunnen worden.

Voorwoord

In augustus 2002 heb ik daarom alle in mijn bezit zijnde financiële gegevens van de Staals – inclusief een kopie-rapport uit mijn dossier van het NBI (bijlage 1 van dit rapport) en het Eindrapport van mijn Voogd⁷ (bijlage 2 van dit rapport) - aan Hans Vuijsje gegeven, opdat een financieel expert deze zou kunnen bestuderen en een objectief antwoord zou kunnen geven op mijn vraag betreffende het Vermogensbeheer WO II-wezen

Per brief d.d. 5 november 2002 ontving ik van Hans Vuijsje, als bijlage, de rapportage van Elma Verhey d.d. 22 oktober 2002 (bijlage 4 van dit rapport). Het bleek dat JMW mijn financiële rapporten aan Elma Verhey had gegeven voor bestudering en rapportage⁸.

Ik heb daarom de rapportage van Elma Verhey meegenomen in dit rapport. Ik kom hierop terug in de hoofdstukken 3, 5 en 6.

In augustus 2002 was dit “Wezenonderzoek” echter nog niet gepubliceerd. Ik kreeg - ondanks mijn herhaald verzoek om dit wel te mogen inzien - geen inzage in het tussentijds rapport. Dit was voor mij de reden om de publicatie van het “Wezenonderzoek” niet af te wachten en mijn eigen onderzoek te starten, waarvan het eindresultaat thans in dit rapport is neergelegd.

Tot in de 18^e eeuw werd iemand ‘wees’ genoemd die wegens onbekwaamheid om zichzelf te redden ‘onmondig’ werd geacht. Voor ons, als joodse WO II-wezen, geldt deze onmondigheid echter kennelijk nog steeds, hoezeer wij ons allengs ook bekwaamden. Er is dus niets nieuws onder de zon ...

In zijn toespraak op 4 december 2000, ter gelegenheid van de installatie van het bestuur van de Stichting Marorgelden Overheid⁹, heeft de voorzitter van het CJO (Centraal Joods Overleg), de psycholoog drs. Rob Wurms de onmacht verwoord die wij tijdens onze jeugd voelden:

...Ik wil hier iedereen danken, die zich heeft ingezet in die discussie. Meer persoonlijk dank ik natuurlijk degenen, die het met mij eens waren, maar vooral ook hen, die ik steeds maar weer op mijn weg vond vanwege hun kritische vragen en vanwege hun grote inzet voor een zo rechtvaardig mogelijke regeling.

Staat u mij toe één van hen één van die lastige mensen met name te noemen. Hij groeide namelijk samen met twee van mijn broers op in een weeshuis voor de wat dommere, zo dacht men toen, joodse oorlogsweesjes: doctorandus Philip Staal van het Platform Israël. Philip, na bijna 50 jaar hebben we elkaar weer ontmoet om te doen waar we toen te klein voor waren ...

Als gezegd is dit rapport bedoeld als een eerste aanzet voor een breder onderzoek betreffende het vermogensbeheer van WO II-wezen. Daar mij echter - door JMW – de toegang tot de algemene archieven verboden werd (deze archieven staan namelijk onder beheer van JMW, zie ook hoofdstuk 2.1), was ik genooddaakt om me te beperken tot het onderzoek van slechts twee wezen, namelijk van mijn broer en ondergetekende. De emoties die hierbij naar boven kwamen heb ik niet in het rapport verwerkt maar thuis gelaten bij mijn vrouw. Bedankt Henneke voor je geduld, begrip en waardevolle opmerkingen.

Pardes Hanna, Israël, februari 2004

1 Vraagstelling

1.1 Inhoud van de vraagstelling

De centrale vraagstelling luidde:

Heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?

Le-Ezrath Ha-Jeled was vanaf 1949 de voogdij-instelling met het grootste aantal Joodse WO II-wezen¹⁰. Dit was voor mij de reden dat ik deze vraagstelling bij JMW, als rechtsopvolger van Le-Ezrath Ha-Jeled, heb neergelegd. Dit in de verwachting dat JMW een onderzoek zou instellen om deze vragen, beredeneerd en onderbouwd, te kunnen beantwoorden. Jammer genoeg heeft mijn vraagstelling niet geleid tot het gewenste onderzoek.

Om een onderbouwd antwoord op deze centrale vraag te kunnen krijgen heb ik deze onderverdeeld in de volgende vragen:

- a. Wie was verantwoordelijk voor de oorlogswezen tot de leeftijd waarop zij meerderjarig werden?
- b. Was Le-Ezrath Ha-Jeled nog steeds de voogd en daardoor verantwoordelijk voor de minderjarige pupillen die niet meer in Nederland woonden?
- c. Wat was het vermogen (erfenis) van de oorlogswezen op 5 mei 1945?
- d. Wat was het vermogen (erfenis) van de oorlogswezen, zoals vastgesteld door het Nederlandse Beheersinstituut (NBI)?
- e. Wat was het vermogen van de oorlogswezen bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd?
- f. Is het vermogen door de Voogden van oorlogswezen eigenlijk gebruikt?
- g. Hoe, en door wie, werd er toezicht gehouden op de Voogden, respectievelijk Toeziend Voogden van de oorlogswezen?
- h. Werd er, en zo ja door wie, op toegezien dat de oorlogswezen het batig saldo uitgekeerd kregen bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd?

1.2 Rapportage

Hoofdstuk 2 van dit rapport is een samenvatting van mijn onderzoek, waarin is opgenomen:

- De problemen met betrekking tot het archiefmateriaal en andere bronnen.
- De problemen bij de waardebeoordeling met betrekking tot het zuiver Vermogen.
- Verantwoording Voogd, décharge Voogd en de ontvangst van het batig saldo bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd van de pupil.

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraagstelling zijn we als volgt te werk gegaan:

- Onderzoek in de archieven.
- Bestudering en analysering van gevonden rapporten en documenten.
- Zoeken naar de bron van de gegevens die in beide rapporten vermeld staan, met als doel deze gegevens te verifiëren.
- Controle of de in rapport Vos¹¹ vermelde bedragen ook voorkomen in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled.
- Controleren of de uitgaven, zoals deze voorkomen in de beide rapporten, overeenkomen met de destijds geldende normen.

2 Samenvatting

2.1 Algemeen

In dit onderzoek stond als gezegd de vraag centraal: Heeft Le-Ezrath Ha-Jeled, als zijnde Voogdij-instelling van joodse Wereldoorlog II-wezen, de erfenis van hun pupillen goed beheerd?

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag was het nodig onderzoek te doen in de archieven en andere bronnen. Hierbij deden zich de volgende problemen voor:

- Veel van het na de oorlog gevormde archiefmateriaal is reeds vernietigd¹².
- JWM¹³ heeft mij geweigerd¹⁴ om het archief van Le-Ezrath Ha-Jeled en de Gefusioneerde Instellingen¹⁵ in te zien. Dit dossier, eigendom van JMW, zou inzicht kunnen geven betreffende o.a. bestuursbesluiten en de manier waarop deze besluiten tot stand zijn gekomen.
- Ondergetekende heeft van JMW alleen toestemming gekregen om de persoonlijke dossiers van Marcel - door volmacht - en Philip Staal in te zien en dit uitsluitend pas na interventie van derden.

De door mij gestelde vraag: *“Heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?”* kan ik derhalve alleen beantwoorden met betrekking tot de erfenis van mijn ouders.

Bewindvoerder¹⁶ van onze op 11 juni 1943 vermoorde ouders

Dhr. D. Jager, Belastingconsulent te Amsterdam, is door het NBI op 17 september 1947 benoemd tot bewindvoerder voor I. Staal en Anna Staal-Nathan (ook genaamd Cohen), nadat op 12 september 1947 de Commissie voor Oorlogspleegekinderen geen bezwaar maakte tegen deze benoeming.

De bewindvoering eindigde op 6 april 1954.

Voogd en Toeziend Voogd van Marcel en Philip Staal

Per beschikking d.d. 30 januari 1948 van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam is over de minderjarigen Marcel en Philip Staal, geboren te Amsterdam op resp. 29 september 1939 en op 13 juni 1941:

- De voogdij opgedragen aan de S.A. Rudelsheimstichting¹⁷ te Amsterdam.
- Tot toeziend voogd is benoemd: Philip Vos¹⁸ te Amsterdam.

Het voogdijschap en toeziend voogdijschap eindigde bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd.

Erfgenamen

Als erfgenamen¹⁹ van I. Staal en A. Staal-Nathan (ook genaamd Cohen), werden hun kinderen erkend: Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de ander helft.

Rapporten en documenten

Dit onderzoek is gebaseerd op rapporten en documenten gevonden in archieven en andere bronnen.

Dit onderzoek is voornamelijk gebaseerd op de volgende twee rapporten:

- Accountantskantoor Ph. Vos (bijlage 1 van dit rapport) te Amsterdam d.d. 9 februari 1954 aan dhr. D. Jager, bewindvoerder voor mijn vermoorde ouders. Deze rapportage heeft betrekking op het gecombineerde vermogen van mijn ouders over de periode vanaf mei 1945 tot 1 januari 1953 en is door dhr. Jager gestuurd aan het Nederlandse Beheersinstituut.
- Le-Ezrath Ha-Jeled - Staat van Ontvangsten en Uitgaven Philip Staal, d.d. 13 juni 1962 (datum meerderjarigheid Philip Staal) (bijlage 2 van dit rapport). Elma Verhey bevestigt in haar rapportage d.d. 22 oktober 2002 aan JMW (bijlage 4) dat dit rapport de Eindafrekening is, afkomstig uit het archief van Le-Ezrath Ha-Jeled.

De berekeningen in dit rapport zijn uitgevoerd in nauwe samenwerking met het kantoor Oved, Gubi & Co, Financial Consultants Ltd. te Tel Aviv, Israël. Zij zijn getoetst aan de rapporten van de Commissies Van Kemenade, Kordes en Scholten. Verder heeft de schrijver van dit rapport verschillende gesprekken gevoerd met personen²⁰ die onderzoek verricht hebben betreffende het naoorlogse rechtsherstel en rapporteerden aan de Contactgroep Tegoeden Wereldoorlog II.

Werkelijke waarde van het vermogen.

In het rapport van accountantskantoor Ph. Vos zijn de bedragen vermeld per 1 januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953.

In het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled staan de bedragen zonder datum vermeld, terwijl de ontvangsten en uitgaven plaatsvonden in de periode van 1945 tot 13 juni 1962. Hieruit volgt dat alle bedragen in mijn rapport *nominale* bedragen zijn (te weten de bedragen zoals die in beide hierboven genoemde rapporten staan); zij kunnen dus niet zonder meer met elkaar vergeleken worden.

De waarde van deze bedragen op een te bepalen datum (bijvoorbeeld 13 juni 1962, de datum dat ik meerderjarig werd) kan berekend worden door middel van de zogenaamde *contante waardeberekening methode*. Met behulp van deze rekenmethode kunnen nominale bedragen uit verschillende perioden worden herberekend naar een bepaalde datum.

Wij hebben echter besloten om deze berekeningsmethode niet toe te passen omdat:

- de berekening van contante waarden kan geschieden op basis van rentepercentages of op basis van prijsindexcijfers. Dit zijn verschillende, niet vaststaande grootheden en de berekening kan daardoor leiden tot arbitraire getallen.
- de bedragen van de Ontvangsten en Uitgaven in de rapporten van Vos en Le-Ezrath Ha-Jeled zonder vermelding van data staan.
- antwoord op de centrale vraagstelling ook gegeven kan worden zonder toepassing van de contante waardeberekening methode.

2.2 Vermogen

De berekeningen in dit rapport berusten op bedragen en getallen van in de archieven aangetroffen rapporten en andere bronnen. Onderzoek in verschillende archieven heeft aangetoond dat van de meeste gegevens de bron niet meer aanwezig is, waardoor deze gegevens niet geverifieerd kunnen worden. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen in deze rapporten, tenzij anders bewezen, betrouwbaar en exact zijn.

Rapportage accountantskantoor Ph. Vos aan de Bewindvoerder

Dit rapport geeft de vermogensopstelling weer over de periode vanaf mei 1945 tot 1 januari 1953. Uitgaven en ontvangsten komen niet voor op de vermogensopstelling.

De bewindvoerder heeft deze verantwoording - voor de eerste en enige keer - afgelegd op 9 februari 1954, waardoor de bewindvoering pas kon eindigen op 6 april 1954. Hij deed dit in de vorm van een opstelling van het vermogen (activa en passiva) per 1 januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953.

Omdat de vermogensopstelling bijna negen jaar op zich heeft laten wachten was het onmogelijk om de uitgaven en inkomsten die plaatsvonden vanaf de bevrijding tot 1 januari 1953 te controleren (uitgaven en ontvangsten komen immers niet voor op de vermogensopstelling).

De bewindvoering eindigde als gezegd op 6 april 1954, waaruit volgt dat over de periode 1 januari 1953 tot 6 april 1954 helemaal geen verantwoording is afgelegd.

Het gecombineerde vermogen van mijn ouders was op 1 januari 1946:

- Activa $f 32.645,37 + P.M.$
- Passiva $f 14.129,15 + P.M.$ Slechts $f 4.847,15$ is betaald tot 1 januari 1953. Volgens rapport Vos heeft de rest van de gereserveerde passiva ($f 9.282,00$) niet tot betaling geleid.

Het gecombineerde vermogen van mijn ouders was op 1 januari 1953:

- Activa $f 65.293.71 + P.M.$
- Passiva $f 30.274,76 + P.M.$ Volgens rapport Vos hebben de gereserveerde passiva niet tot betaling geleid.

Eindrapport Voogd – Le-Ezrath Ha-Jeled (LEHJ)

Uit documenten gevonden in de archieven van LEHJ blijkt dat, hoewel de heer Jager door het NBI benoemd was tot de Bewindvoerder van onze ouders, de Rudelsheim-stichting - (zijnde onze voogd) en LEHJ (als gemachtigde van de Rudelsheim-stichting) - de erfenis van onze ouders vanaf 30 januari 1948 behandelden en beheerden²¹.

Uit brieven en documenten – aanwezig in het dossier Staal – blijkt hoeveel moeite LEHJ zich heeft getroost om vermogens van onze vermoorden familieleden op te sporen. LEHJ heeft aan alle relevante personen, bedrijven en instellingen brieven geschreven waarin informatie verzocht werd betreffende het vermogen van onze familieleden. Echter, daar in het dossier Staal de antwoorden op deze brieven niet aanwezig zijn, is het niet mogelijk het totaal door LEHJ ontvangen vermogen te controleren en te vergelijken met de Eindafrekening van LEHJ.

Alle nalatenschappen (Activa) die per 1 januari 1953 in rapport Vos staan, zijn volledig terug te vinden in rapport LEHJ (zie hoofdstuk 6.3).

Het bedrag aan netto dividenden (Activa) – de rekening-courantverhouding met het effectenkantoor N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co. en de post ‘Claim onafgerekende dividenden’ - die wel in rapport Vos staan maar niet in rapport LEHJ, ligt tussen de f 3.295,66 en f 6.740,59 (zie hoofdstuk 6.3).

Het feit dat de door de notaris opgestelde berekening van de boedelverdeling²² - de zogenaamde Memorie van Successie - alsmede de datum van overdracht²³ van de nalatenschap aan de erfgenamen niet bekend is, maakt het onmogelijk om met zekerheid vast te stellen welk gedeelte van de netto dividendopbrengst uiteindelijk beschikbaar kwam aan de erfgenamen van mijn ouders, dus aan mijn broer en mijzelf.

Zo is het niet bekend of alle dividenden (liquide middelen) na 1 januari 1953 door de bewindvoerder of door de boedelnotaris bij de regeling van de nalatenschap zijn gebruikt om één of meerdere passiva te betalen.

Aan de hand van de beschikbare rapporten en documenten is echter wel vast te stellen wat het minimum netto vermogen van mijn broer en mij was bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd.

Zuiver vermogen van Marcel op 29 september 1960 (datum meerderjarigheid)

De Eindafrekening van Marcel Staal, van LEHJ, is niet gevonden.

Het vermogen van Marcel bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd kan dus niet berekend worden. We hebben aangenomen dat het vermogen van Marcel Staal bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd gelijk is aan het Vermogen van Philip Staal bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd (dit blijkt uit de verklaring van erfrecht d.d. 6 februari 1952).

Zuiver Vermogen van Philip op 13 juni 1962 (datum meerderjarigheid)

Het minimum Zuiver Vermogen – nominale waarde - van Philip Staal bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd (op 13 juni 1962) bedraagt nadat alle kosten, die op de Eindafrekening van de Voogd staan in mindering zijn gebracht (zie hoofdstuk 6 van dit rapport): f 65,411,05. Dit is de helft van het bedrag, afkomstig uit de erfenis van mijn ouders.

Hoofdstuk 2 - Samenvatting

Frits Hoek²⁴, ingehuurd door JMW om reactie op mijn Concept Rapport aan JMW van 16 maart 2003 te geven, conformeert deze berekening in zijn brief d.d. 24 juli 2003 aan mij (bijlage 6 van dit rapport).

Het nominaal bedrag van *f* 65.411,05 bestaat uit: *f* 2.986,38 saldo geldmiddelen en *f* 62.424,67 effecten. Dit is het minimale nominale bedrag wat ik zou moeten hebben ontvangen bij het bereiken van mijn meerderjarige leeftijd.

Op de Eindafrekening staan verschillende bedragen als Uitgaven geboekt, die door LEHJ betaald zijn uit de verkoop van effecten (zie hoofdstuk 5 van dit rapport).

Zonder het archief van LEHJ te raadplegen - hetgeen mij immers niet is toegestaan - is het mij niet mogelijk te bepalen of al deze bedragen inderdaad door ons betaald hadden moeten worden. Van sommige bedragen is het – volgens mij - niettemin duidelijk dat deze ten onrechte betaald zijn en/of dat er Inkomsten waren welke niet in rapport LEHJ staan. Ik denk bijvoorbeeld aan de bedragen betreffende Inkomstenbelasting en AOW, vermeld onder het kopje Uitgaven (zie hoofdstuk 5.3.4 ‘Belastingen’). Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat er Ontvangsten waren uit de opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen etc.), alsmede Ontvangsten uit de verkopen van goederen die niet in het Eindrapport LEHJ staan.

Dat het niet onmogelijk is dat er Inkomsten waren welke niet als Ontvangsten in het rapport LEHJ staan blijkt uit de in mijn bezit zijnde uittreksels (Verkoopaktes) van het Kadaster en de Eindafrekeningen van LEHJ betreffende nalatenschap van WO II-wezen. Ik kom hier op terug in hoofdstuk 5.3.4.

Het nominale bedrag van *f* 65.411,05 moet dus verhoogd worden met de - ten onrechte - betaalde bedragen, voorkomend in rapport Vos en in de Eindafrekening van de Voogd.

Rapport Vos, zie punt 4.2.1: *f* 2.423,58.

Eindafrekening Voogd, zie punt 6.5: *f* 12.431,84.

Het batig nominale saldo op 13 juni 1962 was dus *f* 80.266,47 (zie hoofdstuk 6.8 van dit rapport).

Bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd hebben wij (mijn broer en ik) het batig saldo niet ontvangen.

De kopie van de “Algemene Volmacht” uit het dossier Staal, kennelijk voorstellend dat Marcel Staal de heren Ph. Vos, Karel Schipmölder en Jan van Rooy - onder de naam Accountantskantoor Ph. Vos - machtigt het batig saldo in ontvangst te nemen en de financiële zaken af te handelen is niet conform het origineel. Elma Verhey schrijft in haar rapportage aan JMW dat het voor de hand ligt dat Philip ook zo’n Algemene Volmacht, ten gunste van accountantskantoor Ph. Vos, getekend heeft na zijn meerderjarigheid. Ik kom hierop terug in hoofdstuk 3.4.

Wij kunnen ons niet herinneren ooit bij een rechtzitting te zijn geweest waarbij onze Voogd décharge heeft gekregen van de rechter.

3 Vermogensbeheer en verantwoording

3.1 Bewindvoerder - zie ook Eindrapport van de Commissie van Onderzoek LIRO-archieven en archievangids (Commissie Kordes) december 1998, pag. 57 e.v.

- *Als uitvloeisel van het door de Nederlandse regering in ballingschap uitgevaardigde Besluit Herstel Rechtsverkeer (Besluit E 100 van 17 september 1944) en het Besluit Vijandelijk Vermogen (Besluit E 133 van 20 oktober 1944) werd op 9 augustus 1945 het Nederlandse Beheersinstituut (NBI) opgericht.*
- *Het NBI benoemde, conform Besluit E 100, met uitsluiting van de gewone rechter, bewindvoerders voor afwezigen (een afwezige was een natuurlijke persoon met onbekende verblijfplaats).*
- *De bewindvoerders moesten bij het begin van hun bewindvoering een opstelling maken van het vermogen van de boedel en daarna periodiek, meestal jaarlijks per 1 januari, rekening en verantwoording afleggen aan het NBI in de vorm van een vermogensopstelling.*
- *Bewindvoerders mochten geen eigendommen van de afwezige bezwaren of vervreemden dan na uitdrukkelijke toestemming van het NBI. Overigens droeg het NBI geen verantwoordelijkheid voor de handelingen van de bewindvoerder.*
- *Een bewindvoering eindigde in de meeste gevallen bij het vaststaan van het overlijden van de afwezige en uiteraard ook in voorkomende gevallen bij het bekend worden van de woonplaats van de tot die tijd afwezige.*
- *Bij beëindiging van de bewindvoering werd de bewindvoerder formeel van zijn functie ontheven.*
- *Ingeval de afwezige was overleden werd de afwikkeling van de nalatenschap overgedragen aan een (meestal) door de bewindvoerder gekozen boedelnotaris.*

De heer D. Jager, Belastingconsulent te Amsterdam, Frans van Mierisstraat 59, is door het NBI op 17 september 1947 benoemd tot bewindvoerder voor I. Staal en Anna Staal-Nathan (ook genaamd Cohen), nadat op 12 september 1947 de Commissie voor Oorlogspleegkinderen geen bezwaar maakte tegen deze benoeming.

De heer Jager was als bewindvoerder verplicht om bij het begin van zijn bewindvoering, 17 september 1947, een opstelling te maken van het vermogen van de boedel en daarna jaarlijks rekening en verantwoording af te leggen aan het NBI, in de vorm van een vermogensopstelling. Ook de verkopen van vermogensaandelen en betalingen vereiste de goedkeuring (vooraf) van het NBI.

De bewindvoerder heeft deze verantwoording - voor de eerste en enige keer - afgelegd op 9 februari 1954, waardoor de bewindvoering pas kon eindigen op 6 april 1954. Hij deed dit in de vorm van een opstelling van het vermogen (activa en passiva) per 1 januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953.

Omdat de vermogensopstelling bijna negen jaar op zich heeft laten wachten was het onmogelijk om de uitgaven en inkomsten die plaatsvonden vanaf de bevrijding tot 1 januari 1953 te controleren (uitgaven en ontvangsten komen immers niet voor op de vermogensopstelling).

De bewindvoering eindigde als gezegd op 6 april 1954, waaruit volgt dat over de periode 1 januari 1953 tot 6 april 1954 helemaal geen verantwoording is afgelegd.

Het NBI heeft bij de heer Jager vanaf 15 december 1949 aangedrongen om de vereiste vermogensopstelling te ontvangen. Deze reageerde echter - zoals hij zelf schrijft in zijn brief d.d. 28 januari 1954 - niet op de verzoeken van het NBI, totdat het NBI, per schrijven d.d. 25 januari 1954, dreigde om rechtelijke stappen te ondernemen tegen de heer Jager.

In de archieven van het NBI heb ik brieven gevonden die aantonen dat het NBI vanaf 15 december 1949 vele malen heeft aangedrongen bij de bewindvoerder om de vereiste verantwoording van het vermogen te ontvangen.

- Op 15 december 1949 verzocht het NBI per brief om een verslag van het vermogen per 31 december 1948.
- Op 27 januari 1950 verzocht het NBI opnieuw om een gespecificeerde vermogensopgave, maar het Accountantskantoor Vos berichtte dat men werkte aan een eerste verslag omtrent de bewindvoering; men hoopte dit binnen enkele weken gereed te hebben. Hierna heeft zich de correspondentie tussen het Nederlandse Beheersinstituut en de heer Jager/Accountantskantoor Vos zich voortgesleept tot 14 oktober 1953, zonder enig resultaat.
- Op 25 januari 1954 schreef het Hoofd van het NBI aan de heer Jager als volgt:
Wij zijn de gang van zaken thans moede. Indien het gevraagde ons niet volledig en vóór 10 februari a.s. heeft bereikt, zullen we ons onverwijld tot de Officier van Justitie wenden met het verzoek te Uwen aanzien als verantwoordelijke bewindvoerder gevolg te geven aan de strafmaatregelen als gegeven in het Besluit Herstel Rechtsverkeer, Hoofdstuk I.
Wij verzoeken U te bedenken dat het hierboven geschrevene in zijn volle ernst begrepen dient te worden. Mededelingen of toezeggingen van het Accountantskantoor Vos, zullen bij ons terzake geen rol meer vermogen te spelen.
- Per brief d.d. 28 januari 1954 antwoordde de heer Jager aan het NBI als volgt:
In antwoord op Uw bovenvermeld schrijven deel ik U mede dat ik mij zeer goed kan voorstellen dat U het wachten moede bent. Ten onrechte verzuimde ik U sinds 1950 te schrijven, waarvoor ik U dringend verzoek mij wel te willen verontschuldigen.
De oorzaak van het een en ander is hierin gelegen dat de aangelegenheid Staal voornamelijk wordt behandeld door het Accountantskantoor Ph. Vos, waarmee mijn kantoor nauwe relaties onderhoudt. Dit is de reden waarom de zaak Staal een weinig aan mijn aandacht is ontgaan.
Bij informatie deelde de Heer Vos mij mede dat het, ondanks het feit dat het hier niet zo'n grote boedel betreft, toch niet eenvoudig was geweest tot de juiste cijfers te komen.
De heer Vos vindt dus een boedel van ruim vijfenzeftig duizend gulden op 1 januari 1953 – vandaag de dag een waarde van zo'n ander half miljoen gulden - 'niet zo'n grote boedel'. In ieder geval begrijp ik nu waarom Hans Vuijsje, in zijn reeds genoemde brief d.d. 11 juni 2003, als reactie op mijn Concept Rapport 'Vermogensbeheer WO II-wezen' van 16 maart 2003 schrijft:
"Van de oorlogswezen was er helaas slechts een zeer klein deel, waarbij sprake was van enig vermogen".
- Op 10 februari 1954 stuurde de heer Jager aan het NBI de gevraagde verslagen.

3.2 Voogd

Per beschikking d.d. 30 januari 1948 van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam is over de minderjarigen STAAL: Marcel, geboren te Amsterdam, 29 september 1939 en Philip, geboren te Amsterdam, 13 juni 1941 de voogdij opgedragen aan de S.A. Rudelsheimstichting te Amsterdam, Herengracht 565.

Uit documenten gevonden in de archieven van Le-Ezrath Ha-Jeled blijkt dat, hoewel de heer Jager door het NBI benoemd was tot de Bewindvoerder van onze ouders, de Rudelsheimstichting - (zijnde onze voogd) en Le-Ezrath Ha-Jeled (als gemachtigde van de Rudelsheimstichting) de erfenis van onze ouders vanaf 30 januari 1948 behandelden en beheerden²⁵.

Geschiedenis in het kort

- Als joodse tegenhanger van de OPK (Voogdijcommissie voor Oorlogspleegekinderen) werd op 30 augustus 1945 de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled opgericht waarin alle verenigingen die zich op dat ogenblik met de verzorging van joodse kinderen bezighielden verenigd waren.
- Op 28 november 1946 werd JMW opgericht waarbij joodse instellingen, betrokken bij het maatschappelijk werk, zich konden aansluiten.
- In 1950 kwam een fusie tot stand tussen de organisaties: Le-Ezrath Ha-Jeled, de Bergstichting, het Joods Jongenshuis (Amsterdam) en de Rudelsheimstichting. De nieuwe organisatie kreeg de naam ‘Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming’, meestal genoemd de ‘fusie’. Al vrij snel traden het Meisjesweeshuis (Amsterdam), de Vereniging Megadlé Jethomim (Utrecht) en JOZEBOKO (Wijk aan Zee) toe tot deze fusie.
- Op 22 oktober 1981 kwam het Algemeen Bestuur van de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming voor de laatste keer bijeen. De intergratie van Fusie en JMW was een feit.

Bestuurssamenstelling Le-Ezrath ha-Jeled en Gefusioneerde Joodse Instellingen²⁶

Algemeen Bestuur - Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled 1945-1950:

J. van Amerongen ²⁷	1945-1946	Mw. M. Lansberg-Joosten	1950
H. Beem	1950	Mr. M. Levie	1945-1950
Mr. I. van Creveld ²⁸	1946	Mw. E. Lunzer	1946
N. Dasberg ²⁹	1945-1946	Mw. Dr. E. Mendes da Costa-Vet	1946-1950
Mr. K.J. Edersheim ³⁰	1946	Mr. S. Mok	1946
S. Eisenmann ³¹ (secretaris)	1945-1950	Ir. R. Numan	1946-1950
C. Friedmann	1950	Mw. M. Nijkerk-Maartens	1945-1948
Mr. R. Friedmann-van der Heide ³²	1945-1950	Mr. G. Polak	1946-1950
A. Goudsmit ³³	1945-1947	J. Reitsema	1945-1946
Mr. I.L. Hamburg ³⁴	1946	Rabbin S. Rodrigues Pereira	1946-1950
Mr. I.L. Hamburg (voorzitter)	1947-1950	S. Roet ³⁵	1945-1948
D. Hausdorff	1946-1950	Rabbin A. Schuster	1946-1950
A. Hellendall ³⁶	1946-1950	I.L. Seeligman	1945-1948
M.R. Herzberger	1945-1946	Dr. B. Stokvis	1945-1950
Mw. E. van der Heyden-Lob	1945-1950	Mw. H. van Straten-Wallig ³⁷	1946
Mw. E. Isaac-Edersheim	1950	Dr. S.J. Vles	1950
A. de Jong (voorzitter)	1945-1947	A. De Vries	1946
D. Kalker	1946	Mw. Mr. R. De Vries-Spier	1945
Dr. S. Kleerekooper	1945-1946	Mr. H.A.E. Wolff	1945
Mw. J. Kleerekooper-Duitz	1945-1946		

Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming

Algemeen Bestuur 1950-1966:

E. Berlinger, opperrabbin	1955-1969	M. Lansberg-Joosten	1950-1953
C. Bialoglowski-Frankl	1950-1969	Mr. J. A. Levenbach	1962-1969
S. de Boer-Monasch	1958-1960	Mr. M. Levie	1950-1954
A. Bosnak	1962-1963	Mr. A. Leydesdorff	1958-1962
A. Coronel ³⁸	1953-1975	F. Loeb	1955-1958
Mr. I. Van Creveld	1950-1959	Leon Magnus jr.	1955-1975
M. Drukker ³⁹	1950-1961	H.J. Mansfeld	1962-1969
S. Eisenmann	1950-1969	Mw. B. Menko-Edersheim	1950
S.G. Engelsman Jr. ⁴⁰	1955-1967	Dr. E. Mendes de Costa-Vet	1950-1963
Mr. H.R. Eyl ⁴¹	1962-1967	G. Monnickendam, arts	1950-1960
P. Frank ⁴²	1950-1969	Ir. R. Numan	1950-1975
Mr. M. Franken	1953-1963	Rabbij J. Oppenheimer	1950
Raph. Van Gelder ⁴³	1950-1963	E. Van Perlstein-Gassmann	1950-1965
J.G. Gompen	1950-1959	A. Polak ⁴⁴	1950-1954
Dr. M Goudekiet	1962-1975	Mr. Gerard Polak	1953-1969
Alfred Goudsmit	1953-1969	L. Ph. Polak	1950-1967
Mr. I.L. Hamburg	1950-1968	Dr. E.A. Rodrigues Pereira, arts	1950-1963
J. van Hasselt, notaris ⁴⁵	1953-1963	S. Rodrigues Pereira-C. Osorio	1950-1975
A. Hellendall	1950-1975	S. Roet	1957-1958
Paul Herz	1955-1965	A. Sarlouis	1950
M.R. Herzberger, arts	1950-1957	A. Schuster, opperrabbin	1953-1969
Mr. J.E. van der Heyden-Lob	1953-1975	Adolf de Vries	1955-1957
E.H. Isaac-Edersheim	1950-1965	M. West, notaris ⁴⁶	1953-1963
Dr. A.L.M Israëls	1962-1969	Dr. Ir. E.M. Wikler	1962-1965
H. Jacobs	1953-1969	E.L. Wolff ⁴⁷	1950-1969
Robert S. Kahn	1950, 1957-1975	Mr. H.A.E. Wolff	1957-1958
Mw. H. Kalker-Kalker ⁴⁸	1950	I. Woudstra	1962-1975
G. Keizer-Kolthoff	1955-1957		

Dagelijks Bestuur 1950-1966:

S. de Boer-Monasch	1958-1960	J.E. van der Heyden-Lob	1950-1975
Mr. I. Van Creveld, voorzitter	1950-1952	J.E. v. D. Heyden-Lob, secretaris	1955-1975
A. Coronel, penningmeester	1959-1966	Mw. H. Kalker-Kalker	1950-1952
S.G. (Bob) Engelsman jr.	1958-1967	G. Keizer-Kolthoff	1955-1956
Mr. M. Franken	1950-1957	M. Lansberg-Joosten	1953
P. Guggenheim, penningmeester	1957-1959	Mr. A. Leydesdorff	1958-1961
Mr. I.L. Hamburg	1950-1952	H.J. Mansfeld	1962-1969
M.R. Herzberger	1950-1952	Mr. Gerard Polak	1950-1967
M.R. Herzberger, voorzitter	1953-1957	Mr. Gerard Polak, secretaris	1950-1954
J. van Hasselt, notaris	1950-1959	Mr. Gerard Polak, voorzitter ⁴⁹	1958-1967
J. van Hasselt, „, penningmeester	1950-1953	S. Rodrigues Pereira-Colaço O.	1955-1966
A. Hellendal	1954-1959	E.L. Wolff	1950-1967
A. Hellendal, penningmeester	1954-1958	Mr. H.A.E. Wolff	1957

Financieële Commissie:

S. Eisenmann	1953-1955	J. Van Hasselt, notaris	1953-1955
P. Frank	1953-1955	A. Hellendal	1953-1955
A. Goudsmit	1955	A. Polak	1953-1954

Commissie Vermogensbeheer Pupillen:

M. Drukker	1953-1955	E.L. Wolff	1953-1955
A. Hellendal	1953-1955		

Tehuizen-Commissie:

C. Bialoglowski-Frankl	1953-1955	M. Lansberg-Joosten	1953
Dr. S.J. van Creveld-Meyers ⁵⁰	1953	E. van Perlstein-Gassmann	1953-1955
S. Eisenmann	1953-1954	S. Rodrigues Pereira-Colaço O.	1953-1955
H. Eisenmann-Cohen	1954-1955	A. Schuster	1953
G. Keizer-Kolthoff	1954-1955		

Accountantskantoor:

P. Frank* vanaf 1945

3.3 Toezien Voogd

Per beschikking d.d. 30 januari 1948 van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam is over de minderjarigen STAAL: Marcel, geboren te Amsterdam, 29 september 1939 en Philip, geboren te Amsterdam, 13 juni 1941 tot toezien voogd benoemd: Philip Vos te Amsterdam, Rubensstraat 90.

- Philip Vos was niet alleen toezien voogd over ons. Want:
- Ph. Vos en D. Jager (bewindvoerder voor onze vermoorde ouders) hadden een samenwerkingsovereenkomst en waren beiden werkzaam op hetzelfde adres, namelijk Accountantskantoor Ph. Vos, Frans van Mierisstraat 59, Amsterdam. En:
- Ph. Vos was de accountant die de door NBI vereiste vermogensopstelling van onze ouders - in opdracht van de heer Jager (bewindvoerder) - gemaakt heeft. En:
- Ph. Vos was de accountant van de voorzitter van Le-Ezrath Ha-Jeled⁵¹. En:
- Ph. Vos was een volle neef van mijn vader.

* Bevestigd door Max Duitscher tijdens ons gesprek van 7 april 2003

3.4 Verantwoordelijkheid

Bij minderjarige wezen benoemt de rechtbank een voogd en toentertijd tevens een toeziend voogd. Voogd en toeziend voogd waren verantwoordelijk voor de wees tot het moment van meerderjarigheid, ongeacht of de wees in Nederland of een ander land woonde.

Financiële verantwoording

Bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd werd er, door middel van een *Eindafrekening*, (in hoofdstuk 5 kom ik hierop terug) financiële verantwoording afgelegd aan de rechter, waarna de voogd door de rechter werd gedéchargeerd en de wees het batig saldo uitgekeerd kreeg.

Indien de wees in het buitenland woonde, werd de wees om een schriftelijke akkoordverklaring gevraagd en werd door hem/haar iemand gemachtigd de rechtzitting bij te wonen en het batig saldo in ontvangst te nemen⁵².

Mijn broer Marcel is op 25 september 1958 (minderjarige leeftijd) naar Israël geëmigreerd⁵³. Bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd was Marcel in Israël - in militaire dienst - en was hij dus niet aanwezig bij de speciale rechtzitting. Hij heeft dus ook niet het batig saldo ontvangen.

Inderdaad ligt in het dossier Staal een kopie van een “Algemene Volmacht”, kennelijk voorstellend dat Marcel Staal de heren Ph. Vos, Karel Schipmolder en Jan van Rooy - onder de naam Accountantskantoor Ph. Vos - machtigt het batig saldo in ontvangst te nemen en de financiële zaken af te handelen. Elma Verhey schrijft in haar rapportage aan JMW dat het voor de hand ligt dat Philip ook zo’n Algemene Volmacht, ten gunste van accountantskantoor Ph. Vos, getekend heeft na zijn meerderjarigheid⁵⁴.

De handtekening op de “Algemene Volmacht” - kennelijk voorstellende een handtekening van Marcel Staal - is door de Forensisch schriftexpert drs. Zevenbergen, voorzitter Nederlandse Vereniging voor Forensische Schriftexpertise, onderzocht of deze handtekening al of niet een echte handtekening is/zou kunnen zijn van Marcel Staal. Zevenbergen concludeert (bijlage 7) dat er gegronde redenen zijn om aan de echtheid van de onderzochte handtekening op de ‘Algemene Volmacht’ dient te worden getwijfeld. Daarnaast, zo schrijft Zevenbergen, is de mogelijkheid van ‘frauduleuze montage’ van de betreffende handtekening niet uit te sluiten.

Le-Ezrath Ha-Jeled/Gefusioneerde Instellingen, heeft geweten althans had kunnen weten dat deze kopie van de “Algemene Volmacht” niet conform het origineel is, omdat:

- Deze kopie-“Volmacht” het enige document in dossier STAAL is waarvan een kopie (geen origineel) aanwezig is, die niet door een notaris geconformeerd is. En:
- Deze kopie gelegaliseerd is door accountantskantoor Ph. Vos, de belanghebbende (met handtekening, keurmerk en stempel van de belanghebbende) en niet, zoals alle andere documenten in het dossier, geconformeerd op echtheid door een notaris. En:
- Op de “Algemene Volmacht” staat dat Marcel Staal op 26 september 1939 geboren is, terwijl Marcel’s geboorte datum 29 september 1939 is.

Bovendien moet aan de echtheid van de kopie-“Volmacht” getwijfeld worden, daar het in Nederland vanaf 14 februari 1962⁵⁵ pas mogelijk was om “droge afdrukken” te maken, terwijl de kopie-“Volmacht” gelegaliseerd is op 30 mei 1961. Het eerste tafelmodel kopieermachine werd - in Amerika - geïntroduceerd in 1963⁵⁶.

Er is - mogelijk - een andere reden dat Marcel en Philip Staal en misschien andere pupillen van de Rudelsheimstichting, bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd, het batig saldo niet ontvangen hebben.

In de Verklaring van Erfrecht, getekend op 6 februari 1952 door Maurits West, notaris te Amsterdam staat o.a.:

.... dat uit hun huwelijk werden geboren en in leven zijn twee kinderen te weten:

1. Marcel Staal, geboren op 29 September 1939 te Amsterdam

2. Philip Staal, geboren op 13 Juni 1941 te Amsterdam,

beiden verblijf houdende in de S.A. Rudelsheimstichting te Hilversum en staande onder voogdij van de S.A. Rudelsheimstichting tot het verzorgen, opvoeden en onderwijzen van zwakzinnige Joodse kinderen in Nederland, gevestigd te Amsterdam en onder toeziende voogdij van de Heer Philip Vos, accountant, wonende te Amsterdam,

zijnde deze aanstellingen geschied door de Heer Kantonrechter te Amsterdam op 30 Januari 1948;

Sam Levenson heeft gezegd:

“Zwakzinnigheid is erfelijk, je krijgt het van je kinderen.”

Echter, op 29 september 1960 en op 13 juni 1962 hadden mijn broer en ik nog geen kinderen!

Verantwoordelijkheid voor het welzijn

Zoals reeds gezegd, Voogd en toeziend voogd waren verantwoordelijk voor de wees tot het moment van meerderjarigheid, ongeacht of de wees in Nederland of een ander land woonde. Mijn broer Marcel is op 25 september 1958 (minderjarige leeftijd) naar Israël geëmigreerd.

Als reactie op één van mijn vragen gesteld in mijn Conceptrapport “Was Le-Ezrath Ha-Jeled nog steeds de voogd en daardoor verantwoordelijk voor de minderjarige pupillen die niet meer in Nederland woonden?”, geeft H. Vuijsje (in genoemde brief d.d. 11 juni 2003) het volgende antwoord:

De voogd of de voogdij-organisatie was tot het moment van meerderjarigheid, dan wel het moment dat de pupil in het huwelijk trad verantwoordelijk. Le-Ezrath Ha-Jeled onderhield in dat kader intensieve contacten met de Irgoen Oleh (organisatie van Nederlandse Immigranten in Israël) en m.n. met mevr. Mirjam de Leeuw-Gerzon.

Ondanks het feit dat de experts, in Nederland en Israël, Le-Ezrath Ha-Jeled adviseerden om de minderjarige pupil Marcel Staal niet naar Israël te laten gaan, heeft het dagelijks bestuur van Le-Ezrath Ha-Jeled, op haar vergadering van 16 juli 1958, toch besloten om akkoord te gaan met vertrek van Marcel naar Israël. Verder lees ik in een rapportage van 10 augustus 1958:

“Overeengekomen werd, dat Marcel op een alia-visum (immigranten-visum) zal reizen; de kosten zullen dus door de Jewish Agency gedragen worden.”

Inderdaad onderhield Le-Ezrath Ha-Jeled “in het kader van haar verantwoordelijkheid” intensieve contacten met de Irgoen Oleh Holland. In het dossier Staal is deze briefwisseling te vinden. Hieronder citaten (zonder namen) uit brieven die bevestigen hoe serieus Le-Ezrath Ha-Jeled zijn verantwoordelijkheid nam.

In de brief van de Irgoen Oleh Holland d.d. 25 mei 1959 aan de heer Cohen, directeur van Le-Ezrath Ha-Jeled en directie-adviseur van JMW, worden de moeilijkheden van zijn pupillen beschreven.

..... Dit meisje had zonder twijfel eerst psychisch moeten worden onderzocht en niet zo naar Israël worden gestuurd en zeker niet als Olah (immigrant), maar wat heeft het voor zin iedere keer weer op hetzelfde terug te komen want dit geldt ook voor, e.a.. Israël zit dan met de problemen.

In een brief van Le-Ezrath Ha-Jeled aan de Irgoen Oleh Holland d.d. 5 juni 1959 schrijft de heer Cohen als volgt:

Naar aanleiding van je opmerkingen en suggesties over de financiële situatie van, Marcel Staal en het volgende:

Het bestuur van de Gefusioneerde Instellingen is bereid voor deze jongens een toelage ter beschikking te stellen. Wij hadden ons hierbij gedacht een bedrag aan jou of een door jou aan te wijzen iemand over te maken. Naar behoefte kan de jongens dan iedere maand een toelage ter hand worden gesteld. De grootte van deze toelage had ik gedacht op IL. 100,-- per persoon per jaar te stellen.

Na een briefwisseling tussen Irgun Oleh Holland en Le-Ezrath Ha-Jeled, is deze toelage verhoogd naar IL. (Israëlische Lire) 120,-- (f 253,20) per jaar per persoon (Leo Cohen, die zelf enige jaren in Israël gewoond heeft, moest toch geweten hebben dat IL 120,-- per jaar bij lange na niet voldoende was voor het levensonderhoud, zelfs voor zijn pupillen).

Conclusies verantwoordelijkheid:

- a. De verantwoordelijkheid die Le-Ezrath Ha-Jeled voor zijn Israëlische pupillen had, kwam in feite - in Israël - bij de Irgoen Oleh Holland te liggen. Immers een Oleh (Immigrant) kon Israël niet verlaten voordat hij in het leger gediend had (voor meisjes 2 jaar en voor jongens 2½ jaar). Na dienst waren de pupillen meerderjarig. Bovendien konden immigranten het land niet verlaten alvorens alle bedragen, betaald door de Jewish Agency bij immigratie, terugbetaald te hebben. Onnodig te zeggen dat deze pupillen hiervoor geen geld hadden en Le-Ezrath Ha-Jeled ook niet van plan was dit te betalen.
- b. Totale kosten voor Le-Ezrath Ha-Jeled voor hun Israëlische pupillen bedroeg per maand IL. 10,-- (f 21,10). Onnodig te zeggen dat dit heel wat minder was dan de kosten voor een pupil in Nederland.
- c. Na 1958 werden de werkelijke pleegkosten ten laste gebracht van de netto-opbrengst van vermogens van kinderen (zie brief JMW d.d. 11 juni 2003⁵⁷). De netto-opbrengsten uit het vermogen van de pupillen, was (uiteeraard) niet voldoende om de volledige pleegkosten te kunnen betalen. Financieel was het dus aantrekkelijk om pupillen naar Israël te laten gaan.

3.5 Algemene opmerking betreffende brief JMW d.d. 11 juni 2003 en de rapportage van Elma Verhey d.d. 22 oktober 2002

JMW schrijft in zijn brief van 11 juni 2003 als volgt:

Inhoudelijk wijs ik uw uitgangspunt dat het concept rapport inzake de erfenis van u en uw broer Marcel representatief is voor de behandeling van materiële oorlogsschade van joodse weeskinderen, af. Van de oorlogswezen was er helaas slechts een zeer klein deel, waarbij sprake was van enig vermogen. Uw concept rapport betreft derhalve een uitzonderlijke situatie. Bij mijn reactie op uw concept rapport kan ik deze dan ook niet anders beschouwen dan als een individuele vraag van Philip Staal.

De vraagstelling hierbij is derhalve: “Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?”

JMW schrijft dus dat mijn concept-rapport een uitzonderlijke situatie betreft en dat de vraagstelling derhalve moet luiden *“Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?”*.

JMW heeft gelijk als zij schrijft dat mijn conceptrapport een uitzonderlijke situatie betreft. Echter, de reden van deze uitzonderlijke situatie ligt niet in het feit dat de meeste oorlogswezen geen vermogen hadden. Deze stelling is immers nooit onderzocht en dus niet bewezen. De uitzonderlijkheid van deze situatie is veeleer gelegen in het feit, dat JMW - voor de eerste keer - geconfronteerd werd met een beredeneerd en onderbouwde analyse van het vermogensverloop van een oorlogswees, inclusief zowel het rapport van NBI als het Eindrapport van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Daar alleen de Eindafrekening van Philip Staal aanwezig is, begrijp ik uit de brief van JMW dat aangenomen wordt dat mijn broer Marcel ook een wees was die geen vermogen had. Er zijn immers, net zoals van de andere oorlogswezen, geen documenten die aangeven wat hun vermogen was bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd.

Deze archieven zijn immers, zo schrijft Elma Verhey in haar rapportage, in de jaren zeventig vernietigd.

JMW schrijft zoals wij al zagen daarom gemakshalve:

De vraagstelling hierbij is derhalve: “Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?”

Marcel wordt dus door JMW eenvoudigweg uit de erfenis van mijn ouders geschrapt.

In het rapport van Elma Verhey aan JMW, d.d. 22 oktober 2002, staat o.a.

“Uit wel bewaard gebleven vermogensdossiers, inclusief de met hand bijgehouden boekhouding, hebben wij geconstateerd dat alle bedragen tot op de cent nauwkeurig zijn uitbetaald.”

Ook deze stelling is door Elma Verhey niet onderbouwd.

Uit dit citaat blijkt echter wel dat er wel degelijk een aantal financiële dossiers bewaard zijn gebleven en dus onderzocht hadden kunnen worden.

Ik blijf derhalve bij mijn vraagstelling: “Ik zou graag een beredeneerd en onderbouwd antwoord krijgen op de vraag of Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd heeft.”

4 Rapport Bewindvoerder – (bijlage 1)

Deze rapportage heeft betrekking op het gecombineerde vermogen van mijn ouders.

Dit rapport – opgesteld door Accountantskantoor Ph. Vos (rapport Vos) - geeft de Activa en Passiva van het Vermogen per 1 januari, van de jaren: 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953.

Verder geeft dit rapport een vergelijking van het vermogen per 1 januari 1946 met dat van 1 januari 1953.

Tenzij anders vermeld, kunnen de gegevens van het rapport Vos niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

In deze rapportage heb ik de opmerkingen van accountant F. Hoek meegenomen.

4.1 Activa per 1 januari 1953 (in guldens en nominaal)

Tabel 4.1	
Effecten	39.439,00
Vorderingen L.V.V.S., Amsterdam	1.988,82
Vorderingen Erven A. Blom	115,15
Vorderingen Claim niet-afgerekende dividenden	3.833,94
Vorderingen Ph. Vos, Amsterdam	155,93
Vorderingen D. Jager, Huizen	2,57
Vorderingen Rijkspostspaarbank	,-,-
Vorderingen Algemene Bedrijfs verg. voor Ziekengeldverz.	,-,-
Vorderingen Levensverzekering A.O.F.	250,00
N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co., Amsterdam	9.647,23
Schadeclaim Huisraad	5.040,00
Schadeclaim Bedrijfsinventaris	P.M.
Dividendbelasting	261,07
Achterstallige en vervallen dividenden	,-,-
Aandelen in Onverdeelde Boedels	4.460,00
	+P.M.
Sieraden etc.	100,00
Totaal Activa	f 65.293,71
	+P.M.

4.1.1 Algemeen

Met uitzondering van de rekening-courantverhouding met Effectenkantoor Schretlen & Co, zijn in het vermogensoverzicht geen liquiditeiten als kas, bank- of postgirorekening opgenomen.

In 1946 t/m 1948 zijn in de boedel netto-dividenden ontvangen tot een bedrag van f 2.295,78 (bijlage 2 van rapport Vos); dat bedrag is per 1 januari 1947 en per 1 januari 1948 niet, althans niet zichtbaar, als bezit in de vermogensoverzichten opgenomen. De rekening-courant met Schretlen komt pas op 1 januari 1949 in het vermogensoverzicht voor met een saldo van f 3.175,08 (bijlage 1 van rapport Vos).

In 1948 werden certificaten van preferente aandelen Kansas City Southern verkocht voor *f* 3.021,40 (rapport Vos pag. 5). Niet vermeld is hoe dat bedrag werd ontvangen.

In 1952 is, als voorschotuitkering van L.V.V.S, een bedrag van *f* 3.848,18 ontvangen (rapport Vos pag. 6). Het is niet duidelijk op welke wijze deze ontvangst in het vermogensoverzicht is verwerkt.

4.1.2 Effecten

Voor een overzicht van het fondsenbezit verwijs ik u naar bijlage 3 van rapport Vos (bijlage 1 van deze rapportage).

De waardering der effecten per 1 januari 1946 vond plaats aan de hand van de noteringen, na reductie, die voorkomen in de “Prijscourant definitieve effectenwaardering Heffingen Ineens”. Per 1 januari van de overige jaren vond waardering plaats aan de hand van de noteringen, geldende voor aangiften Vermogensbelasting van de desbetreffende jaren.

Op 18 juni 1948 werden door De Nederlandsche Bank N.V. 2/10 certificaten van preferente aandelen Kansas City Southern, gevorderd tegen een vergoeding van *f* 3.021,40 (zie rapport Vos pag. 5). De post Effecten werd dientengevolge op 1 januari 1949 met *f* 2.500,00 verlaagd. Niet vermeld is hoe de boekwaarde en boekwinst zijn geboekt en verantwoord.

4.1.3 Vorderingen L.V.V.S.

Zie rapport Commissie Van Kemenade deel II, hoofdstuk 1.2. pag. 13.

- 15 maart 1946: mogelijkheid om een eerste voorschot te ontvangen van *f* 1.000,--
- 28 juni 1950: tweede voorschot van 40% na aftrek van het eerdere voorschot
- 28 juni 1951: eerste uitkering van 55% na aftrek van de reeds eerder verstrekte voorschotten
- 2 oktober 1952: de uitkering wordt met 20% verhoogd tot 75%
- 19 juli 1956: de slotuitkering wordt vastgesteld op 90% (zie ook bespreking rapport Le-Ezrath Ha-Jeled (hoofdstuk 5))

Vorderingen, per 1 januari 1953, op Liquidatie van Verwaltung Sarphatistraat (L.V.V.S.) (zie pag. 6 rapport Vos) bedragen 75% van *f* 7.782,49, dat is *f* 5.837,--. Hierop wordt in mindering gebracht het reeds ontvangen voorschot van *f* 3.848,18. Deze uitkering werd van de vordering afgeboekt, maar niet in het vermogensoverzicht als liquiditeit opgenomen.

Per 1 januari 1953 is de vordering op de L.V.V.S. derhalve *f* 1.988,82.

4.1.4 Vorderingen Erven Blom

Voor een overzicht van deze vorderingen verwijs ik u naar rapport Vos, pag. 6.

Standard Brands was 6/10 c.v.a. (zie rapport Vos, pag. 2). Na L.V.V.S. en Erven Blom moet er dus 2/10 c.v.a. over zijn. Echter in bijlage 3 van rapport Vos staat dit effect niet vermeld.

4.1.5 Vorderingen Claim niet-afgerekende dividenden

Betreft een aantal dividendopbrengsten, die door depotverwisseling abusievelijk niet aan de onderhavige erven waren afgerekend, alsmede de dividenden op ten onrechte verkochte fondsen. Volgens de toelichting werd deze vordering die op 1 januari 1953 *f* 3.833,94 bedroeg, in 1953 volledig afgewikkeld (zie rapport Vos, blz 6). Niet vermeld is op welke wijze.

4.1.6 Vorderingen Ph. Vos

Het is niet duidelijk waarom deze schuld van de heer Ph. Vos aan de boedel (rapport Vos pag. 7) niet aan de boedel is terugbetaald, dan wel gecompenseerd met de vorderingen van Ph. Vos op de boedel. Over de afwikkeling is in de toelichting in het geheel niets vermeld.

4.1.7 Vorderingen Rijkspostspaarbank en Algemene Bedrijfsvereniging

Per 1 januari zijn deze posten nihil (rapport Vos, pag. 7).

4.1.8 Vorderingen D. Jager, Huizen

Het is niet duidelijk waarom deze schuld van D. Jager (rapport Vos, pag. 7) aan de boedel niet aan de boedel is terugbetaald.

4.1.9 Vorderingen Levensverzekering A.O.F. (rapport Vos, pag. 7).

Zie eindrapport deel I Commissie Scholten, hoofdstuk 7, pag. 182-189.

Gedurende 1947 werd besloten een voorlopige uitkering te doen van 25% van de waarde van de levensverzekering.

Op 3 oktober 1957 is het uitkeringspercentage vastgesteld op 52,4%. Zie ook de bespreking van rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled, onder hoofdstuk 5 van dit rapport.

4.1.10 N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co., Amsterdam

Het bedrag van f 9.647,23 vormt de saldi van de gecrediteerde dividenden, zowel van de in eigendom erkende, als van de geopponeerde effecten, onder aftrek van provisie en kosten (zie rapport Vos, pag. 7 en 8).

Accountant F. Hoek merkt op: *Volgens de toelichting werden in deze rekening-courant geboekt de ontvangsten netto dividenden (de op het bruto dividend in rekening gebrachte dividendbelasting is als separate vordering opgenomen; zie hierna) minus kosten en "gedebiteerde bedragen ter zake van enkele verrichte betalingen". Doordat ten laste van deze rekening-courant enkele onbekende betalingen zijn verricht, is aansluiting met de in bijlage 2 van het vermogensoverzicht verstrekte specificatie van de dividendopbrengsten niet mogelijk. Opmerkelijk vind ik dat de rekening-courant met Schretlen pas op 1 januari 1949 een saldo vertoont, alhoewel volgens bedoelde bijlage 2 al in 1946 t/m 1948 dividenden waren ontvangen. Ik merk op dat in genoemd rekening-courantsaldo per 1 januari 1953 nog een bedrag van f 1.057,84 moet zijn begrepen wegens "te restitueren dividenden".*

4.1.11 Schadeclaim Huisraad en Bedrijfsinventaris ouders

Terzake van de geleden oorlogsmolestschade aan huisraad, bedrijfsinventaris en handelsvoorraden, werd op 18 december 1945, door accountantskantoor Ph. Vos (rapport Vos, blz 3), bij de Schade Enquête-Commissie te Amsterdam, een voorlopige aangifte ingediend.

- De geleden huisraadschade werd vastgesteld op f 5.040,00 (rapport Vos, pag. 8 en brief van JMW d.d. 2 augustus 1999, bijlage 3).
- De regeling van de uitkering wegens schade toegebracht aan de bedrijfsmiddelen was op 1 januari 1953 nog niet vastgesteld. Deze post is daarom opgenomen als P.M. De schade toegebracht aan de bedrijfsuitrusting is later vastgesteld op f 50,00 (zie brief JMW bijlage 3).

4.1.12 Dividendbelasting

Voor een specificatie verwijzen wij u naar rapport Vos, pag. 8

Deze post betreft dividendbelasting en 20% voorheffing op dividendopbrengsten zowel van de in eigendom erkende, als van de geopponeerde effecten.

4.1.13 Achterstallige en vervallen dividenden

Voor een specificatie verwijzen wij u naar bijlage 4 van rapport Vos.

4.1.14 Aandelen in Onverdeelde Boedels

Deze post (rapport Vos, pag. 9) bevat de Schadeclaim Huisraad betreffende onze grootouders van vaderszijde, M.S. Staal/R. Trijtel en onze grootouders van moederszijde, Ph. Nathan/J.Witteboon, alsmede een voorschot uitkering van de levensverzekering van de broer van Rosalie Staal-Trijtel (zie ook brief JMW bijlage 3). Verder bevat deze post de vorderingen op L.V.V.S. van onze grootouders.

4.1.15 Sieraden etc. - totale waarde van f 100,00

In het rapport Vos (pag. 10) staat: “Enige zilveren en verzilverde sieraden en gebruiksvoorwerpen, welke na de oorlog konden worden opgespoord, werden in bewaring gegeven aan het Accountantskantoor Ph. Vos te Amsterdam. De waarde werd (nog) niet door een makelaar getaxeed, zulks in verband met de geringe omvang en het weinig aanzien van deze voorwerpen”.

Graag wil ik bij deze opmerken dat één van deze sieraden een platina ring is met 7 diamanten ter waarde van (toen al) duizenden guldens.

4.2 Passiva per 1 januari 1953 (in guldens en nominaal)

Tabel 4.2	
Inkomstenbelasting 1941/2, Ondernemingsbelasting 1942/3	-,--
Vermogensaanwasbelasting (taxatie)	4.000,00
Successierechten	P.M.
Te restitueren dividenden	1.057,84
Verschuldigde kosten van levensonderhoud kinderen (1946-1948)	15.680,72
Ph. Vos, Amsterdam	6.036,20
Kosten van vermogensbeheer en recherche	3.500,00
Naoorlogse fiscale schulden	P.M.
Totaal Passiva	f 30.274,76

4.2.1 Inkomstenbelasting 1941/42, Ondernemingsbelasting 1942/43

Zie bijlage 1, rapport Vos, pag. 9: de nog te betalen Inkomstenbelasting en Ondernemingsbelasting over inkomsten respectievelijk winsten met betrekking tot de jaren 1941 en 1942 - waarvoor de aanslagen in totaal werden vastgesteld op f 4.847,15 - werd op 21 februari 1950 voldaan. Het is niet duidelijk op welke wijze dit betaald is.

Zie Tweede Rapport Commissie Kordes, hoofdstuk 7-2, blz 89 e.v.:

In de loop van 1943 is door LIRO (Lippman, Rosenthal & Co, Amsterdam, de roofbank) f 8 miljoen betaald aan de Belastingdienst ter voldoening van door Joden verschuldigde belastingen (Pauschregelung). Na de oorlog bleek dat deze f 8 miljoen circa 46% van de openstaande belastingschulden was. In september 1946 verklaarde de minister (*dat was de bepaald niet genereuze Lieftinck*) zich bereid af te zien van de invordering van het resterende gedeelte (54%). Waarom is dan toch deze belastingschuld voldaan op 21 februari 1950?

4.2.2 Vermogensaanwasbelasting

De vermogensaanwasbelasting (rapport Vos, pag.10) is een na de oorlog ingestelde belasting op vermogenstoename in de periode 1 mei 1940 tot na de oorlog. Die belasting was ook verschuldigd door in de oorlog vermoorde personen.

4.2.3 Successierechten

Hiermee worden aangegeven de nog lopende verplichtingen wegens successierechten, verschuldigd uit hoofde van de vererving der diverse boedels (rapport Vos, pag.10).

Het bevreemdt ook drs. Hoek dat door accountantskantoor Ph. Vos geen schatting is gemaakt van te betalen successierechten. Immers, het vermogen alsmede het tarief was bekend: zie bijlage 4 deel II, bij het Eindrapport van de Commissie Van Kemenade, pag. 103, e.v.

4.2.4 Te restitueren dividenden

Voor een specificatie verwijzen wij u naar rapport Vos, pag. 10.

Onder dit hoofd werden gepassiveerd de bij rechtherstel te restitueren netto dividenden.

4.2.5 Verschuldigde kosten van levensonderhoud kinderen (1947-1952)

De bedragen (zie rapport Vos, pag. 10) werden aanvankelijk - namelijk tot 1 februari 1948 door de O.P.K., daarna door de afdeling Oorlogspleegkinderen van de Dienst Sociale Zaken der Gemeente Amsterdam - voor het levensonderhoud van de kinderen Staal uitbetaald aan de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled te Amsterdam, ten behoeve van de S.A. Rudelsheimstichting. Deze zullen in verband met de grootte van de vermogens van de kinderen waarschijnlijk moeten worden terugbetaald. Om deze reden werden de ontvangen bedragen als schuld aangemerkt.

Het bevreemdt drs. Hoek dat deze schuld van beide kinderen Staal is opgenomen als schuld van de nalatenschap van de heer en mevrouw Staal.

4.2.6 Ph. Vos, Amsterdam - kosten van levensonderhoud kinderen (1943-1946)

Gedurende het tijdvak 20 mei 1943 tot en met medio juli 1946 waren de kinderen Staal opgenomen in het kindertehuis "Vertrouwen" te Soest (rapport Vos, pag.11).

- In het rapport Vos staat dat Ph. Vos een totaal bedrag van f 6.036,20, als vergoeding voor het verblijf in het kindertehuis, betaald heeft.
- Dhr. Jaap Cohen, de broer van mijn grootvader van moederszijde, heeft mij verteld dat hij de bij hem in bewaring gegeven bezittingen van onze ouders verkocht heeft om ons verblijf in het kindertehuis tijdens de oorlog te kunnen betalen.
- Een broer van mijn grootvader van vaderszijde vertelde mij dat ook hij deze kosten betaald heeft.

Ook ten aanzien van deze post vraagt drs. Hoek zich af of het hier niet betreft schulden van de beide kinderen Staal en geen schuld van de nalatenschap.

4.2.7 Kosten van vermogensbeheer en recherche

Betreft het begrote honorarium wegens werkzaamheden verricht door Accountantskantoor Ph. Vos in de periode mei 1945 t/m 31 december 1952 (rapport Vos, pag.11).

Volgens de rapportage van Elma Verhey aan JMW d.d. 22 oktober 2002, hebben de pupillen van Le-Ezrath Ha-Jeled geen beheers- en/of accountantskosten betaald. De Rudelsheimstichting was immers vanaf 30 januari 1948 de voogd van Marcel en Philip Staal.

4.2.8 Naoorlogse fiscale schulden

Voor een specificatie verwijs ik naar rapport Vos, pag. 11. "Mogelijk fiscale schulden van de kinderen Staal". De fiscale schulden van de boedel waren al onder 4.2.1 en 4.2.2 opgenomen.

5 Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled (LEHJ) Philip Staal (bijlage 2)

5.1 Algemeen

Rapport LEHJ geeft de Ontvangsten en Uitgaven weer tot 13 juni 1962. Deze Eindafrekening werd gecontroleerd door de toeziend voogd en accountant Jac. H. Mesritz⁵⁸.

De ontvangsten en uitgaven staan vermeld zonder data. Uit dit rapport kan men dus niet zonder meer opmaken op welke periode dit rapport betrekking heeft.

Hoewel in het rapport van LEHJ dus geen data staan hebben we door middel van de gevonden documenten alsmede analyse van de rapporten (zie hoofdstuk 6, tabel 6.3), kunnen vaststellen dat dit rapport betrekking heeft over de periode vanaf mei 1945 tot 13 juni 1962.

Deze rapportage heeft betrekking op de helft van de nalatenschap van mijn ouders.

Sommige van de bedragen vermeld in dit rapport kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat deze bedragen betrouwbaar en exact zijn.

De ontvangsten en uitgaven, zoals vermeld in het rapport van LEHJ, vonden plaats derhalve gedurende de periode mei 1945 tot 13 juni 1962. De bedragen in dit rapport zijn daarom nominaal en kunnen dus niet zonder meer met elkaar vergeleken worden.

5.2 Ontvangsten tot 13 juni 1962 (in guldens en nominaal)

Tabel 5.2	
Nalatenschappen	18.943,52
Dividend	10.421,18
Coupons	3.021,57
Rente	908,93
Effecten	12.963,54
Restitutie	106,00
Uitkering Sociale Verzekeringsbank	2.366,00
Totaal Ontvangen	f 48.730,74

5.2.1 Nalatenschappen (zie rapport LEHJ, pag. 1) bestaat uit de posten:

Huisraadschade, Jokos, bedrijfsschade, rente, A.O.F. en L.V.V.S.

- Huisraadschade (voorschotten), Jokos en bedrijfsschade.

Deze bedragen komen overeen met de getallen zoals vermeld in bijlage 3 van dit rapport (brief, d.d. 2 augustus 1999 van JMW aan Marcel Staal).

- Levensverzekering A.O.F.

Zie Eindrapport deel I Commissie Scholten, hoofdstuk 7, pag. 182-189.

Gedurende 1947 werd besloten een voorlopige uitkering te doen van 25%.

Op 3 oktober 1957 werd het uitkeringspercentage vastgesteld op 52,4%

Van de levensverzekering van mijn grootvader M.S. Staal met een waarde van f 1.150,00 wordt in totaal uitgekeerd 52,4% of f 602,60. Reeds ontvangen, gedurende 1945, een bedrag van f 250,00. Op 21 maart 1958 is er een rest bedrag van 602,60 – 250,00, zijnde f 352,60, uitgekeerd. Als erfgenamen van M.S. Staal, werden hun kleinkinderen erkend: Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de andere helft. In het rapport van LEHJ (Philip Staal, 13 juni 1962) staat inderdaad het bedrag van f 176,30.

Hoofdstuk 5 - Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled (LEHJ)

- L.V.V.S. zie rapport Commissie Van Kemenade deel II, pag. 13.
Op 19 juli 1956 wordt de slotuitkering vastgesteld op 90%.
De vordering op L.V.V.S., groot nominaal *f* 7.782,49 (zie rapport Vos, pag. 7) ten behoeve van I. Staal, vloeit voort uit de effecten-rechtsherstelprocedures. De totale uitkering is derhalve 90% van *f* 7.782,49, zijnde *f* 7.004,24. De voorschot-uitkering (zie rapport Vos, pag. 7) was *f* 3.848,18. Het resterend bedrag is dus *f* 3.156,06. Als erfgenamen van I. Staal, werden hun kinderen erkend: Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de andere helft. In het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled (Philip Staal, 13 juni 1962) staat inderdaad het bedrag van *f* 1.578,03 zijnde de helft van *f* 3.156,06).

5.2.2 Dividend

Deze gegevens (rapport LEHJ, pag. 1) kunnen niet geverifiëerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

De post van *f* 10.421,18 bestaat uit de bruto dividendopbrengsten over de perioden:

- i. mei 1945 tot 1 januari 1953 (rapport Vos) en ligt tussen *f* 0,00 en *f* 3.444,93, zie ook punt 6.3.3 van dit rapport.
- ii. 1 januari 1953 tot 13 juni 1962 (rapport LEHJ) en ligt tussen de *f* 6.976,25 en *f* 10.421,18, zie ook hoofdstuk 6.3.3 van dit rapport.

5.2.3 Coupons

Deze gegevens (rapport LEHJ, pag. 2) kunnen niet geverifiëerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

5.2.4 Rente

Zie bijlage 2 van het rapport van LEHJ, spaarbankboekjes, pag. 1, 2 en 3.

Het rentepercentage is door mij berekend en ligt tussen de 2,5 en 3,0% per jaar.

5.2.5 Effecten – Totaal *f* 12.963,54

- Verkoop van effecten die gekocht zijn uit nalatenschap *f* 4.899,93. Zie bijlage 1 van het rapport van LEHJ.
De waarde van deze effecten bij aankoop was *f* 4.699,92.

Effecten		Waarde bij Aankoop	Opbrengst Verkoop
Vorstenlanden	0,5 st. 2 actions	1,00	0,43
3% Investeringscert. Ned.	1/ <i>f</i> 1.000,--	962,56	997,50
3% Nederland Indië 1937	2/ <i>f</i> 1.000,--	1.855,32	1.993,00
2,5% N.W. Schuld	<i>f</i> 2.300,--	1.881,04	1.909,00
Totaal		<i>f</i> 4.699,92	<i>f</i> 4.899,93

Hoofdstuk 5 - Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled (LEHJ)

- Verkoop van effecten uit nalatenschap *f* 5.615,30. Zie bijlage 1 van het rapport van LEHJ.

De waarde van deze effecten op 1 januari 1953 was *f* 8.191,50.

Effecten		Waarde 1 jan-1953	Opbrengst Verkoop
Hagemeyer & Co.	0,5/ <i>f</i> 1.000,-- aand.	490,00	833,62
Modajac Cult. Mij	1,5/ <i>f</i> 1.000,-- aand.	120,00	3,64
Ruhaak & Co.	0,5/ <i>f</i> 1.000,-- aand.	500,00	417,14
Banjoewangi Thee & Rubber	0,5/ <i>f</i> 750,-- aand.	52,50	5,92
Deli Spoor	0,5/ <i>f</i> 1.000,-- aand.	170,00	39,99
Studebaker	0,5/10 c.v.a.	703,00	223,42
Cities Service	1,0/10 c.v.a.	3.648,00	1.149,66
Tidewater Associated Oil	1,5/10 c.v.a.	2.508,00	2.941,91
Totaal		<i>f</i> 8.191,50	<i>f</i> 5.615,30

- De Claims en Stock dividenden (rapport LEHJ, pag. 2) van *f* 2.448,31 kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

Totaal aan Effecten: *f* 4.899,93 + *f* 5.615,30 + *f* 2.448,31 = ***f* 12.963,54**

5.2.6 Restitutie

Deze gegevens (rapport LEHJ, pag. 2) kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

5.2.7 Uitkering Sociale Verzekeringsbank

Deze gegevens (rapport LEHJ, pag. 2) kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

5.3 Uitgaven tot 13 juni 1962 (in guldens en nominaal)

Tabel 5.3	
Aankoop effecten	25.474,31
Pleeggeld	9.681,83
Accountantskosten	1.092,00
Beheerskosten	204,02
Belastingen	4.334,28
Doorbetaald aan broer aandeel Jokosuitkering nal. I. Staal	1.546,76
Andere kosten	3.411,16
Totaal	f 45.744,36

5.3.1 Aankoop effecten

Voor een bedrag van f 25.474,31, zie bijlage 1, pag. 2 van het rapport van LEHJ voor een specificatie van de aangekochte effecten.

5.3.2. Pleeggeld voor een bedrag f 9.681,83 (rapport LEHJ, pag. 3).

- In de brief van de S.A. Rudelsheim-Stichting d.d. 23 april 1958 aan het accountantskantoor Mesritz, staat dat er “geen bedragen gepassiveerd behoeven te worden wegens terugbetalingsverplichtingen ten opzichte van Sociale Zaken. De waarde van het effectenbezit is daarvoor niet groot genoeg. Door Sociale Zaken wordt wel de opbrengst van het effecten- en geldbezit in mindering van de uitkering gebracht”.
- Mevrouw Verhey schrijft in haar rapport aan H. Vuijsje d.d. 22 oktober 2003, bladzijde 4:

Opmerkelijk vond ik het uitgegeven bedrag van fl. 9.681,83 aan pleeggelden op de eindafrekening (pagina 3). Jammer genoeg zat daar geen verdere specificatie bij. Toch ben ik ervan overtuigd dat dit bedrag is opgebouwd uit enerzijds het tijdens en vlak na de oorlog betaalde bedrag van fl. 6.036,20 door accountant/toeziend voogd Vos aan het onderduikadres van de kinderen (zie pagina 11, rapport) en anderzijds een gerestitueerd bedrag aan de overheid vanwege direct na de oorlog uitbetaalde pleeggelden aan particulieren.

Ik meen bovendien te weten dat Philip Staal in latere jaren in een particulier gezin verbleef. Het is daarom niet uitgesloten dat de extra pleeggelden die dat met zich meebracht, tevens hebben bijgedragen aan het totaalbedrag aan “pleeggelden” zoals dat in mindering is gebracht op het vermogen van Philip.

Ik kom tot deze conclusie omdat de Rudelsheimstichting (en alle andere naoorlogse joodse voogdij-instellingen) volgens ons onderzoek nooit pleeggelden op vermogens in rekening heeft gebracht voor verblijf in eigen tehuizen.

Opgemerkt wordt hier dat, volgens rapport Vos bladzijde 12, het bedrag van f 6.036,20 betaald is voor de kinderen Staal. Dus f 3.018,10 voor Marcel Staal en een zelfde bedrag voor Philip Staal en niet zoals Elma Verhey schrijft f 6.036,20 voor Philip Staal.

Drs. F. Hoek schrijft mij in zijn brief d.d. 24 juli 2003 over de opmerking van mevrouw Verhey op pagina 3 van haar rapport als volgt:

In haar rapport (brief van 22 oktober 2002) schrijft Elma Verhey op pagina 3 dat zij van mening is dat het door de voogd betaalde bedrag van f 9.681,83 voor een belangrijk deel bestaat uit het bedrag van f 6.036,20 dat door Ph. Vos was betaald. Ik betwijfel dat ten zeerste.

Een notaris die een nalatenschap regelt draagt normaliter – maar zeker in het geval van minderjarige erfgenamen – schulden van die nalatenschap niet over aan de erfgenamen maar voldoet die uit de beschikbare middelen in de boedel. Wederom: door het ontbreken van de memorie van successie valt niet meer na te gaan welke passiva zijn betaald uit welke middelen, dan wel zijn gecompenseerd met vorderingen, dan wel na verificatie door de notaris minder bleken te bedragen. Dat passiva – volgens de vermogensopstelling per 1 januari 1953 – niet voorkomen als betaling in de verantwoording van de voogd is dan ook niet meer dan logisch.

Conclusie Pleeggeld:

- Mevrouw Verhey schrijft dat de Rudelsheimstichting (en alle andere naoorlogse joodse voogdij-instellingen) volgens ons (nl. Verhey's) onderzoek nooit pleeggelden op vermogens in rekening heeft gebracht voor verblijf in eigen tehuizen.
- Drs. F. Hoek schrijft dat een notaris die een nalatenschap regelt normaliter – maar zeker in het geval van minderjarige erfgenamen – schulden van die nalatenschap niet overdraagt aan de erfgenamen, maar voldoet die uit de beschikbare middelen in de boedel.
- De reden dat Philip Staal in later jaren in een particulier gezin verbleef komt door het feit dat Philip Staal als enig WO II-wees overbleef in het weeshuis van de Rudelsheimstichting. Het was hierdoor dat de Rudelsheimstichting en Le-Ezrath Ha-Jeled, om economisch redenen, het weeshuis van de S.A. Rudelsheimstichting sloot. Het zal toch niet waar zijn dat Philip Staal de rekening gepresenteerd heeft gekregen, bij het bereiken van zijn meerderjarige leeftijd, voor het economisch beleid van de Rudelsheimstichting en/of Le-Ezrath Ha-Jeled?

Mijn conclusie is dan ook dat deze pleeggelden, voor een bedrag f 9.681,83, ten onrechte in mindering zijn gebracht op mijn vermogen.

5.3.3 Accountantskosten en Beheerskosten (samen een bedrag van f 1.296,02, rapport LEHJ, pag. 3).

Volgens genoemde rapportage van Elma Verhey aan JMW hebben de pupillen van LEHJ geen accountantskosten en/of beheerskosten aan LEHJ betaald. Het kan dus zijn dat deze kosten in rekening zijn gebracht door een extern accountantskantoor, voor o.a (bijvoorbeeld) de jaarlijkse controle van het vermogensbeheer.

5.3.4 Belastingen

Een totaal bedrag van f 4.334,28 (rapport LEHJ, pag. 3) is betaald aan Dividendbelasting, Vermogens Aanwas Belasting, Inkomstenbelasting, Vermogensbelasting, AOW, Successierechten, Administratiekosten.

Dividend Belasting

Aan dividendbelasting is betaald een éénmalig bedrag van f 382,99.

Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat dit bedrag betrouwbaar en exact is.

Vermogens Aanwas Belasting

Een belasting die na de oorlog is ingesteld en moest worden betaald over de waardevermeerdering van het vermogen in de oorlog.

Een bedrag van f 1.922,50 (rapport LEHJ, pag. 3) is betaald aan Vermogensaanwasbelasting. In het vermogensoverzicht (rapport Vos, pag. 11) werd vermeld dat de als schuld van de gecombineerde boedel opgenomen vermogensaanwasbelasting ad f 4.000,00 getaxeerd was over de periode 1 mei 1940 tot 11 juni 1943 (37 maanden). Verondersteld mag dan ook worden dat de vermogensaanwasbelasting van f 1.922,50 betaald door LEHJ betrekking heeft op de helft van het gecombineerde vermogen en op de periode van 12 juni 1943 tot 5 mei 1945 (23 maanden). Als gezegd, datum van overdracht van de erfenis moet na 6 april 1954 plaatsgevonden hebben.

Mijn conclusie is dan ook dat deze Vermogens Aanwas Belasting, voor een bedrag van f 1.922,50, ten onrechte⁵⁹ in mindering is gebracht op mijn vermogen.

Inkomstenbelasting

Aan Inkomstenbelasting (rapport LEHJ, pag. 3) is een totaalbedrag van f 422,65 betaald.

Inkomstenbelasting moest betaald worden door iedere belastingplichtige, dus ook door een minderjarige die belastbaar inkomen genoot.

Het zuiver inkomen bestaat uit (zie bepalingen AOW en Besluit op de Inkomsten Belasting 1941, versie 1957):

1) *Zuivere opbrengst van eigen onderneming en van arbeid;*

Onderneming is hier niet van toepassing.

Arbeid is evenmin van toepassing, want de Inkomstenbelasting werd rechtstreeks door de werkgever ingehouden en aan de overheid betaald. Bovendien - en dit moet ik mijn Voogd nageven - hebben zij mij geen (kinder)arbeid laten verrichten. In ieder geval staat onder het kopje Ontvangsten geen 'inkomsten uit arbeid'.

2) *Zuivere opbrengst van vermogen;*

i. *zuivere opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen, etc.);*

Ontvangsten uit de opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen etc.) staan niet in het rapport van LEHJ.

ii. *zuivere opbrengst van roerend kapitaal (dividenden, rente, etc.);*

Gedurende de periode van 1 januari 1953 tot 13 juni 1962 is aan bruto dividend-opbrengsten ontvangen een bedrag dat tussen de f 6.976,25 en f 10.421,18 ligt (zie 6.3.3). Aan rente is gedurende deze periode een bedrag van f 837,77 ontvangen.

3) *Zuivere inkomsten in de vorm van periodieke uitkeringen;*

i. *de niet als loon aangemerkte periodieke uitkeringen van publiekrechtelijke aard;*

Er staan geen ontvangsten uit periodieke uitkeringen van publiekrechtelijke aard in het rapport van LEHJ.

ii. *door rechtspersonen gedane periodieke uitkeringen.*

Er staan geen ontvangsten uit periodieke uitkeringen van rechtspersonen in het rapport van LEHJ.

Uit de punten 1, 2 en 3 hierboven blijkt dat – volgens rapport LEHJ - het zuivere inkomen slechts uit dividenden en rente bestond. Over een periode van negen jaar is een totaal bedrag van maximaal *f* 11.258,95 ontvangen (837,77 aan rente en maximaal *f* 10.421,18 aan bruto dividendopbrengsten, zie 6.3.3). Of de jaarlijks ontvangen netto inkomsten uit rente en dividendopbrengst hoog genoeg waren om inkomstenbelasting te betalen betwijfel ik, temeer daar er over dezelfde periode een voorschot - zijnde dividendbelasting - betaald is.

Inkomstenbelasting is betaald over de jaren 1954, 1955, 1957 en 1961 (zie rapport LEHJ).

In rapport LEHJ staat onder de post “Uitgaven” een éénmalig bedrag van *f* 382,99 aan dividendbelasting.

Ruim 90% van de inkomsten, zoals hierboven vermeld, bestaat uit dividendopbrengsten.

Daar de dividendopbrengst slecht in één jaar voldoende hoog was om hierover belasting te betalen zijn er twee mogelijkheden:

a. De Inkomstenbelasting is – met uitzondering van één jaar - ten onrechte betaald.

b. Er waren inkomsten uit opbrengst van vermogen die niet in rapport LEHJ staan.

Vermogensbelasting

Hiervoor is een totaal bedrag betaald van *f* 925,00 (rapport LEHJ, pag. 3).

Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.

Vermogensbelasting is betaald over de jaren 1955 t/m 1960.

AOW premie

AOW premie is ingesteld op 11 augustus 1956 en moet betaald worden door een ieder die inkomsten heeft. Een totaal bedrag van *f* 404,86 is geboekt op de Eindafrekening (rapport LEHJ, pag. 3) als zijnde betaald aan AOW premie. De AOW-premie was vastgesteld, voor de jaren 1957 tot en met 1961, op 6 ³/₄% van het zuiver inkomen⁶⁰. In de bepalingen AOW en Besluit op de Inkomsten Belasting 1941 versie 1957 staat beschreven dat het zuiver inkomen bestaat uit:

1) *Zuivere opbrengst van eigen onderneming en van arbeid;*

Niet van toepassing, zie Inkomstenbelasting hierboven.

2) *Zuivere opbrengst van vermogen;*

i. *zuivere opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen, etc.);*

Ontvangsten uit de opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen etc.) staan niet in het rapport van LEHJ.

ii. *zuivere opbrengst van roerend kapitaal (dividenden, rente, etc.);*

Gedurende de periode 1 januari 1953 tot 13 juni 1962 zijn aan bruto dividendopbrengsten ontvangen een bedrag dat tussen de *f* 6.976,25 en *f* 10.421,18 ligt (zie 6.3.3). Het is niet bekend welk gedeelte van de dividendopbrengsten ontvangen is na 1956. Echter, mijn voogd heeft in de periode van 6 april 1954 (datum dat de

Bewindvoering eindigde) en 13 juni 1962 – exacte datum onbekend - een aantal effecten verkocht (tabel 5.2.5.2). Deze effecten zijn met verlies verkocht waardoor het aannemelijk is dat over deze effecten geen dividendopbrengsten zijn ontvangen. Gedurende de periode van 1957 tot en met 1961 – een periode van 5 jaar - is een onbekend bedrag aan bruto dividendopbrengst ontvangen. De AOW premie is jaarlijks betaald (zie rapport LEHJ).

Het feit dat er slechts in één jaar dividendbelasting betaald was betekent dat in de andere jaren geen dividendopbrengsten waren.

3) *Zuivere inkomsten in de vorm van periodieke uitkeringen;*

i. *de niet als loon aangemerkte periodieke uitkeringen van publiekrechtelijke aard;*

Niet van toepassing, zie Inkomstenbelasting hierboven.

ii. *door rechtspersonen gedane periodieke uitkeringen.*

Niet van toepassing, zie Inkomstenbelasting hierboven.

In rapport LEHJ staat vijf keer – zonder vermelding van het jaar - een uitgave aan AOW-premie.

In rapport LEHJ staat onder de post “Uitgaven” een éénmalig bedrag van f 382,99 aan dividendbelasting.

Ruim 90% van de inkomsten (zie hierboven “Inkomstenbelasting”) bestond uit de dividendopbrengsten.

Daar er slechts in één jaar ontvangsten waren uit dividenden zijn er twee mogelijkheden:

a. De AOW-premie is – met uitzondering van één jaar - ten onrechte betaald.

b. Er waren inkomsten uit opbrengst van vermogen, die niet in rapport LEHJ staan.

Successierechten en Administratiekosten

Deze bedragen laat ik, gelet op hun relatief gering belang, onbesproken.

Conclusie belastingen

Er zijn twee mogelijkheden als volgt:

a. Een totaal bedrag van f 2.750,01 is ten onrechte betaald aan belastingen.

b. Gedurende de jaren zijn er opbrengsten geweest die niet in rapport LEHJ staan.

Het zou dus mogelijk kunnen zijn dat er Ontvangsten waren uit de opbrengst van goederen (huurwaarde van gebouwen, pachtsommen etc.), alsmede Ontvangsten uit de verkopen van goederen die niet in het Eindrapport LEHJ staan.

Dat het niet onmogelijk is dat er Inkomsten waren welke niet als Ontvangsten in het rapport LEHJ staan blijkt uit de in mijn bezit zijn uittreksels (Verkoopaktes) van het Kadaster betreffende nalatenschap van WO II-wezen. In deze Verkoopaktes staat o.a. dat de Stichting LEHJ die last heeft verstrekt - als uitoefenende de voogdij over de minderjarige wezen “xx” en “yy” - aan de notaris welke handelde als lasthebber van o.a. de minderjarige wezen “xx” en “yy”. Het gaat hier om de verkoop van vier percelen.

Verder is in mijn bezit het Eindrapport van LEHJ betreffende “xx” Echter, in dit Eindrapport kan ik onder het kopje Ontvangsten de opbrengst van de verkochte percelen niet vinden.

Onroerende Goederen⁶¹

Op 11 augustus 1941 werd de *Niederländische Grundstückverwaltung* (NGV) belast met de liquidatie van onroerend goed en hypotheek van het joods grondbezit. Het beheer over de

geconfisqueerde eigendommen werd overgedragen aan het administratie-kantoor Nobiscum en het Algemeen Nederlands Beheer van Onroerende Goederen (ANBO). Deze ANBO verkocht de huizen weer door.

Rechtsherstel Onroerende Goederen⁶²

De “handelingen” die in de jaren 1941-1945 door of namens NGV, met de Joodse eigendommen zijn verricht, veroorzaakten uiteraard vele wijzigingen in de zakelijke rechten op de onroerende goederen. Bij het herstel van rechten ten opzichte van de oorspronkelijke eigenaren waren dan ook vele belanghebbende partijen betrokken, waarbij te verwachten viel dat zich een groot aantal geschillen zou voordoen.

Om de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, ingesteld bij het Londense besluit E 100, te ontlasten van de behandeling van dergelijke geschillen heeft de Raad in november 1945 een Afdeling Onroerende Goederen opgericht, die ervoor zou dienen te zorgen dat geschillen door partijen onderling, zij het onder leiding van een deskundige notaris-bemiddelaar, konden worden geregeld. Met medewerking van het hoofdbestuur van de toenmalige Broederschap der Notarissen in Nederland werden in verschillende plaatsen een of meer personen (hoofdzakelijk notarissen) bereid gevonden als gedelegeerden van de afdeling op te treden.

Mocht een der partijen het niet eens zijn met de minnelijke regeling zoals die door een notaris was voorgesteld, dan werd door die notaris een proces-verbaal van zwaarigheden opgemaakt. Partijen moesten daarna aan de Afdeling Rechtspraak verzoeken de geschilpunten te regelen en het rechtsherstel tot stand te brengen. Omdat het niet mogelijk bleek alle geschillen op deze wijze af te wikkelen, kreeg de Afdeling Onroerende Goederen, na wijziging van het Besluit E 100, bij weigerachtigheid van een of meer der partijen om aan een minnelijke regeling mede te werken, de bevoegdheid het geschil bij besluit te regelen. Van deze besluiten stond beroep open bij de Afdeling Rechtspraak.

Omtrent in behandeling genomen geschillen over eigendom van onroerende goederen en daarop gevestigde hypotheek bestaan ongeveer 12.800 dossiers. In bijna 1.450 gevallen is het geschil door belanghebbenden ingetrokken. In ruim 10.000 gevallen is het geschil minnelijk geregeld, terwijl in de overige 1.300 gevallen de Afdeling Onroerende Goederen een regeling heeft opgelegd of de Afdeling Rechtspraak een bindende uitspraak heeft gedaan. Het archief van de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad voor het Rechtsherstel, is opgeslagen in het Nationaal Archief te Den Haag.

Begin 1959 waren alle geschillen afgewerkt en is de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad voor het Rechtsherstel opgeheven.

De Commissie van Onderzoek LIRO-archieven (commissie-Kordes) heeft geconstateerd dat niet gebleken is dat het rechtsherstel met betrekking tot Joodse onroerende goederen op incorrecte wijze heeft plaatsgevonden.

In het rapport *Roof en Ristitutie Joods Vermogen* uitgebracht aan de Contactgroep Tegoeden WO II, 15 december 1999 (commissie van Kemenade), pag. 29 e.v. heeft het onderzoeksteam op basis van rapportages geconcludeerd dat rechtsherstel voor vrijwel alle onroerende goederen moet hebben plaatsgevonden.

De afwerking van het Rechtsherstel Onroerende Goederen heeft plaats gevonden na 1953. Hieruit volgt dat het onroerend goed en/of de hieruit voortvloeiende regeling, niet in het rapport van de Beheerder kon staan. Deze vermogensaandelen zijn dus rechtstreeks door de boedelnotaris toegevoegd aan de boedel.

5.3.5 Doorbetaald aan broer

Aandeel Jokosuitkering nalatenschap I. Staal *f* 1.546,76 (rapport LEHJ, pag. 2). Op 4 juli 1961 werd een bedrag van *f* 3.093,52 (zie brief van JMW bijlage 3) gestort op rekeningnummer 24720 van Le-Ezrath Ha-Jeled, vermogensbeheer voogdij kinderen, inzake de erven I. Staal.

Als erfgenamen van I. Staal werden hun kinderen erkend: Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de andere helft. Marcel Staal was op 4 juli 1961 reeds meerderjarig. Vermoed dat dit de reden is dat het hele bedrag - *f* 3.093,52 - als ontvangsten op de rekening van Philip Staal is geboekt, waarna de helft hiervan, *f* 1.546,76, als uitgaven op mijn Eindafrekening geboekt is. Blijft nog de vraag of mijn broer dit bedrag ontvangen heeft.

5.3.6 Andere kosten: *f*3.411,16

Onder dit hoofdstuk (rapport LEHJ, pag. 3) staat een verscheidenheid van posten zoals: Vakantiegeld, Zak- en kleedgeld, Ziekenfondspremie, Inenting, Aankoop fiets, etc. Ik heb hier geen mening over daar ik de bestuursbesluiten van Le-Ezrath Ha-Jeled niet heb mogen inzien.

5.3.7 Conclusie Uitgaven

Mijn conclusie is dat een totaal bedrag van *f* 12.431,84 (5.3.2 + 5.3.4) ten onrechte in mindering is gebracht op mijn vermogen en/of dat er opbrengsten zijn geweest die niet in rapport LEHJ staan.

5.4 Staat van het Vermogen op 13 juni 1962 (in guldens en nominaal)

Saldo geldmiddelen (zie pag. 4 van het rapport van LEHJ en bijlage 2 van het rapport van LEHJ).

• De Twentsche Bank N.V. Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.	<i>f</i> 511,73
• Rijkspostspaarbankboekje Serie 462 Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.	<i>f</i> 1.941,46
• Rijkspostspaarbankboekje Serie 47 Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen betrouwbaar en exact zijn.	<i>f</i> 732,28
• Schuld aan de S.A. Rudelsheimstichting Deze gegevens kunnen niet geverifieerd worden daar de bron niet meer aanwezig is. We hebben dan ook aangenomen dat de bedragen <u>betrouwbaar en exact zijn.</u>	<i>-f</i> 199,09
Totaal saldo geldmiddelen	<i>f</i> 2.986,38

6 Berekening van het Zuiver Vermogen

6.1 Saldo geldmiddelen op 13 juni 1962 (in guldens en nominaal)

Totaal saldo geldmiddelen op 13 juni 1962, zie punt 5.4 van dit rapport, is *f*2.986,38.

6.2 Inkomsten- en ondernemingsbelasting ten onrechte betaald

Inkomsten- ondernemingsbelasting ten onrechte betaald, zie punt 4.2.1 van dit rapport, is *f* 2.423,58 ($\frac{1}{2} \times 4.847,15$)

6.3 Bedragen die in het rapport van Vos staan maar niet (of niet volledig) in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled staan.

Tabel 6.3

* Zie verklaringen onder deze tabel Deze bedragen staan niet in het totaal.		Rapport Vos		Le-Ezrath Ha-Jeled	
		Bijlage 1 01-Jan-53	Philip's gedeelte is 01-Jan-53	Staat in rapport	Niet volledig in rapport
#	ACTIVA				
1	Effecten	39.439,00	19.719,50	19.639,50	*80,00
2	Vorderingen L.V.V.S.	1.988,82	994,41	1.578,03	*0,00
3	Vorderingen Erven A. Blom	115,15	57,58	0,00	57,58
4	Vorderingen onafgerekende dividenden	3.833,94	1.916,97	0,00	1.916,97
5	Vorderingen Ph. Vos	155,93	77,97	0,00	77,97
6	Vorderingen D. Jager	2,57	1,28	0,00	1,28
7	Vorderingen Rijkspostspaarbank	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Vorderingen Algemene Bedrijfs-verg.	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Vorderingen Levensverzekering A.O.F.	250,00	125,00	125,00	0,00
10	N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co.	9.647,23	4.823,62	Max. 3,444.93 Min. 0,00	Min. 1,378.69 Max. 4,823.62
11	Schadeclaim Huisraad	5,040,00	2.520,00	2.520,50	*(0,50)
12	Schadeclaim Bedrijfsinventaris	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
13	Dividendbelasting	261,07	130,54	36,60	93,94
14	Achterstallige en vervallen dividenden	0,00	0,00	0,00	0,00
15a	Aandelen in Onverdeelde Boedels	4.425,00	2.212,50	2.213,00	*(0,50)
15b	Aand. in Onverdeelde Boedels (LVVS)	35,00	17,50	15,39	23,31
16	Jewelry, etc.	100,00	50,00	50,00	0,00
Totaal Activa – minimaal		f 65.293,71	f 32.646,86	f 3.549,74	
Totaal Activa – maximaal		“	“	f 6,994,67	

- De effecten Banda en Semarang-Cheribon waren op 13 juni 1962 “waardelozen effecten”. Deze aandelen stonden samen, op 1 januari 1953, genoteerd als *f*80,00.
- L.V.V.S. zie rapport Commissie Van Kemenade deel II, pag. 13.
Op 19 juli 1956 wordt de slotuitkering vastgesteld op 90%. De vordering op L.V.V.S., groot nominaal *f* 7.782,49 (zie rapport Vos, pag. 7) ten behoeve van I.Staal, vloeit voort uit de effecten-rechtsherstelprocedures. De totale uitkering is derhalve 90% van *f* 7.782,49, zijnde *f* 7.004,24. De voorschotuitkering, zie rapport Vos, pag. 7, was *f* 3.848,18 (de voorschot uitkering staat niet op de balans van rapport Vos). Het resterend bedrag is dus *f* 3.156,06. Als erfgenamen van I. Staal, werden hun kinderen erkend: Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de andere helft. Het gedeelte van Philip Staal is dus *f* 1.578,03.

Hoofdstuk 6 - Berekening van het Zuiver Vermogen

- 3 Dit punt laat ik, gelet op zijn relatief gering belang, onbesproken.
- 4 Vorderingen onafgerekende dividenden: In het rapport Vos staat hierover dat in het jaar 1953 “volledige afwikkeling” heeft plaats gevonden, waarschijnlijk is dit bedrag van *f* 1.916,97 in liquide middelen ontvangen. Wat met die liquide middelen is gedaan is niet bekend. Mogelijk, door de boedelnotaris gebruikt om één of meerdere passiva te betalen.
- 5 Dit punt laat ik, gelet op zijn relatief gering belang, onbesproken.
- 6 Dit punt laat ik, gelet op zijn relatief gering belang, onbesproken.
- 10 N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co: dit betrof een rekening-courantverhouding met het effectenkantoor, dus liquide middelen. Het is niet bekend of alle liquide middelen na 1 januari 1953 door de bewindvoerder of door de boedelnotaris bij de regeling van de nalatenschap zijn gebruikt om één of meerdere passiva te betalen. Het bedrag aan liquide middelen (netto dividenden) die wel in rapport Vos staan, maar niet volledig in rapport LEHJ, ligt tussen de *f* 1.378,69 en *f* 4.823,62 (zie ook punt 6.3.3 van dit rapport).
- 11 Schadeclaim Huisraad is: *f* 1.746,00 + *f* 774,50, zie rapport LEHJ pag. 1.
Van de *f* 5.040,-- is *f* 2.520,50 op rekening van Philip Staal en *f* 2.519,50 op rekening van Marcel Staal gestort (zie Jokos file 10773). Dit verklaart het verschil van *f* 0,50.
- 13 Dit punt laat ik, gelet op zijn relatief gering belang, onbesproken.
- 15a Aandelen in Onverdeelde Boedels, rapport Vos, pag. 10.
Van de *f* 4.425,-- is *f* 2.213,-- op rekening van Philip Staal en *f* 2.212,-- op rekening van Marcel Staal gestort. In het rapport van LEHJ staan de bedragen:
 $f 1.213,00 + f 750,00 + f 125,00 + f 125,00 = f 2.213,00$.
Van de *f* 2.425,-- (boedel Ph. Nathan-J. Witteboon, rapport Vos pag. 10) is *f* 1.213,-- op rekening van Philip Staal en *f* 1.212,-- op rekening van Marcel Staal gestort (zie brief d.d. 21 november 1949). Dit verklaart het verschil van *f* 0,50.
- 15b De vorderingen op L.V.V.S. vloeien voort uit de effectenrechts-herstelprocedure.
Deze vorderingen zijn totaal *f* 86,00. Hiervan wordt 90% uitgekeerd of *f* 77,40. De helft hiervan is *f* 38,70. Er staat echter in dit rapport een bedrag van *f* 15,39 (6,16+9,23) en dit wil zeggen *f* 23,31 te weinig.

Er is een totaalbedrag aan vorderingen van *f* 3.549,74 tot *f* 6.994,67 die wel in rapport Vos staan maar niet voorkomen in het rapport van de Voogd. Het is mogelijk dat deze vorderingen door de boedelnotaris, met één of meerdere passiva verrekend zijn.

De andere activa die in rapport Vos staan zijn ook als activa opgenomen in het rapport LEHJ.

In rapport Vos staat een totaalbedrag, op 1 januari 1953, gereserveerd voor passiva van *f* 15.137,38 (de helft van *f* 30.274,76). Hieruit zou men kunnen concluderen dat niet alle passiva door de boedelnotaris betaald zijn.

Hoofdstuk 6 - Berekening van het Zuiver Vermogen

Verdere uitleg bij 6.3

6.3.1 Staat van Ontvangsten en Uitgaven van Le-Ezrath Ha-Jeled

Naar aanleiding van een brief JMW aan Marcel Staal d.d. 2 augustus 1999 en andere gegevens gevonden in de archieven, heb ik data kunnen vinden van de nalatenschappen die voorkomen in de financiële verantwoording Voogd, d.d. 13 juni 1962.

Tabel 6.3.1					
Naam:	Philip Staal				
Geboren:	13 June 1941, Amsterdam.	Meerderjarig:	13 June 1962.		
Voogdij:	S.A. Rudelsheim-Stichting bij beschikking der Arr.-Rechtbank te Amsterdam d.d. 30-01-1948				
Toez. Voogdij:	Ph. Vos, Rubenstraat 90, Amsterdam, bij bovengenoemde beschikking.				
STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN					
O n t v a n g s t e n					
Nalatenschappen					
#	Datum	Omschrijving		in NLG.	Gestort op
1	Voor 1953	Huisraadschade ouders	(I. Staal - A. Nathan)	1.746,00	NMB, RPS
2	Voor 1953	Rente id.	id.	351,26	NMB, RPS
3	Voor 1953	aanvullende huisraadschade	id.	774,50	RPS
4	Voor 1953	bedrijfsschade plus rente	id.	70,43	TvBk
5		Huisraadschade grootouders moederszijde			
	Voor 1953		(Ph,Nathan-J.Witteboon)	1.213,00	NMB
6	Voor 1953	Rente id.	id.	297,44	NMB
7		Huisraadschade grootouders vaderszijde			
	Voor 1953		(M.S. Staal- R.Trijtel)	750,00	NMB
8	Voor 1953	Rente id.	Idem	189,07	NMB
9	12/05/1952	Nalatenschap	I. Trijtel	125,00	RPS
10	21/03/1958	Idem	Idem A.O.F.	176,30	RPS
11	Verschillende	Idem	Ouders A.O.F.	261,00	RPS
12	19/07/1956	Idem	Idem LVVS	1.578,03	TwBk
13	Verschillende	idem	Idem Renovatum	1.225,59	TwBk
14	Niet bekend	idem	Idem Effecten	2.407,96	TwBk
15	Voor 1953	idem	M.S.Staal A.O.F.	125,00	RPS
16	21/03/1958	idem	Idem A.O.F.	176,30	RPS
17	Voor 1953	idem	Ph. Nathan LVVS	6,16	TwBk
18	Voor 1953	idem	Idem LVVS	9,23	TwBk
19	Niet bekend	idem	D.& I.van Tijn	4,37	TwBk
20	Niet bekend	idem	M.v Aalst	2,00	RPS
21	29/09/1960	idem	M.S. Staal & Ph. Nathan (Jokos)	3.217,30	TwBk
22	04/07/1961	idem	I.Staal idem	3.093,52	TwBk
23	Niet bekend	idem	I. van Tijn idem	117,00	RPS
24	07/11/1961	idem	Trijtel-Ketellapper idem	1.027,06	RPS
Totaal				18.943,52	

#11) Hiervan is f125,00 betaald voor 1 januari 1953.

Hoofdstuk 6 - Berekening van het Zuiver Vermogen

6.3.2 Nalatenschappen betaald voor 1953

Verantwoording Voogd, d.d. 13 juni 1962:

De bedragen bij de nummers 1, 3, 5, 7, 9, 11 (voor *f* 125,00) en 15, totaal *f* 4.858,50, komen voort uit nalatenschappen die betaald zijn voor 1 januari 1953.

#	Datum	Omschrijving		in NLG.
1	Voor 1953	huisraadschade ouders	I. Staal-A. Nathan	1.746,00
3	Voor 1953	aanvullende huisraadschade	I. Staal-A. Nathan	774,50
5	Voor 1953	Huisraadschade grootouders moederszijde (Ph, Nathan-J. Witteboon)		1.213,00
7	Voor 1953	huisraadschade grootouders vaderszijde (M.S. Staal- R. Trijtel)		750,00
9	12/05/1952	Nalatenschap	I. Trijtel A.O.F.	125,00
11	Voor 1953	Nalatenschap	Ouders A.O.F.	125,00
15	Voor 1953	Nalatenschap	M.S. Staal A.O.F.	125,00
Voor 1953 Totaal				4.858,50

Vermogensopstelling van de beheerder, per 1 januari 1953

In de vermogensopstelling van de beheerder staat een totaal bedrag, afkomstig uit nalatenschappen, als volgt:

- Schadeclaim Huisraad ouders (rapport Vos, pag. 9) *f* 5.040,00
- Aandelen in Onverdeelde Boedels (rapport Vos, pag. 10) *f* 4.460,00
- vorderingen op L.V.V.S., totaal (rapport Vos, pag. 10) *-f* 35,00
- Netto Onverdeelde Boedels *f* 4.425,00
- Levensverzekering A.O.F. (rapport Vos, pag. 8) *f* 250,00
- **Totaal nalatenschappen** ***f* 9.715,00**

Volgens de “Verklaring van Erfrecht” blijkt dat Marcel Staal voor de ene helft en Philip Staal voor de andere helft als erfgenaam werd erkend.

- De helft van *f* 9.715,00 is *f* 4.857,50. Tussen beide rapporten zit dan een verschil van *f* 1,00 die ondergetekende meer heeft ontvangen dan Marcel. Dit verschil is verklaart in de nummers 11 en 15a, onder tabel 6.3.
- Effecten – zie tabel 6.3, de helft van de aandelen in de vermogensopstelling 1953, staat in verantwoording voogd d.d. 13 juni 1962.

Verantwoording voogd, d.d. 13 juni 1962 – nalatenschappen betaald nà 1953

- Een bedrag van *f* 14.085,02 (18.943,52 - 4.858,50) is ontvangen, nà 1 januari 1953, uit nalatenschappen en rente. Van dit bedrag moet nog worden afgetrokken *f* 1.546,76 dat doorbetaald is aan mijn broer. Blijft dus over netto-ontvangsten na 1-1-1953 van *f* 12.538,26.
- Vorderingen op de L.V.V.S. – zie tabel 6.3.
Het gedeelte van Philip Staal is *f* 1.578,03 en dit bedrag staat in de Verantwoording voogd.

6.3.3 Dividenden

De post dividenden in rapport LEHJ van *f* 10.421,18 bestaat uit de bruto dividendopbrengsten over de periode mei 1945 tot 1 januari 1953 (rapport Vos), alsmede dividendopbrengsten uit de periode 1 januari 1953 tot 13 juni 1962.

Daar in het rapport van LEHJ geen data staan, is het niet mogelijk met zekerheid vast te stellen welke dividendopbrengsten uit de verschillende periodes ontvangen zijn.

Tabel 6.3.3

		R-Vos Bijlage 5 01-Jan-53	Philips' Gedeelte 01-Jan-53	In Rapport Rudelsheim 13-Jun-62	Vershil in Rapporten
1	Deli Spoor Co.*	60,00	30,00	10,00	-20,00
2	Hagemeyer & Co.	529,16	264,58	341,25	76,67
3	Alg.Kunstzijde Unie	519,00	259,50	911,00	651,50
4	Ruhaak & Co.*	270,00	135,00	70,00	-65,00
5	Zelander	364,00	182,00)		
6	Heybroek & Zelander	250,00	125,00)	988,00	606,00
7	Heybroek & Zelander	150,00	75,00)		
8	Republic Steel	691,49	345,75	691,28	345,53
9	Tennessee Corp.	2.076,60	1.038,30	3.643,85	2.605,55
10	Studebaker*	447,18	223,59	6,30	-217,29
11	Cities Service	1.685,20	842,60	1.433,45	590,85
12	Shell Union Oil	613,25	306,63	514,64	208,01
13	Tide Water Ass. Oil*	1.242,75	621,38	23,64	-597,74
14	Interc. Rubber*	188,32	94,16		-94,16
15	Illinois Central	538,16	269,08	1.369,34	1.100,26
16	Pref. Kansas City Southern*	769,00	384,50		-384,50
17	Canadian Pacific	588,74	294,37	416,23	121,86
18	Modajar Cultuur Maatschap	0,00	0,00	2,20	2,20
	Totaal bruto dividendopbrengsten	10.982,85	5.491,44	10.421,18	4.929,74

* Het bedrag aan dividendenopbrengsten die in rapport LEHJ staat is lager dan het bedrag dat in rapport Vos staat. Het is dus duidelijk dat de dividendopbrengsten van *f* 4.823,62 - zijnde de helft van de saldi gecrediteerde dividenden (rapport Vos, punt 4.1.10) - niet of niet volledig in rapport LEHJ staat.

Het bedrag van de netto dividendopbrengsten uit de periode mei 1945 tot 1 januari 1953 die niet voorkomen in rapport LEHJ ligt tussen *f* 1.378,69 (1+4+10+13+14+16) en *f* 4.823,62 indien alle liquide middelen door de Bewindvoerder of door de Boedelnotaris bij de regeling van de nalatenschap gebruikt zijn om één of meerdere passiva te betalen.

De ontvangen dividendopbrengsten over de periode van 1 januari 1953 tot 13 juni 1962 ligt dus tussen de *f* 6.976,25 {10.421,18 – (4.823,62 – 1.378,69)} en *f* 10.421,18.

6.4 Passiva, zoals vermeld in het rapport van Vos.

In rapport Vos staat een totaalbedrag, op 1 januari 1953, gereserveerd voor passiva van *f* 15.137,38 (de helft van *f* 30.274,76).

Er is een totaalbedrag aan vorderingen van *f* 6.994,67 (zie tabel 6.3) die mogelijkkerwijs door de boedelnotaris verrekend zijn met één of meerdere passiva.

6.5 Uitgaven die naar mijn mening ten onrechte in het rapport van LEHJ staan.

Tabel 6.5	
Pleeggeld – zie 5.3.2	9.681,83
Accountantskosten – zie 5.3.3	
Beheerskosten – zie 5.3.3	
Belastingen – zie 5.3.4	2.750,01
Andere kosten – zie 5.3.6	
Totaal	<i>f</i> 12.431,84

6.6 Saldo effecten - fondsen die ook in 'Rapport Vos' staan

De koersen zijn berekend volgens de waarde van 1 januari 1953 zoals vermeld in bijlage 3 van 'Rapport Vos' (pag. 68).

Tabel 6.6

Naam Effecten/Aandelen	Saldo op 13 juni 1962 (pag. 76)	Koers op 1 jan. 1953	Waarde per 1 jan-1953
Banda	1/f 1.000,-- pref. aand.	60,00	*60,00
Heybroek & Zelande	3/f 100,-- aandeel	110,00	330,00
Sarakreek	5/f 100,-- aandeel	25,00	125,00
Gaboes Petr. Mij.	8/f 225,-- aandeel	27,00	216,00
Semarang-Cheribon	1/f 1.000,-- aandeel	20,00	*20,00
Republic Steel	1/10 c.v.a.	1.748,00	1.748,00
Tennessee Corp.	10/10 c.v.a.	1.672,00	16.720,00
Cities Service	2/10 c.v.a.	3.648,00	7.296,00
Shell Union Oil	2/10 c.v.a.	2.736,00	5.472,00
Tidewater Associated Oil	1,5/10 c.v.a.	1.672,00	2.508,00
Intercont. Rubber (Texas Instr.)	1/10 c.v.a.	114,00	114,00
Illinois Central	2/10 c.v.a.	1.615,00	3.230,00
Canadian Pasific	1/10 c.v.a.	1.330,00	1.330,00
Totaal			f 39.089,00

*De effecten van Banda en Semarang-Cheribon zijn in mijn bezit. Op de envelop staat "Waardeloze Effecten". Deze effecten zitten niet in het totaal bedrag.

De waarde van deze effecten op 13 juni 1962 is (vooralsnog) niet bekend. In het rapport van LEHJ wordt verwezen naar de opgave van de Twentsche Bank. Deze opgave is echter niet aanwezig.

6.7 Saldo effecten – aankoop- en mutatie effecten door voogd

Aankoopkoersen - Zie pagina 77 (bijlage 1 'Rapport voogd').

Berekeningen van de mutaties (*) – Zie pagina 112 (bijlage 6 'Rapport Staal').

Tabel 6.7

Naam Effecten/Aandelen	Saldo op 13 juni 1962 (pag. 77)	Koers datum Aankoop	Waarde datum aankoop
4,50% Nederland 1959	3/f 1.000,--	909,25	2.727,74
4,25% Nederland 1959	5/f 100,--	94,77	473,85
3,00% Nederland Indië	* 6/f 1.000,--	* 963,69	5.782,15
4,50% Nederland 1958	2/f 1.000,--	980,00	1.960,00
4,50% Bank v. Ned.Gemeenten	4/f 1.000,--	1.005,46	4.021,84
4,25% Nederland 1960	3/f 1.000,--	985,00	2.955,00
A.K.U. effecten uit nalatenschap+Aankoop *	11/f 100,-- aandeel	* 287,13	3.158,41
A.K.U.	1 stockdividend	235,33	235,33
Heybroek&Zelande effecten nal+Aankoop *	1/f 1.000,-- aandeel	* 1.909,32	1.909,32
Cities Service	2/1 c.v.a.	56,02	112,03
Totaal			f 23.335,67

De waarde van deze effecten op 13 juni 1962 is (vooralsnog) niet bekend, In rapport voogd wordt verwezen naar de opgave van de Twentsche Bank, Deze opgave is echter niet aanwezig.

6.8 Samenvatting van het Nominale Zuiver Vermogen

Het Zuiver Vermogen (nominaal), zoals hieronder weergegeven, is berekend voor Philip Staal en is de helft van de erfenis.

De eindafrekening van Marcel Staal van Le-Ezrath Ha-Jeled, is als gezegd niet gevonden. We hebben aangenomen dat het Zuiver Vermogen van Marcel Staal, bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd, gelijk is aan het Zuiver Vermogen van Philip Staal bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd.

6.8.1	Saldo geldmiddelen (6.1)*.	f 2.986,38
6.8.2	Inkomsten- en ondernemingsbelasting ten onrechte betaald (6.2).	f 2.423,58
6.8.3	Bedragen, totaal f 6.994,67 die in het rapport van Vos staan maar niet volledig in het rapport van LEHJ staan (tabel 6.3). Het is mogelijk dat deze vorderingen door de boedelnotaris met één of meerdere passiva verrekend zijn.	
6.8.4	Passiva die in het rapport van Vos staan, f 15.137,38 (6.4). Het is mogelijk dat slechts een gedeelte hiervan (f 6.994,67) door de boedelnotaris verrekend is.	
6.8.5	Uitgaven die naar mijn mening ten onrechte in het rapport van LEHJ staan (6.5).	f 12.431,84
6.8.6	Saldo effecten - fondsen die ook in rapport Vos staan (6.6)*.	f 39.089,00
6.8.7	<u>Saldo effecten - aankoop en uit nalatenschap (6.7)*.</u>	<u>f 23.335,67</u>
	Totaal Nominaal Zuiver Vermogen op 13 juni 1962	f 80.266,47

* Geconformeerd door drs. Frits Hoek zie bijlage 6, pag. 4 en 5.

Noten bij rapport Vermogensbeheer WO II-wezen

¹ JMW (Joods Maatschappelijk Werk), opgericht op 28 november 1946, als organisatie waarbij joodse instellingen, betrokken bij het maatschappelijk werk, zich konden aansluiten.

² Le-Ezrath Ha-Jeled, opgericht 30 augustus 1945, met als doel zich te belasten met de opvoeding en de behartiging van de belangen van de joodse Wereldoorlog II-wezen.

³ Overeenkomst (hoofdpunten) CJO/Platform Israel/WJC/Adviescollege Restitutie en Verdeling CJO – AEX/VvdE/NVB, getekend te Amsterdam op 15 juni 2000.

Vaststellingsovereenkomst Restitutie WO II Tegoeden, getekend te Amsterdam op 13 juli 2000.

⁴ Rapport Commissie Van Kemenade, 15 december 1999, deel I, pag. 4.

⁵ Elma Verhey, journaliste Vrij Nederland en schrijfster van onder meer “Om Het Joodse Kind”.

⁶ NBI: Als uitvloeisel van het door de Nederlandse regering in ballingschap uitgevaardigde Besluit Herstel Rechtsverkeer (Besluit E 100 van 17 september 1944) en het Besluit Vijandelijk Vermogen (Besluit E 133 van 20 oktober 1944) werd op 9 augustus 1945 het Nederlandse Beheersinstituut (NBI) opgericht. Het NBI benoemde bewindvoerders voor afwezigen.

⁷ Voogd staat, in dit rapport, voor de Rudelsheimstichting en/of Le-Ezrath Ha-Jeled.

⁸ Per e-mail d.d. 2 december 2002 antwoord Hans Vuijsje, directeur JMW, op mijn vraag waarom hij de rapporten aan Elma Verhey had gegeven en niet aan een financieel expert, als volgt:

“Elma Verhey is immers inmiddels dé expert op dit gebied.”

⁹ Stichting Marorgelden Overheid is een zelfstandig bestuursorgaan, opgericht per akte d.d. 1 december 2000 met als doel het beheren en (doen) verdelen van de gelden, die door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap, als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en in het overheidshandelen ter zake.

¹⁰ *Tsedaka* van Isaac Lipschits uit 1997, pag. 94.

¹¹ Rapport Accountantskantoor Ph. Vos d.d. 9 februari 1954 aan dhr. D. Jager, bewindvoerder voor mijn vermoorde ouders. Deze rapportage heeft betrekking op het gecombineerde vermogen van mijn ouders over de periode vanaf mei 1945 tot 1 januari 1953 en is door dhr. Jager gestuurd aan het NBI.

¹² Rapport van Elma Verhey aan H. Vuijsje d.d. 22 oktober 2002, pag 4.

¹³ Hieronder twee doelstellingen - artikel 2 en 6 uit de statuten - van de Stichting JMW:

Artikel 2. *de duurzame verzorging van minderjarigen, zowel in als buiten inrichtingen en tehuizen.*

Artikel 6. *het zich vanwege de bevoegde overheidsorganen doen aanwijzen als eigenares, beheerster, bewindvoerdster, boedelberedderaarster, erfgename en rechtsopvolgster onder welke benaming ook van – onder meer speciaal: statenloze – joden, joodse organisaties en corporaties, die, speciaal als slachtoffer van het nationaal-socialisme of het facisme, zonder wettige erfgenaam, opvolger of rechthebbende zijn gebleven, het beheren van de haar aldus toegewezen vermogens als rechttopvolgster harer voorgangers, het doen gelden van de aanspraken van deze op schadevergoeding, schadeloosstelling en op als vergoeding, toegekende of toe te kennen gelden en goederen, het nagaan, vaststellen en geldend maken van rechten en aanspraken op teruggave, vergoeding, schadeloosstelling en herstel, een en ander ten behoeve van joden, joodse organisaties en corporaties, die het slachtoffer zijn geworden van vervolging, verdrukking en achteruitstelling, alles in overeenstemming met de Nederlandse wetten, verordeningen en maatregelen en met die van andere mogelijk betrokken mogendheden en tot het geven van internationaal geldende voorschriften bevoegde lichamen.*

Isaac Lipschits in *Tsedaka* uit 1997 pag. 112, schrijft:

Het getuige van een vooruitziende blik om toen al de mogelijkheden tot materiële schadevergoeding voor roof en toegebracht leed gedetailleerd en uitputtend vast te leggen en de mogelijke rol van JMW daarbij te bepalen. In hoofdstuk 4 zijn in dit verband de ANBO-gelden genoemd, maar vele jaren later zou JMW op deze statutaire bepalingen terugrijpend voor aanzienlijk belangrijker zaken, zoals de CADSU, JOKOS en de consignatiegelden.

¹⁴ Zie e-mail van H. Vuijsje d.d. 6 augustus 2003 aan mij, waarin hij zijn besluit als volgt motiveert:

“In mijn antwoord op je vragen d.d. 11 juni 2003 heb ik, op basis van het onderzoek dat Elma Verhey heeft uitgevoerd, uitgebreid de geschiedenis van de besluitvorming inzake het gebruik maken van de vermogens van de pupillen beschreven. Zoals ik eveneens meldde is Elma bezig de laatste hand aan haar rapport te leggen waarna het Israël Instituut als opdrachtgever dient te beslissen inzake de publicatie. JMW zal positief adviseren in deze.

Ik zie geen enkele zin in een tweede (controle) onderzoek door jou naar deze problematiek. Ik beperk derhalve mijn toestemming tot de persoonlijke dossiers van jou en je broer. Geen toestemming wordt derhalve gegeven voor inzage in andere dossiers, zoals de bestuursarchieven.”

¹⁵ In 1950 besloten vier organisaties op het terrein van het joodse kinderwerk -Le-Ezrath Ha-Jeled, de Bergstichting, de Rudelsheimstichting en het Joods Jongenshuis- een fusie aan te gaan. De nieuwe organisatie kreeg als naam "Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming". Al spoedig traden de andere joodse kindertehuizen, zoals het Nederlands-Israëlietisch Meisjesweeshuis (Amsterdam), de Vereniging Megadlé Jethomim, Utrecht en de Vereniging Joodse Zee- en Boskolonie, Wijk aan Zee toe tot de fusie toe.

(Bron: *Tsedaka* van Isaac Lipschits uit 1997).

¹⁶ Eindrapport van de Commissie van Onderzoek LIRO-archieven en archievensgids (Commissie Kordes), 9 december 1998, pag. 59 e.v.

¹⁷ In 1919 werd de 'S.A. Rudelsheimstichting voor het verzorgen, opvoeden en onderwijzen van zwakzinnige Joodse kinderen in Nederland', opgericht.

¹⁸ Ph. Vos was accountant van de afdeling 'Accountantsdienst' van de Joodse Raad*.

¹⁹ Verklaring van Erfrecht d.d. 6 februari 1952, getekend door Maurits West, notaris te Amsterdam.

²⁰ Met dank aan drs. F. Hoek RA, dr. R. Grüter, dr. G. Aalders, voor de bereidheid om met mij te spreken, mijn bevindingen aan te horen en waardevol commentaar te geven. Ze zijn echter niet verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport.

²¹ Voorbeeld brief - op 30 maart 1949 schrijft LEHJ aan dhr. Vos: *'Zoals U bekend is, is de Rudelsheimstichting te Hilversum tot voogden benoemd over de kinderen: Marcel en Philip Staal, 'Aangezien wij, als gemachtigde van de Rudelsheimstichting, doende zijn de vermogensaangelegenheden van bovengenoemde kinderen te regelen, verzoeken wij U beleefd ons te willen mededelen wat U omtrent hun vermogensobjecten, respectievelijk dat van hun overleden ouders, bekend is.'*

Per brief, d.d. 26 april 1946 verzoekt Le-Ezrath Ha-Jeled aan J. Van Hasselt, notaris te Amsterdam, een verklaring van erfrecht op te maken voor de oorlogspleegkinderen Marcel en Philip Staal. Deze verklaring van erfrecht, zo schrijft Le-Ezrath Ha-Jeled, is nodig voor de 'Schade-Enquete Commissie'.

²² De boedelnotaris regelt de nalatenschap en bepaalt het netto vermogen van de erfgenamen.

²³ Datum van overdracht van de erfenis moet na 6 april 1954 plaatsgevonden hebben, daar de bewindvoering eindigde op 6 april 1954. Echter, in werkelijkheid, behandelde en beheerde Le-Ezrath Ha-Jeled, reeds vanaf 30 januari 1948, alle vermogensaangelegenheden van onze ouders (zie ook hoofdstuk 3 van dit rapport).

²⁴ Drs. F. Hoek RA, forensisch accountant en als onderzoeker werkzaam voor de Contactgroep Tegoeden Wereldoorlog II "Roof en Restitutie Joods Vermogen" (Commissie Van Kemenade).

²⁵ Op initiatief van Le-Ezrath Ha-Jeled heeft de heer Van Emden van het bureau Le-Ezrath Ha-Jeled, op 29 april 1949 een bezoek gebracht aan accountant Vos om de vermogensopstelling van onze ouders te bespreken. Gedurende deze bespreking beloofde de heer Vos aan de heer Van Emden een vermogensopstelling ten behoeve van de kinderen Staal te zullen maken en te sturen naar Le-Ezrath Ha-Jeled. Deze toezegging werd herhaald door accountant Vos, per brief d.d. 30 augustus 1949. Le-Ezrath Ha-Jeled heeft daarna verschillende keren om deze vermogensopstelling gevraagd. Accountant Vos heeft even zovele keren toegezegd deze vermogensopstelling, aan Le-Ezrath Ha-Jeled te sturen.

Dat Le-Ezrath Ha-Jeled deze vermogensopstelling op 10 maart 1953 nog steeds niet ontvangen had, blijkt uit een brief van die datum.

Le-Ezrath Ha-Jeled behandelde alle vermogensaangelegenheden van onze ouders vanaf 30 januari 1948 en heeft alle bedragen, verband houdende met oorlogsclaims, laten storten op de giro- en/of bankrekening van Le-Ezrath Ha-Jeled, inzake erven Staal.

²⁶ Peter Manasse, *De naoorlogse opvang van joodse weeskinderen. De rol van de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled*, uit 2000.

²⁷ Drs. J. Van Amerongen was werkzaam bij de afdeling Financiële zaken van Le-Ezrath Ha-Jeled.

²⁸ Mr. I. Creveld was werkzaam bij de afdeling Juridische zaken van Le-Ezrath Ha-Jeled.

²⁹ N. Dasberg was lid 'Afdeling onderwijs' Bureau Toezicht van de Joodse Raad*.

³⁰ Mr. K.J. Edersheim was werkzaam bij de afdeling Juridische zaken van Le-Ezrath Ha-Jeled; Plaatsvervangend Voorzitter en Secretaris 'Medische Commissie' van de Joodse Raad*.

³¹ S. Eisenmann was ook lid van de financiële commissie van de Fusie.

³² Mr. R. Friedmann-van der Heide was Leidster van 'Bureau Sociaal-Pedagogische Zorg' en Leidster van 'Commissie voor Sociaal-Pedagogische Zorg' van de Joodse Raad*.

³³ A. Goudsmit was ook lid van de financiële commissie van de Fusie.

³⁴ Mr. I.L. Hamburg was Plaatsvervangend Leider van 'Voorlichting in Expositiegevallen Provincie en Juridische Afdeling' van de Joodse Raad*.

³⁵ S. (Sam) Roet was bestuurslid van het Joods Jongensweeshuis vanaf juli 1939 tot 6 maart 1943. Begin juli 1942 werd S. Roet aangesteld als 'Financieel Leider' van de afdeling 'Hulp aan Vertrekkenden' en adviseur en

chef van de afdeling 'Hoofdinspectie en Inspectie' van de Commissie ter Behandeling van Financiële Aangelegenheden van de Joodse Raad*. Zie: P.W. Klein in *Kaddisj voor Isaïc Roet* uit 2001, pag. 19 e.v.; Evelien Gans in *De kleine verschillen die het leven uitmaken* uit 1999, pag. 628; Isaac Lipschits in *Tsedaka* uit 1997, pag. 55 e.v. en pag. 97; Isaac Lipschits in 100 jaar NIW uit 1966, pag. 304; Jacques Presser in *Ondergang - de vervolging en verdelging van het Nederlandse jodendom (1940-1945)* uit 1965, deel I, pag. 477.

³⁶ A. Hellendal zat ook als penningmeester in het dagelijks bestuur van de Fusie, was lid van de financiële commissie van de Fusie en was ook lid van de Commissie Vermogensbeheer Pupillen.

³⁷ Mw. H. Van Straten-Wallig was Leidster van 'Bijstand aan niet-Nederlandse Joden Contôle-Commissie' van de Joodse Raad*.

³⁸ A. Coronel was plaatsvervangend Leider van de afdeling 'Hulp aan vertrekkende' Dépôt Uitrustingsstukken van de Joodse Raad*.

³⁹ M. Drukker was ook lid van de Commissie Vermogensbeheer Pupillen.

⁴⁰ Simon Godschalk (Bob) Engelsman, beëdigd makelaar en taxateur onroerende goederen in Nederland.

Op 19 februari 1953 zijn drie percelen van pupillen van Le-Ezrath Ha-Jeled bij opbod en afslag te Amsterdam geveild. Voor percelen I en II is op grond van artikel 2 lid 1 sub 1 juncto artikel 4 van het vervreemdingsbesluit onroerende zaken een hoogst toelaatbare tegenprestatie vastgesteld. Door het prijzenbureau voor onroerende zaken in de provincie Noord Holland te Haarlem is op 9 januari 1953 met betrekking tot perceel I toestemming verleend om het perceel te gunnen in afwijking van het bepaalde in de leden 3, 4 en 5 van artikel 3 van het Tweede Uitvoeringsvoorschrift Vervreemdingsbesluit onroerende zaken, terwijl de hoogst toelaatbare tegenprestatie is vastgesteld op het bedrag waarvoor uiteindelijk wordt geboden of waarvoor wordt gemijnd. Perceel I werd eerst per opbod geveild en het hoogste bod ad f 16.200,- werd gedaan door Willem van Anholt, makelaar te Amsterdam. Hierna is perceel I in afslag gebracht en niet gemijnd. De comparant Anholt verklaarde het perceel te hebben gekocht ten behoeven van de heer Sijmen Burger wonende te Amsterdam.

Perceel II werd eerst bij opbod geveild en het hoogste bod ad f 3.700,- werd gedaan door J. Springveld, makelaar te Amsterdam. Hierna is perceel II in afslag gebracht en op de som van f 1.500,- boven vermelde opbodsom, alzo voor een totale koopsom van f 5.200,- gemijnd door Simon Godschalk (Bob) Engelsman, makelaar te Amsterdam. De comparant Engelsman verklaarde het perceel te hebben gekocht ten behoeven van de heer B.F. Martini wonende te Amsterdam.

Perceel III is bij opbod geveild en het hoogste bod ad f 6.100,- werd gedaan door G.F. Jansen, makelaar te Amsterdam. Hierna is perceel III in afslag gebracht en op de som van f 600,- boven vermelde opbodsom, alzo voor een totale koopsom van f 6.700,- gemijnd door J.A. Nijenhuis, makelaar te Amsterdam. De comparant Nijenhuis verklaarde het perceel te hebben gekocht ten behoeven van de Gemeente Amsterdam.

Geen van de drie - op de veiling verkochte - percelen staan vermeld als Inkomsten op de Eindafrekening van de pupil.

⁴¹ Henri Eyl was Leider van de afdeling 'Hulp aan Vertrekkende' Districtbureau Centrum van de Joodse Raad*.

⁴² P. Frank was ook lid van de financiële commissie van de Fusie en ook de accountant van de Fusie.

⁴³ R. Van Gelder was Archivist van de afdeling 'Bureau Algemeen Secretaris' van de Joodse Raad*.

⁴⁴ A. Polak was ook lid van de financiële commissie van de Fusie.

⁴⁵ Jacob Van Hasselt, notaris te Amsterdam, zat ook als penningmeester in het dagelijks bestuur van de Fusie, was ook lid van de financiële commissie van de Fusie. J. Van Hasselt, notaris te Amsterdam, was ook de notaris bij de veiling d.d. 19 februari 1953 van percelen van pupillen van Le-Ezrath Ha-Jeled. Geen van de drie - op de veiling verkochte - percelen staan vermeld als Inkomsten op de Eindafrekening van de pupil.

⁴⁶ Maurits West, notaris te Amsterdam, heeft de verklaring van Erfrecht van Marcel en Philip Staal d.d. 6 februari 1952, getekend.

⁴⁷ E.L. Wolff zat ook in het dagelijks bestuur van de Fusie en was ook lid van de Commissie Vermogensbeheer Pupillen.

⁴⁸ H. Kalker-Kalker was Leidster van de afdeling 'Bijstand aan niet-Nederlandse Joden Contrôle-Commissie van de Joodse Raad*.

⁴⁹ De Voorzitter van de 'Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming', Mr. Gerard Polak, had als privee accountant dhr. Philip Vos. Philip Vos was ook Toeziend Voogd van Marcel en Philip Staal en Philip Vos heeft de kopie-"Volmacht" gelegaliseerd als belanghebbende (zie ook financiële verantwoording hoofdstuk 3.4).

⁵⁰ Prof. Dr. S van Creveld was voorzitter van 'Sub-Commissie voor het Medische Onderwijs' van de Joodse Raad*.

⁵¹ Op 2 april 2003 - tijdens een vliegreis van Amsterdam naar Tel Aviv - vertelde Gerard Polak, ex-voorzitter van Le-Ezrath Ha-Jeled, dat hij Philip Vos goed kende daar Philip Vos zijn privé-accountant was. In ons

gesprek, op 7 april 2003 ten huize van Max Duitscher, ex-accountant van Le-Ezrath Ha-Jeled, heeft Gerard Polak dit herhaald.

⁵² Vuijsje schrijft in zijn brief d.d. 11 juni 2003, pag 6: De Eindafrekening werd uiteraard tevens voorgelegd aan de pupil, die in principe net als de voogd en de toeziend voogd bij de speciale rechtszitting aanwezig kon zijn. Nadat de rechter décharge had verleend, tekende de pupil voor ontvangst van het batig saldo.

In sommige gevallen, indien men in het buitenland was, werd de wees om een schriftelijke akkoord verklaring gevraagd en werd door hem of haar iemand gemachtigd de rechtszitting bij te wonen, het batig saldo in ontvangst te nemen en de financiële zaken af te handelen. Op het moment van overdracht (meerderjarigheid) eindigde formeel de verantwoordelijkheid van de voogdij-instelling.

⁵³ Ondanks het negatief advies van de experts - in Nederland en in Israël - om Marcel Staal naar Israël te laten gaan, heeft het dagelijks bestuur van Le-Ezrath Ha-Jeled op haar vergadering d.d. 16 juli 1958 toch besloten om akkoord te gaan met vertrek van de minderjarige pupil Marcel Staal naar Israël. Marcel was bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd derhalve niet in Nederland en dus niet aanwezig bij de speciale rechtszitting. Hij heeft dus niet het batig saldo in ontvangst kunnen nemen.

⁵⁴ Elma Verhey schrijft in haar rapportage aan H. Vuijsje (bijlage 4, pag. 2): In sommige gevallen, vooral als het om kinderen ging die in Israël verbleven, deed Le-Ezrath ook na meerderjarigheid om praktische redenen de afwikkeling van nog uitstaande claims. In de Jokos-archieven bevinden zich tientallen volmachten, waarin dat juridisch is vastgelegd. De broers Staal hebben dat echter door hun voormalige toeziend voogd, accountant P. Vos laten doen. Bij de aangeleverde stukken zit een verklaring van Algemene Volmacht, getekend door Marcel Staal, op 12.1.1961 in Tel Aviv, waarin hij accountant Vos machtigt. Het lijkt voor de hand liggend dat ook zijn broer Philip een dergelijke verklaring na zijn meerderjarigheid ten name van Vos heeft getekend.

⁵⁵ E-mail d.d. 5 december 2003 van Xerox (Nederland) B.V., PR & Communications Manager.

⁵⁶ Xerox – The Story of Xerography uit 1999, pag. 11.

⁵⁷ Conclusies brief JMW d.d. 11 juni 2003, pag. 5 e.v.

- a. De door de overheid betaalde pleeggelden verminderd met de werkelijke pleegkosten, werd aangevuld door Le-Ezrath Ha-Jeled en andere bronnen.
- b. In de jaren vijftig, was het door Le-Ezrath Ha-Jeled aan te vullen bedrag groter voor pupillen met vermogen dan voor pupillen welke geen vermogen bezaten.
- c. In 1953 werd dit gecorrigeerd door het door de overheid ingehouden bedrag (inkomsten uit vermogens) in rekening te brengen bij het inkomen van de pupil. Hierdoor werden de netto kosten voor Le-Ezrath Ha-Jeled weer gelijk getrokken voor een pupil met vermogen en een pupil zonder vermogen.
- d. Na 1958, waren de netto pleegkosten voor Le-Ezrath Ha-Jeled, voor pupillen die geen of weinig vermogen bezaten hoger dan voor pupillen met vermogen.

⁵⁸ Brief JMW aan Staal d.d. 11 juni 2003, pag. 6. *‘Op deze Eindafrekening was een accountantscontrole toegepast. Bij de keuze van de accountant werd zorgvuldig rekening gehouden met de scheiding van de belangen van de weeskinderen en die van de voogdij-organisatie. De accountant (Mesritz) die de Eindafrekening controleerde, was niet dezelfde accountant als het accountantsbureau dat de boeken van de voogdij-organisatie controleerde.’* Pag 7 van deze brief *‘Deze Eindafrekening werd gecontroleerd door de toeziend voogd, accountant Ph. Vos, (ed.) en door accountant Mesritz. De laatste voerde over de stukken de accountantscontrole uit.’*

Jac. H. Mesritz en Ph. Vos waren beide accountant van de afdeling ‘Accountants-dienst’ van de Joodse Raad*.

⁵⁹ Drs. F. Hoek schrijft in zijn brief d.d. 24 juli 2003 als volgt: “Een notaris die een nalatenschap regelt draagt normaliter – maar zeker in het geval van minderjarige erfgenamen – de schulden van die nalatenschap niet over aan de erfgenamen maar voldoet die uit de beschikbare middelen in de boedel.

⁶⁰ Algemene Ouderdomswet (versie 1957) en de Wet op de vermogensbelasting 1892 (versie 1956). Artikel 28 – *Het premiepercentage voor de jaren 1957 tot en met 1961 is door het bestuur van de Sociale Verzekeringsbank bij besluit van 9 augustus 1956 vastgesteld op 6 ¾%. Dit besluit is door de Minister, gehoord de S.V.R., op 11 augustus 1956 goedgekeurd.*

⁶¹ Gerald Aalders in *Roof* uit 1999, pag. 144 e.v.

⁶² *Commissie van Onderzoek LIRO-archieven (commissie-Kordes)*, 9 december 1998 hoofdstuk 5.4

*Gids van den Joodschen Raad voor Amsterdam uit 15 maart 1943.

Geraadpleegde archieven

Gemeente Archief Amsterdam
Joods Maatschappelijk Werk – Dossier Staal
J.O.K.O.S. Archief – Dossiers 10773; 10774 en 20668
Le-Ezrath Ha-Jeled – Dossier Staal
Nationaal Archief, Den Haag (voorheen Algemeen Rijksarchief)
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie
Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap

Geraadpleegde literatuur

Aalders, G. *‘Roof, de ontvreemding van joods bezit tijdens de Tweede Wereldoorlog’* Den Haag 1999

De Boer, M.A. en Tomala, Y. *‘Sociale verzekeringen en ambtenarenarrangementen’* Leiden 1999

Bogdany, P. *‘The Story of Xerography’* Connecticut, USA 1999

Commissie van Kemenade *‘Tweede Wereldoorlog, Roof en Rechtsherstel. Eindrapport van de Contactgroep Tegoeden WO II’* Amsterdam januari 2000

Commissie Kordes *‘Eindrapport van de Commissie van Onderzoek LIRO-archieven en archievangids’* Den Haag december 1998

Commissie Scholten *‘Eindrapport van de Begeleidingscommissie Onderzoek financiële tegoeden WO-II in Nederland’* Den Haag december 1999

Gans, E. *‘De kleine verschillen die het leven uitmaken. Een historische studie naar joodse-democraten en socialistisch-zionisme in Nederland’* Amsterdam 1999

‘Gids van den Joodschen Raad voor Amsterdam’. Amsterdam 15 maart 1943

Hoek, F. en ten Wolde, J. *‘Roof en Restitutie Joods Vermogen. Rapport uitgebracht aan de Contactgroep Tegoeden Wereldoorlog II. 2 delen, Den Haag december 1999*

Klein, P.W. *‘Het Rechtsherstel Gewogen: vragen mét en zónder antwoord’* Amsterdam januari 2000

Klein, P.W. *‘Kaddisj voor Isaäc Roet. Twee familiegeschiedenissen uit de twintigste eeuw’* Amsterdam 2001

Lipschits, I. *‘100 Jaar Nieuw Israelietisch Weekblad 1865–1965’* Amsterdam 1966

Lipschits, I. *‘Tsedaka. Een halve eeuw Joods Maatschappelijk Werk in Nederland’* Zutphen 1997.

Menasse, P. *‘De naoorlogse opvang van joodse weeskinderen. De rol van de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled’* Amsterdam 2000

Presser, J. *‘ondergang. De vervolging en verdelging van het Nederlandse jodendom, 1940-1945.’* 2 delen, Den Haag 1965

Veraart, W.J. *‘Effecten: Systematiek van de roof en het rechtsherstel met betrekking tot de effecten afkomstig van oorlogsslachtoffers WO II’* Leiden 1999

Veld, N.K.C.A. in ‘t. *‘De Joodse Ereiraad’* Den Haag 1989

Verhey, E. *‘Om het joodse kind’* Amsterdam 1991

Van Liempt, Ad. *‘Kopgeld. Nederlandse premiejagers op zoek naar joden 1943’* Nieuwegein augustus 2002.

Bijlagen bij rapport

Bijlage 1

**Rapport Bewindvoerder
9 februari 1954**

ACCOUNTANTSKANTOOR Ph. VOS
Ph. VOS – Lid Ned. Inst. v. Acc.
AMSTERDAM - HOOGEVEEN

=====

COPIE-RAPPORT

(Digitale kopie)

d.d. 9 Februari 1954

Uitgebracht aan:

de Weledele Heer D. Jager, bewindvoerder voor,
de Heer ISAAC STAAL en Mevrouw ANNA
STAAL-NATHAN ook genaamd Cohen, beiden
laatstelijk gewoond hebbende aan de Plantage
Muidergracht 87 huis te Amsterdam.

Inzake:

het gevoerde bewind gedurende het tijdvak van 17
September 1947 tot en met 31 December 1952, de
grootte en de samenstelling van het vermogen per 1
Januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950,
1951, 1952, en 1953, alsmede omtrent de baten en
lasten in de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950,
1951 en 1952.

Digitale kopie

R A P P O R T,

Uitgebracht aan de Weledele Heer D. Jager, bewindvoerder voor de Heer ISAAC STAAL en Mevrouw ANNA STAAL-NATHAN ook genaamd Cohen, beiden laatstelijk gewoond hebbende aan de Plantage Muidergracht 87 huis te Amsterdam, omtrent het gevoerde bewind gedurende het tijdvak van 17 September 1947 tot en met 31 December 1952, de grootte en de samenstelling van het vermogen per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953, alsmede omtrent de baten en lasten in de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951 en 1952.

Hiermede hebben wij de eer U verslag uit te brengen inzake onze bevindingen bij het bovenvermelde onderzoek.

ALGEMEEN

PERSONALIA VAN DE BETROKKENEN

ISAAC STAAL, geboren 5 December 1909 te Amsterdam, was, beiderzijds in eerste echt en met uitsluiting van elke vermogensgemeenschap, gehuwd met ANNA NATHAN, ook genaamd COHEN, geboren te Amsterdam 21 November 1913.

Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren, t.w. Marcel Staal, geboren 29 September 1939 en Philip Staal, geboren 13 Juni 1941, beiden thans verblijvende in de S.A. Rudelsheimstichting te Hilversum.

Blijkens door Het Nederlandsche Roode Kruis afgegeven verklaringen werden de Heer en Mevrouw Staal op 8 Juni 1943, via Westerbork op transport gesteld naar Sobibor (Polen), alwaar ze omstreeks 11 juni 1943 zijn overleden.

Inschrijving van het overlijden van de Heer Isaac Staal en Mevrouw Anna Staal-Nathan, ook genaamd Cohen, in Overlijdensregister van de Burgerlijke Stand te Amsterdam vond plaats respectievelijk op 12 April 1950 en 19 April 1950.

Krachtens beschikking van Het Nederlands Beheerinstituut d.d. 17 September 1947 werd U tot bewindvoerder voor de echtelieden Staal-Nathan (Cohen) benoemd.

GROOTTE VAN DE VERMOGENS PER 1 JANUARI VAN DE JAREN 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953.

Voor de samenstelling en de grootte van het vermogen van de Heer en Mevrouw Staal verwijzen wij U naar hetgeen in het navolgende sub "OVERZICHT VAN HET VERMOGEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953" zal worden vermeld.

Eenvoudigheidshalve hebben wij de vermogens van de Heer en Mevrouw Staal gecombineerd opgenomen.

Digitale kopie

Blijkens de acte van huwelijksvoorwaarden, welke d.d. 2 Juli 1938 ten overstaan van Notaris W. Bahlman te Amsterdam werd verleend, werd door partijen erkend dat door Mej. Anna Nathan (ook genaamd Cohen) ten huwelijk werd aangebracht:

- a het gehele huisraad (in de acte nader gespecificeerd);
b: een spaarbankboekje bij de Rijkspostspaarbank met een saldo groot *f* 252,93.
c: een vordering groot *f* 3.000.-- op de Heer Isaac Staal, haar toekomstige echtgenoot.

EFFECTEN

Tot het vermogen behoren, resp. behoorden onder meer de navolgende effecten:

I.	<i>f</i> 2/1.000,--	pref.	aand.	Banda
	“ 1.000,--.		aand.	Hagemeyer & Co.
	“ 3/1.000,--.		aand.	Modajac Cultuur Mij.
	“ 1.000,--.		aand.	Algemene Kunstzijde Unie
	1.000,--		aand.	Ruhaak & Co
	1.000,--		aand.	Heybroek-Zelander
	“ 6/ 100,--		aand.	Heybroek-Zelander
	“ 10/ 100,--		aand.	Sarakreek
	“ 16/ 225,--		aand.	Gaboes Petroleum Mij.
	St. 2			Actions Vorstenlanden
	<i>f</i> 750,--		aand.	Banjoewangi Thee & Rubber
	“ 1.000,--		aand.	Deli Spoor
	“ 2/1.000,--		aand.	Semarang Cheribon
	1/10		c.v.a.	Republic Steel
	5/10		c.v.a.	Tennessee Corp.
	1/10		c.v.a.	Studebaker
	2/10		c.v.a.	Cities Service
	1/10		c.v.a.	Shell Union Oil Corp.
	3/10		c.v.a.	Tide Water Ass. Oil
	2/10		c.v.a.	Interc. Rubber
	2/10		c.v.a.	Illinois Central
	2/10		c.v.a.	pref. Kansas City Southern
	2/10		c.v.a.	Canadian Pacific

Vermeld zij, dat de sub I voorkomende *f* 1.000,-- en *f* 600,-- aandelen Heybroek-Zelander verkregen werden voor *f* 2/1.000,-- aand. N.V.L. Zélander bij de fusie van laatstgenoemde vennootschap met de N.V. Heybroek.

II.	<i>f</i> 1.000,--		aand.	Java-China-Japan lijn
	6/10		c.v.a.	Standard Brands
	4/10		c.v.a.	West Penn-Electric-Comp. Verkregen door omwisseling d.d. 1 December 1948 voor 4/10 c.v.a. American Waterworks
	2/10		c.v.a.	Wilson & Co
	2/10		c.v.a.	Shell Union Oil Co.
	2/10		c.v.a.	Tide Water Ass. Oil
	2/10		c.v.a.	Intercont. rubber

Voor de fondsen vermeld sub I, werden door de Raad voor het Rechtsherstel eigendomserkenningen verstrekt.

Digitale kopie

De fondsen opgenomen sub II bleken door derden te zijn geopponeerd. Krachtens beschikkingen van de Raad voor het Rechtsherstel, afd. Effectenregistratie diende teruggave te geschieden, waartegenover vorderingen op L.V.V.S. in de plaats zijn getreden.

Van de vorengenoemde fondsen werden, tengevolge van verwisseling met het effectendepôt van een gelijknamige cliënt, de navolgende stukken abusievelijk verkocht:

f	2/1.000,--	pref.	aand.	Banda
“	1.000,--.		aand.	Hagemeyer & Co.
“	3/1.000,--.		aand.	Modajac Culture Co.
“	1.000,--.		aand.	Java- China – Japan line

Deze aangelegenheid is inmiddels volledig geregeld door teruglevering van gelijksoortige fondsen en vergoedingen van het intussen betaalbaar gestelde bedrag der dividenden. De onderhavige nalatenschappen hebben door de plaatsgevonden vergissingen derhalve in geen enkel opzicht schade geleden.

Tenslotte zij opgemerkt, dat tijdens de oorlogsjaren door de echtelieden Staal geen effecten bij de firma Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat (thans L.V.V.S.) werden ingeleverd.

LEVENSVERZEKERINGSPOLIS

Na het vaststellen van het overlijden van de Heer Is. Staal werd opeisbaar de verzekerde som van de levensverzekeringspolis groot f 1.150,--, afgesloten bij de Onderlinge Verzekerings Maatschappij “Uitkeringsfonds bij Overlijden van de Subsidiary High Court Nederland-België der Ancient Order of Foresters”, gevestigd te Amsterdam.

Ten aanzien van deze verzekeringsovereenkomst merken wij op, dat de uitkering op deze polis waarschijnlijk voor niet meer dan 35% gerealiseerd zal kunnen worden. Voorlopig werd een bedrag groot f 250,-- als voorschot op de uiteindelijke uitkering ter beschikking gesteld, zodat dit bedrag als vermogensbestanddeel is opgevoerd. De uitbetaling geschiedde door stortingen op boekjes van de Rijkspostspaarbank (voorzien van de z.g. B.E.M.-clausule), welke boekjes zich in het bezit bevinden van de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled, te Amsterdam, die het vermogensbeheer voor de minderjarige kinderen Staal in opdracht van de voorges de S.A. Rudelsheimstichting voert.

BIJ DE SCHADE-ENQUETE-COMMISSIE INGEDIENDE SCHADE-CLAIMS

Terzake van de geleden oorlogsmolestschaade aan huisraad, bedrijf inventaris en handelsvoorraden, werd door ons op 18 December 1945 bij de Schade Enquête-Commissie te Amsterdam een voorlopige aangifte ingediend.

Digitale kopie

Blijkens een schrijven d.d. 24 Januari 1951 van de secretaris van genoemde Commissie werd de rijksbijdrage voor geleden huisraadschade vastgesteld op *f* 2.891,--, naderhand verhoogd tot *f* 5.040,--.

Ook dit bedrag werd ontvangen door bijschrijving op de voorgenoemde spaarbankboekjes (voor elk der kinderen *f* 2.520,--).

De regeling van de uitkering wegens schade toegebracht aan de bedrijfsmiddelen is bij het uitbrengen van dit rapport nog niet volledig tot stand gebracht.

ACTIVA WELKE VOOR RECHTSHERSTEL IN AANMERKING KOMEN

Ten behoeve van verloren gegaan actief behoeften in deze boedels geen rechtsherstelclaims aanhangig te worden gemaakt.

VERKLARING

De vorenstaande en de hierna volgende gegevens zijn door ons in overeenstemming bevonden met de werkelijkheid.

Voorts verklaren wij, dat het bewind in de betrokken periode is gevoerd overeenkomstig de voorschriften van "Het Nederlandse Beheerinstituut".

Als bijlage 1 is aan dit rapport toegevoegd een overzicht van de grootte en de samenstelling van het vermogen van thans wijlen de Heer en Mevrouw Staal per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953, respectievelijk belopende *f* 18.516,22 ± P.M., *f* 18.296,25 ± P.M., *f* 19.411,55 ± P.M. *f* 18.941,87 ± P.M. , *f* 24.084,15 ± P.M., *f* 31.997,09 ± P.M., *f* 38.706,90 ± P.M. en *f* 35.018,95 ± P.M., terwijl op bijlage 2 een overzicht voorkomt van de baten en lasten over de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951 en 1952, respectievelijk sluitende met voordelige saldi groot *f* 1.296,73, *f* 77,30, *f* 842,02, *f* 2.275,58, *f* 1.828,03, *f* 2.442,41 en *f* 1.884,16.

Opgemerkt hierbij zij, dat onder de lasten nog niet voorkomen de door het N.B.I. op te leggen grondheffingen, die U verschuldigde vergoeding voor het bewindvoerderschap, de kosten van vermogensrecherche en beheer, accountantskosten etc.

Ter toelichting op de in vorenvermelde bijlagen voorkomende posten moge het navolgende dienen.

Digitale kopie

OVERZICHT VAN HET VERMOGEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN
1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953

ACTIVA

EFFECTEN

per 1 Januari 1946	f 17.903,--
per 1 Januari 1947	“ 19.365,--
per 1 Januari 1948	“ 22.332,--
per 1 Januari 1949	“ 20.503,--
per 1 Januari 1950	“ 27.494,50
per 1 Januari 1951	“ 35.292,50
per 1 Januari 1952	“ 42.548,--
per 1 Januari 1953	“ 39.439,—

Voor een overzicht van het fondsenbezit verwijzen wij U naar de aan dit rapport als bijlage 3 toegevoegde “SPECIFICATIE DER EFFECTEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953”.

De waardering der effecten per 1 Januari 1946 heeft plaats gevonden aan de hand van de noteringen (na reductie), welke voorkomen in de “Prijscourant definitieve effectenwaardering Heffingen Ineens”.

Per 1 Januari van de overige jaren vond waardering plaats aan de hand van de noteringen, geldende voor de aangiften Vermogensbelasting der desbetreffende jaren.

Ten aanzien van de 2/10 cert. van pref. aand. Kansas City Southern merken wij op, dat deze fondsen per 18 Juni 1948 door De Nederlandsche Bank N.V. werden gevorderd. De vergoede tegenwaarde beliep f 3.021,40.

Met uitzondering van de 2/10 cert.v.a. Intercontinental Rubber, welke bij de Hollandsche Bank Unie N.V. te Amsterdam in bewaring liggen, zijn alle fondsen gedeponereerd bij de N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co. te Amsterdam.

VORDERINGEN

Liquidatie van Verwaltung Sarphatistraat (L.V.V.S.)

per 1 Januari 1946	f 3.113,--
per 1 Januari 1947	“ 3.113,--
per 1 Januari 1948	“ 3.113,--
per 1 Januari 1949	“ 3.113,--
per 1 Januari 1950	“ 3.113,--
per 1 Januari 1951	“ 4.280,--
per 1 Januari 1952	“ 4.280,--
per 1 Januari 1953	“ 1.988,82

De vorderingen op L.V.V.S., groot nominaal f 7.782,49, is voortgevloeid uit effectenrechtsherstelprocedures. Onder de fondsen welke na de bevrijding ten behoeve van de Heer Is. Staal werden aangetroffen, bleken zich namelijk een aantal effecten te bevinden, welke door vroegere eigenaars werden teruggevorderd. Door de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie werden de gedeposedeerden in hun rechten hersteld. Daartegenover verkreeg de onderhavige boedel claims op Lipman, Rosenthal & Co. Sarphatistraat (L.V.V.S.), gespecificeerd als volgt:

Digitale kopie

For	f 1.000,--	aand.	Java- China- Japan line	f	1.124,—
“	2/10	c.v.a.	Standard Brands	“	1.222,30
“	4/10	c.v.a.	West. Penn. Electric -)	“	2.118,62
“	2/10	c.v.a.	Wilson & CO. -)		
“	2/10	c.v.a.	Shell Union Oil Co.	“	1.057,57
“	2/10	c.v.a.	Tide Water Ass. Oil	“	1.550,--
“	2/10	c.v.a.	Intercontinental Rubber	“	650,--
			Total	f	7.782,49

De aldus ontstane vorderingen werd, in analogie aan de fiscale voorschriften, voor de data 1 Januari 1946 t/m 1 Januari 1950 gewaardeerd op 40% of f 3.113,--. Voor de data 1 Januari 1951 en 1 Januari 1952 werd de waarde gesteld op 55% of f 4.280,--, terwijl per 1 Januari 1953 de vorderingen werd geacht waard te zijn 75%

van f 7.782,49, te weten	f	5.837,--.
In mindering waarop werd gebracht de in het jaar 1952 ontvangen Voorschot-uitkering ad	f	3.848,18
Waarde van het resterende tegoed bij L.V.V.S. per 1 Jan. 1953	f	1.988,82

Erven A. Blom, Amsterdam

Per 1 Januari alle jaren f 115.15

Betreft een vordering uit hoofde van rechtsherstel van 2/10 c.v.a. Standard Brands. In de loop van het jaar 1953 werd n.l. een procedure over genoemde fondsen met erven A. Blom beslecht, waarbij aan de erven Blom de certificaten werden toegewezen. Daar het L.V.V.S.-saldo van de tegenpartij niet voldoende bleek om de in de oorlogstijd door hun verkregen opbrengst van de fondsen aan de erven I. Staal te voldoen, ontstond een vordering op de erven Blom, in plaats van op L.V.V.S. De betreffende post werd op 4 Juli 1953 vereffend.

Claim onafgerekende dividenden

Per 1 Januari 1946	nihil
Per 1 Januari 1947	f 1.757,43
Per 1 Januari 1948	“ 2.159,93
Per 1 Januari 1949	“ 3.076,03
Per 1 Januari 1950	“ 3.260,61
Per 1 Januari 1951	“ 3.410,61
Per 1 Januari 1952	“ 3.643,94
Per 1 Januari 1953	“ 3.833,94

Betreft een aantal dividendopbrengsten, welke door depôtverwisseling abusievelijk niet aan de onderhavige erven waren afgerekend, alsmede de dividenden op ten onrechte verkochte fondsen. In het jaar 1953 vond volledige afwikkeling plaats.

Digitale kopie

Ph. Vos te Amsterdam

per 1 Januari 1946	nihil
per 1 Januari 1947	f 91,84
per 1 Januari 1948	“ 91,49
per 1 Januari 1949	“ 102,07
per 1 Januari 1950	“ 110,51
per 1 Januari 1951	“ 113,03
per 1 Januari 1952	“ 137,19
per 1 Januari 1953	“ 155,93

Betreft door tekenaar dezès ontvangen netto-dividendopbrengsten van de bij de Hollandsche Bank Unie N.V. gedeponeerde 2/10 cert.v.a.. Intercontinental Rubber, alsmede een op 17 October 1947 ontvangen bedrag ad f 2,35 van de Algemeene Bedrijfsvereniging voor Ziekengeldverzekering, uit hoofde van een tegoed uit het jaar 1942. De in het jaar 1946 ingehouden 20% voorheffing ad f 23,58 is opgenomen in de actiefpost “DIVIDENDBELASTING”.

Rijkspostspaarbank

per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948 and 1949	f 2,57
per 1 Januari van de jaren 1950, 1951, 1952 and 1953	nihil

Bij de Rijkspostspaarbank bleek op boekje no. 43892 ten name van Mevrouw A. Staal-Cohen nog een tegoed aanwezig te zijn van f 2,85, welk bedrag op 27 December 1949 onder aftrek van kosten aan U werd overgemaakt.

Algemeene Bedrijfsvereniging voor Ziekengeldverzekering

per 1 Januari 1946 en 1947	f 2,35
per 1 Januari van de volgende jaren	nihil

Voor toelichting op deze post menen wij U te mogen verwijzen naar de bovenstaande bespreking van de vorderingen op ondergetekende.

D. Jager, Huizen

per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948 en 1949	nihil
per 1 Januari 1950, 1951, 1952 en 1953	f 2,57

Zie voren sub “Rijkspostspaarbank”.

Levensverzekeringsspolis A.O.F.

Onder dit hoofdstuk is opgenomen het ontvangen voorschot ad f 250,--.

N.V. EFFECTENKANTOOR SCHRETLEN & CO., AMSTERDAM

Per 1 Januari van de jaren 1946, 1947 en 1948	nihil
Per 1 Januari 1949	f 3.175,08
Per 1 Januari 1950	“ 6.623,72
Per 1 Januari 1951	“ 4.191,03
Per 1 Januari 1952	“ 6.219,52
Per 1 Januari 1953	“ 9.647,23

De hierboven genoemde bedragen stemmen overeen met die, voorkomende op de van deze instelling ontvangen saldo-opgaven per de onderscheidenlijke data.

Digitale kopie

Voormelde bedragen vormen de saldi van de gecrediteerde dividenden, zowel van de in eigendom erkende, als van de geopponeerde effecten, onder aftrek van provisie en kosten, enige ontvangsten en gedebiteerde bedragen terzake van enkele verrichte betalingen.

Aangezien derhalve in de saldi de dividendopbrengsten van geopponeerde effecten zijn begrepen hebben wij in verband met reeds uitgesproken resp. te verwachten rechtsherstel gelijke bedragen sub “TE RESTITUEREN DIVIDENDEN”, als passiefpost opgenomen. Tot op een bedrag van f 1.057,84 na was per 1 Januari 1953 alles terugbetaald.

SCHADECLAIM HUISRAAD

per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 en 1953
f 5.040,--

Ter nadere toelichting op deze actiefpost verwijzen wij U naar hetgeen hieromtrent in het hoofdstuk “ALGEMEEN” sub “BIJ DE SCHADE-ENQUETE-COMMISSIE INGEDIENDE SCHADECLAIMS” werd vermeld.

SCHADECLAIM BEDRIJFSINVENTARIS

Bij de Schade-Enquête-Commissie te Amsterdam is een claim inzake de weggevoerde machines en inventaris nog in behandeling. Gezien de geringe omvang en de ouderdom van deze activa zal de bate slechts een gering bedrag kunnen uitmaken. In afwachting van de beslissing werd deze post P.M. opgenomen.

DIVIDENDBELASTING

per 1 Januari 1946	nihil
per 1 Januari 1947 en 1948	f 23,58
per 1 Januari 1949	“ 61,08
per 1 Januari 1950	“ 113,32
per 1 Januari 1951	“ 157,27
per 1 Januari 1952	“ 207,97
per 1 Januari 1953	“ 261,07

Betreft ingehouden dividendbelasting en 20% voorheffing op dividendopbrengsten zowel van de in eigendom erkende, als van de geopponeerde effecten. Wij merken hierbij nog op, dat de berekening van het door de Heer Is. Staal terug te ontvangen bedrag gebaseerd werd op de bruto-dividendopbrengsten.

ACHTERSTALLIGE EN VERVALLEN DIVIDENDEN

per 1 Januari 1946	f 1.659,30
per 1 Januari 1947	“ 784,80
per 1 Januari 1948	“ 1.180,80
per 1 Januari 1949	“ 1.487,--
per 1 Januari 1950	“ 90,--
per 1 Januari 1951	“ 97,07
per 1 Januari 1952 en 1953	nihil

Voor een specificatie van de per de bovenvermelde data opgenomen bedragen wegens achterstallige en vervallen dividenden van in eigendom erkende fondsen, verwijzen wij U naar de aan dit rapport toegevoegde bijlage 4 “SPECIFICATIE DER ACHTERSTALLIGE EN VERVALLEN DIVIDENDEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953”.

Digitale kopie

AANDELEN IN ONVERDEELDE BOEDEL

Per 1 Januari van de jaren 1946 t/m 1953

f 4.460,-- + P.M.

Ten gevolgen van het overlijden van de Heer en Mevrouw Mozes Simon Staal/Rosalie Trijtel, de ouders van de Heer Is. Staal, alsmede het overlijden van de Heer en Mevrouw Philip Nathan/Judic Witteboon, de ouders van Mevrouw Anna Staal-Nathan (ook genaamd Cohen), vervielen alle eigendommen en rechten van genoemde echtparen aan de erven Isaac Staal.

Van de Onderlinge Verzekerings Maatschappij “Uitkeeringsfonds bij Overlijden van den Subsidiary High Court Nederland-België der Ancient Order of Foresters”, werd bovendien nog ontvangen f 250,-- als voorschot op de uitkering tengevolge van het overlijden van de Heer Isaac Trijtel, een broeder van Mevrouw Rosalie Staal-Trijtel.

Resumerende is de situatie als volgt:

Boedels M. S. Staal- R. Trijtel

Voorschot op polis A.O.F.	f 250,--
Huisraadschade	“ 1.500,--
Vordering L.V.V.S., 40% van f 24,52	“ 10,--

f 1.760,--

Boedel Ph. Nathan – J. Witteboon

Huisraadschade	f 2.425,--
Vordering L.V.V.S., 40% van f 61,48	“ 25,--

“ 2.450,--

Boedel I. Trijtel

Voorschot op polis A.O.F.	“ 250,--
Totaal	f 4.460,--

In verband met de mogelijkheid van slot-uitkering op de polissen van de Ancient Order of Foresters hebben wij de post “AANDELEN IN ONVERDEELDE BOEDEL” verantwoord met f 4.460,-- + P.M.

SIERADEN

per 1 Januari van de jaren 1946 t/m 1953

f 100,--

Enige zilveren en verzilverde sieraden en gebruiksvoorwerpen, welke na de oorlog konden worden opgespoord, werden in bewaring gegeven aan het Accountantskantoor Ph. Vos te Amsterdam. De waarde werd (nog) niet door een makelaar getaxeerd, zulks in verband met de geringe omvang en het weinig aanzien van deze voorwerpen.

PASSIVA

INKOMSTENBELASTING 1941 en 1942

ONDERNEMINGSBELASTING 1942 en 1943

per 1 Januari van de jaren 1946, 1947, 1948, 1949 en 1950

f 4.847,15

Per 1 Januari 1951, e.v.

nihil

De nog te betalen Inkomstenbelasting en Ondernemingsbelasting over de inkomsten resp. winsten der jaren 1941 en 1942, waarvoor de aanslagen

Digitale kopie

In totaal werden vastgesteld op *f* 4.847,15 werd op 21 Februari 1950 voldaan.

VERMOGENSAANWASBELASTING

per 1 Januari van de jaren 1946 t/m 1953 *f* 4.000,--

Betreft het door ons globaal berekende bedrag verschuldigd over de aanwas van het vermogen van thans wijlen de Heer I. Staal over de periode 1 Mei 1940 – 11 Juni 1943.

SUCCESSIERECHTEN

per 1 Januari van de jaren 1946 t/m 1953 P.M.

Hiermee worden aangegeven de nog lopende verplichtingen wegens successierechten, verschuldigd uit hoofde van de vererving der diverse boedels.

TE RESTITUEREN DIVIDENDEN

per 1 Januari 1946	nihil
per 1 Januari 1947	<i>f</i> 576,12
per 1 Januari 1948	“ 898,62
per 1 Januari 1949	“ 1.174,46
per 1 Januari 1950	“ 2.592,78
per 1 Januari 1951	“ 3.375,68
per 1 Januari 1952	“ 3.203,92
per 1 Januari 1953	“ 1.057,84

Onder dit hoofd werden gepassiveerd de bij rechtsherstel te restitueren netto-dividenden. Doordat vóór 1 Januari 1953 reeds voor vrijwel alle geopponeerde fondsen rechtsherstel had plaats gevonden, daalde de schuld per die datum tot *f* 1.057,84 (betrekking hebbende op 2/10 c.v.a. Standard Brands, alsmede *f* 1.000,-- aand. Kon.Java-China-Paketaart).

VERSCHULDIGDE KOSTEN VAN LEVENSONDERHOUD KINDEREN (1947-1952)

per 1 Januari 1946	nihil
per 1 Januari 1947	<i>f</i> 850,12
per 1 Januari 1948	“ 2.675,62
per 1 Januari 1949	“ 4.985,30
per 1 Januari 1950	“ 7.213,10
per 1 Januari 1951	“ 9.600,26
per 1 Januari 1952	“ 12.058,32
per 1 Januari 1953	“ 15.680,72

De bedragen, welke aanvankelijk, n.l. tot 1 Februari 1948 door de O.P.K., nadien door de afdeling oorlogspleegkinderen van de Dienst Sociale Zaken de Gemeente Amsterdam, voor levensonderhoud der kinderen Staal werden uitbetaald aan de Stichting Le-Ezrath Ha-Jeled te Amsterdam, ten behoeve van de S.A. Rudelsheimstichting, zullen in verband met de grootte van de vermogens der kinderen waarschijnlijk moeten worden terugbetaald. Om deze reden werden de ontvangen bedragen als schuld aangemerkt.

Digitale kopie

Ph. VOS te AMSTERDAM

per 1 Januari 1946	f 5.282,--
per 1 Januari 1947 t/m 1953	“ 6.036,20

Gedurende het tijdvak 20 Mei 1943 tot en met medio Juli 1946 waren de kinderen Staal opgenomen in het kindertehuis van Mevrouw D.H. van Woerden-Vingerhoets te Soest. Als vergoeding hiervoor werd door ondergetekende betaald:

In het tijdvak 20/5/1943 - 20/11/1945	f 500,-- per kwartaal is	f 5.000,--
“ “ “ 20/11/1945 - 20/7/1946	“ 120,-- per maand is	“ 960,--
“ de maand October 1945	wegens extra uitgaven	“ 42,--
“ “ “ Juni 1946	“ “ “	“ 34,20
		<u>f 6.036,20</u>

KOSTEN VAN VERMOGENBEHEER EN RECHERCHE

per 1 Januari 1946	nihil
per 1 Januari 1947	f 500,--
per 1 Januari 1948	“ 1.000,--
per 1 Januari 1949	“ 1.500,--
per 1 Januari 1950	“ 2.000,--
per 1 Januari 1951	“ 2.500,--
per 1 Januari 1952	“ 3.000,--
per 1 Januari 1953	“ 3.500,--

Betreft het begrote honorarium wegens werkzaamheden verricht door ons kantoor in de periode Mei 1945 t/m 31/12/1952, alsmede in dat tijdvak gedane verschotten.

NAOORLOGSE FISCALE SCHULDEN

per 1 Januari 1946 en alle volgende jaren P.M.

In verband met de onzekerheid omtrent de juiste grootte van het vermogen van elk der kinderen Staal, zulks als gevolg van de nog niet vastgestelde successierechten, het nog niet volledig bekend zijn der aandelen in onverdeelde boedels etc., hebben wij de naoorlogse fiscale verplichtingen pro memorie opgenomen. Deze betreffen relatief onbelangrijke bedragen wegens Inkomsten- en Vermogensbelasting.

OVERZICHT VAN DE BATEN EN LASTEN OVER DE JAREN
1946,1947, 1948, 1949, 1950, 1951 EN 1952

BATEN

Dividend-opbrengsten

1946	f 1.299,21
1947	“ 80,--
1948	“ 916,57
1949	“ 2.328,70
1950	“ 1.885,72
1951	“ 2.467,78
1952	“ 2.004,87

Voor een specificatie van deze bedragen verwijzen wij U naar bijlage 5 van dit rapport.

Digitale kopie

LASTEN

1946	f	2,48
1947	“	2,70
1948	“	74,55
1949	“	53,12
1950	“	57,69
1951	“	98,18
1952	“	<u>212,12</u>

Onder dit hoofd hebben wij de kosten opgenomen, welke voor verzilvering van dividendbewijzen in rekening werden gebracht, alsmede enkele andere op het vermogen drukkende lasten.

VERGELIJKING VAN HET VERMOGEN PER
1 JANUARI 1946 MET DAT PER 1 JANUARI 1953

Vermogen per 1 Januari 1946 . f 18.516,22 ± P.M.

BIJ:

- Batig saldo conform de totaal-recapitulatie
Der Baten en Lasten voorkomende op bijlage 2
Van dit rapport “ 10.646,23
 - Hogere waardering van de effecten, die zowel per 1 Jan. 1946
als per 1 Jan. 1953 aanwezig waren. “ 23.674,--
 - Koersverschil bij verkoop van 2/10 c.v.a. pref.
Kansas City Southern “ 883,40
 - Hogere waardering vordering L.V.V.S. “ 2.724,--
 - Voordelig verschil tussen ontvangen en terugbetaalde
Dividenden van geopponeerde effecten “ 210,52
- TOTAAL** f **56.654,37 ± P.M.**

AF:

- Per 1 Januari 1946 geactiveerde dividenden,
Welke nadien als baten werden aangemerkt f 1.659,30
 - Kosten van levensonderhoud kinderen Staal:
periode Januari / Juli 1946 “ 754,20
periode Juli 1946 t/m December 1952 “ 15.680,72
 - Kosten van vermogensbeheer en recherche ‘46/52 “ 3.500,--
 - Verklaring van erfrecht (Notaris West) “ 41,20
- TOTAAL** f **21,635.42**

Vermogen per 1 Januari 1953 f **35,018.95 ± P.M**

Ons tot het verstrekken van nader gewenste inlichtingen gaarne bereid
verklarende verblijven wij,

Hoogachtend,
ACCOUNTANTSKANTOOR Ph. VOS

w.g. Ph. Vos.
Voor copie-rapport-conform

RU/Sch/MO/V-St. 13-540209022-SP

Digitale kopie

Heer en Mevrouw I. Staal / Nathan (Cohen). Laatselijk gewoond hebbende: Plantage Muidergracht 87hs te Amsterdam

Bijlage 1 van 5.

OVERZICHT VAN DE GROOTTE EN DE SAMENSTELLING VAN HET VERMOGEN

ACTIVA	01-Jan-46	01-Jan-47	01-Jan-48	01-Jan-49	01-Jan-50	01-Jan-51	01-Jan-52	01-Jan-53
Effecten	17,903.00	19,365.00	22,332.00	20,503.00	27,494.50	35,292.50	42,548.00	39,439.00
Vorderingen L.V.V.S., Amsterdam (nom. F.7,782.49)	3,113.00	3,113.00	3,113.00	3,113.00	3,113.00	4,280.00	4,280.00	1,988.82
Vorderingen Erven A. Blom, Amsterdam	115.15	115.15	115.15	115.15	115.15	115.15	115.15	115.15
Vorderingen Claim onafgerekende dividenden	--	1,757.43	2,159.93	3,076.03	3,260.61	3,410.61	3,643.94	3,833.94
Vorderingen Ph.Vos, Amsterdam	--	91.84	91.49	102.07	110.51	113.03	137.19	155.93
Vorderingen D.Jager, Huizen	--	--	--	--	2.57	2.57	2.57	2.57
Vorderingen Rijkspostspaarbank	2.57	2.57	2.57	2.57	--	--	--	--
Vorderingen Algemene Bedrijfs-verg.voor Ziekengeldverz.	2.35	2.35	--	--	--	--	--	--
Vorderingen Levensverzekeringpolis A.O.F.	250.00	250.00	250.00	250.00	250.00	250.00	250.00	250.00
N.V. Effectenkantoor Schretlen & Co., Amsterdam	--	0.00	--	3,175.08	6,623.72	4,191.03	6,219.52	9,647.23
Schadeclaim Huisraad	5,040.00	5,040.00	5,040.00	5,040.00	5,040.00	5,040.00	5,040.00	5,040.00
Schadeclaim Bedrijfsinventaris	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Dividendbelasting	--	23.58	23.58	61.08	113.32	157.27	207.97	261.07
Achterstallige en vervallen dividenden	1,659.30	784.80	1,180.80	1,487.00	90.00	97.07	--	--
Aandelen in Onverdeelde Boedels	4,460.00	4,460.00	4,460.00	4,460.00	4,460.00	4,460.00	4,460.00	4,460.00
	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.
Sieraden etc.	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Totaal Activa	32,645.37	35,105.72	38,868.52	41,484.98	50,773.38	57,509.23	67,004.34	65,293.71
	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.
PASSIVA								
Inkomstenbelasting 1941/2, Ondernemingsbelasting 1942/3	4,847.15	4,847.15	4,847.15	4,847.15	4,847.15	--	--	--
Vermogensaanwasbelasting (taxation)	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00
Successierechten	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Te restitueren dividenden	--	576.12	898.62	1,174.46	2,592.78	3,375.68	3,202.92	1,057.84
Verschuldigde kosten van levensonderhoud kinderen (1946-1948)	--	850.00	2,675.00	4,985.30	7,213.10	9,600.26	12,058.32	15,680.72
Ph. Vos, Amsterdam	5,282.00	6,036.20	6,036.20	6,036.20	6,036.20	6,036.20	6,036.20	6,036.20
Kosten van vermogensbeheer en recherche	0.00	500.00	1,000.00	1,500.00	2,000.00	2,500.00	3,000.00	3,500.00
Naoorlogse fiscale schulden	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Totaal Passiva	14,129.15	16,809.47	19,456.97	22,543.11	26,689.23	25,512.14	28,297.44	30,274.76
Zuiver Vermogen	18,516.22	18,296.25	19,411.55	18,941.87	24,084.15	31,997.09	38,706.90	35,018.95
	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.	+P.M.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER DE JAREN
1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951 EN 1952

	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	TOTAAL
BATEN								
Dividendenopbrengsten	1,299.21	80.00	916.57	2,328.70	1,885.72	2,467.78	2,004.87	10,982.85
Renten	---	---	---	---	---	72.81	91.41	164.22
Totaal	1,299.21	80.00	916.57	2,328.70	1,885.72	2,540.59	2,096.28	11,147.07
LASTEN								
	2.48	2.70	74.55	53.12	57.69	98.18	212.12	500.84
BATIG SALDO	1,296.73	77.30	842.02	2,275.58	1,828.03	2,442.41	1,884.16	10,646.23
Betaalde dividendenbelasting	23.58	---	37.50	52.24	43.95	50.70	53.10	261.07

Digitale kopie

Heer en Mevrouw I. Staal / Nathan (Cohen). Laatstelijk gewoond hebbende: Plantage Muidergracht 87hs te Amsterdam

Bijlage 3 van 5.

SPECIFICATIE DER EFFECTEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN
1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953

			01-Jan-46	01-Jan-47	01-Jan-48	01-Jan-49	01-Jan-50	01-Jan-51	01-Jan-52	01-Jan-53
f. 2/1,000.--	pref. aand.	Banda	764.00	640.00	920.00	860.00	640.00	340.00	180.00	120.00
" 1,000.--	aand.	Hagemeyer & Co.	666.00	800.00	1,130.00	1,360.00	1,080.00	1,050.00	990.00	980.00
" 3/1,000.--	aand.	Modajac Cult.Mij.	720.00	570.00	990.00	1,260.00	1,260.00	1,140.00	810.00	240.00
" 1,000.--	aand.	Alg.Kunstzijde Unie	1,173.00	1,380.00	1,720.00	1,600.00	1,870.00	1,710.00	1,590.00	1,490.00
" 1,000.--	aand.	Ruhaak & Co.	613.00	540.00	650.00	1,030.00	940.00	750.00	960.00	1,000.00
" 2/1,000.--	aand.	Zelander	1,564.00	1,520.00	2,440.00	2,120.00	2,000.00	---	---	---
" 1,000.--	aand.	Heybroek-Zelander	---	---	---	---	---	1,250.00	1,100.00	1,100.00
" 6/ 100.--	aand.	Heybroek-Zelander	---	---	---	---	---	750.00	660.00	660.00
" 10/ 100.--	aand.	Sarakreek	430.00	410.00	420.00	360.00	270.00	170.00	270.00	250.00
" 16/ 225.--	aand.	Gaboes Petr. Mij.	768.00	612.00	684.00	720.00	540.00	432.00	432.00	432.00
St. 2	Actions	Vorstenlanden	20.00	18.00	18.00	18.00	10.00	6.00	4.00	2.00
f. 750.--	aand.	Banjoewangi Thee & R	206.00	225.00	165.00	135.00	165.00	202.50	180.00	105.00
" 1,000.--	aand.	Deli Spoor	453.00	410.00	590.00	650.00	500.00	300.00	410.00	340.00
" 2/1,000.--	aand.	Semarang-Cheribon	230.00	240.00	180.00	240.00	160.00	60.00	40.00	40.00
1/10	c.v.a.	Republic Steel	640.00	725.00	650.00	650.00	874.00	1,672.00	1,748.00	1,748.00
5/10	c.v.a.	Tennessee Corp.	1,895.00	2,000.00	2,000.00	1,875.00	3,230.00	4,750.00	7,410.00	8,360.00
1/10	c.v.a.	Studebaker	522.00	550.00	525.00	525.00	912.00	1,178.00	1,368.00	1,406.00
2/10	c.v.a.	Cities Service	1,092.00	1,400.00	2,000.00	2,300.00	5,396.00	6,688.00	8,740.00	7,296.00
1/10	c.v.a.	Shell Union Oil	736.00	800.00	875.00	950.00	1,482.00	2,128.00	2,774.00	2,736.00
3/10	c.v.a.	Tide Water Ass. Oil	1,353.00	1,575.00	1,725.00	1,650.00	2,622.00	4,332.00	5,130.00	5,016.00
2/10	c.v.a.	Interc. Rubber	308.00	300.00	100.00	50.00	47.50	228.00	304.00	228.00
2/10	c.v.a.	Illinois Central	996.00	1,300.00	1,500.00	1,550.00	2,508.00	4,408.00	4,560.00	3,230.00
2/10	c.v.pref. a.	Kansas City Southern	2,138.00	2,700.00	2,500.00	---	---	---	---	---
2/10	c.v.a.	Candadian Pacific	616.00	650.00	550.00	600.00	988.00	1,748.00	2,888.00	2,660.00
TOTAAL			17,903.00	19,365.00	22,332.00	20,503.00	27,494.50	35,292.50	42,548.00	39,439.00

SPECIFICATIE DER ACHTERSTALLIGE EN VERVALLEN DIVIDENDEN PER 1 JANUARI VAN DE JAREN
1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952 EN 1953

Achterstallige en vervallen dividenden

van in eigendom erkende fondsen			01-Jan-46	01-Jan-47	01-Jan-48	01-Jan-49	01-Jan-50	01-Jan-51	01-Jan-52	01-Jan-53
fl. 1,000.--		Algemene Kunstzijde Unie	80.00	80.00	-.--	-.--	-.--	-.--	-.--	-.--
" 1,000.--	aand.	Ruhaak & co.	70.00	80.00	90.00	90.00	90.00	-.--	-.--	-.--
	1/10	c.v.a. Republic Steel	119.70	37.10	72.00	88.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	5/10	c.v.a. Tennessee Corp.	472.50	185.50	315.00	365.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	1/10	c.v.a. Studebaker	22.50	18.50	27.00	49.00	-.--	39.59	-.--	-.--
	2/10	c.v.a. Cities Service	-.--	-.--	54.00	198.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	1/10	c.v.a. Shell Union Oil	126.00	55.60	94.50	133.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	3/10	c.v.a. Tide Water Ass. Oil	264.60	111.30	164.70	204.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	2/10	c.v.a. Interc. Rubber	126.00	12.80	21.60	8.00	-.--	-.--	-.--	-.--
	2/10	c.v.a. Illinois Central	-.--	-.--	-.--	-.--	-.--	57.48	-.--	-.--
	2/10	c.v.a. pref. Kansas Clty	378.00	204.00	342.00	352.00	-.--	-.--	-.--	-.--
TOTAAL			1,659.30	784.80	1,180.80	1,487.00	90.00	97.07	0.00	0.00

Digitale kopie

Heer en Mevrouw I. Staal / Nathan (Cohen). Laatstelijk gewoond hebbende: Plantage Muidergracht 87hs te Amsterdam

Bijlage 5 van 5.

SPECIFICATIE DER DIVIDENDOPBRENGST OVER DE JAREN
1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951 AND 1952.

Dividendopbrengst van in eigendom

erkende effecten			1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	TOTAAL
fl. 1,000.--	aand.	Deli Spoorweg Mij.	---	---	---	---	---	30.00	30.00	60.00
" 1,000.--	aand.	Hagemeyer & Co.	---	---	111.25	94.58	90.00	143.33	90.00	529.16
" 1,000.--	aand.	Alg. Kunstzijde Unie	---	---	150.00	70.00	75.00	134.00	90.00	519.00
" 1,000.--	aand.	Ruhaak & Co.	---	---	---	---	90.00	90.00	90.00	270.00
" 2/1,000.--	aand.	Zelander	---	80.00	100.00	184.00	---	---	---	364.00
" 1,000.--	aand.	Heybroek & Zelander	---	---	---	---	80.00	80.00	90.00	250.00
" 6/ 100.--	aand.	Heybroek & Zelander	---	---	---	---	48.00	48.00	54.00	150.00
1/10	c.v.a.	Republic Steel	106.07	---	36.52	124.51	154.18	143.10	127.11	691.49
5/10	c.v.a.	Tennessee Corp.	394.15	---	159.15	488.35	292.40	379.40	363.15	2,076.60
1/10	c.v.a.	Studebaker	13.59	---	18.07	80.06	105.97	110.81	118.68	447.18
2/10	c.v.a.	Cities Service	---	---	---	264.00	430.80	673.20	317.20	1,685.20
1/10	c.v.a.	Shell Union Oil	99.75	---	39.78	147.96	119.24	111.23	95.29	613.25
3/10	c.v.a.	Tide Water Ass. Oil	231.75	---	89.52	318.78	180.21	204.15	218.34	1,242.75
2/10	c.v.a.	Interc. Rubber	117.90	---	12.68	9.04	4.42	25.34	18.94	188.32
2/10	c.v.a.	Illinois Central	---	---	---	---	142.48	189.92	205.76	538.16
2/10	c.v.a.	pref. Kansas City Southern	336.00	---	199.60	233.40	---	---	---	769.00
2/10	c.v.a.	Canadian Pacific	---	---	---	314.02	73.02	105.30	96.40	588.74
TOTAAL			1,299.21	80.00	916.57	2,328.70	1,885.72	2,467.78	2,004.87	10,982.85
Dividendopbrengst geopponeerde effecten			1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	TOTAAL
fl. 1,000.--	aand.	Java-China-Japan lijn	---	322.50	90.00	90.00	60.00	90.00	100.00	752.50
6/10	c.v.a.	Standard Brands	104.22	---	---	431.52	69.00	-131.36	-168.04	305.34
4/10	c.v.a.	West Penn. Electric	---	---	4.80	208.24	227.52	273.76	-714.32	0.00
2/10	c.v.a.	Wilson & Co.	---	---	29.12	171.08	63.34	63.26	-326.80	0.00
2/10	c.v.a.	Shell Union Oil	199.50	---	79.56	295.92	238.48	222.46	-1,035.92	0.00
2/10	c.v.a.	Tide Water Ass. Oil	154.50	---	59.68	212.52	120.14	-546.84	---	0.00
2/10	c.v.a.	Interc. rubber	117.90	---	12.68	9.04	4.42	-144.04	---	0.00
TOTAAL			576.12	322.50	275.84	1,418.32	782.90	-172.76	-2,145.08	1,057.84

Bijlage 2

**Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled
13 juni 1962**

Digitale kopie

Geboren: Philip Staal
13 June 1941, Amsterdam. **Meerderjarig:** 13 June 1962.
Voogdij: S.A. Rudelsheim-Stichting
bij beschikking der Arr.-Rechtbank te Amsterdam d.d. 30-01-1948
Toez. Voogdij: Ph. Vos, Rubenstraat 90, Amsterdam, bij bovengenoemde beschikking.

STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN**Ontvangsten**

Nalatenschappen				in NLG.	
Aandeel	uitkering	huisraadschade ouders	(I. Staal - A. Nathan)	1,746.00	NMB, RPS
id.	id.	rente id.	id.	351.26	NMB, RPS
id.	id.	aanvullende huisraadschade	id.	774.50	RPS
id.	id.	bedrijfsschade plus rente	id.	70.43	TvBk
id.	id.	huisraadschade grootouders moederszijde			
id.	id.		(Ph,Nathan-J.Witteboon)	1,213.00	NMB
id.	id.	rente id.	id.	297.44	NMB
id.	id.	huisraadschade grootouders vaderszijde			
id.	id.		(M.S. Staal- R.Trijtel)	750.00	NMB
id.	id.	rente id.	id.	189.07	NMB
id.	id.	nalatenschap	I. Trijtel	125.00	RPS
id.	id.	idem	idem A.O.F.	176.30	RPS
id.	id.	idem	ouders A.O.F.	261.00	RPS
id.	id.	idem	id. LVVS	1,578.03	TwBk
id.	id.	idem	id. Renovatum	1,225.59	TwBk
id.	id.	idem	id. effecten	2,407.96	TwBk
id.	id.	idem	M.S.Staal A.O.F.	125.00	RPS
id.	id.	idem	id. A.O.F.	176.30	RPS
id.	id.	idem	Ph. Nathan LVVS	6.16	TwBk
id.	id.	idem	id. LVVS	9.23	TwBk
id.	id.	idem	D.& I.van Tijn	4.37	TwBk
id.	id.	idem	M.v Aalst	2.00	RPS
id.	id.	idem	M.S. Staal & Ph. Nathan (Jokos)	3,217.30	TwBk
id.	id.	idem	I.Staal (id)	3,093.52	TwBk
id.	id.	idem	I. van Tijn (id)	117.00	RPS
id.	id.	idem	Trijtel-Ketellapper (id)	1,027.06	RPS
Totaal				18,943.52	

Dividend

Canadian Pacific Railway	416.23	TwBk
Tidewater Associated Oil	23.64	TwBk
Studebaker Corp.	6.30	TwBk
Cities Service	1,433.45	TwBk
Illionois Central Railway	1,369.34	TwBk
Shell Oil Company	514.64	TwBk
Tennessee Corp.	3,643.85	TwBk
Heybroek Zelande	988.00	TwBk
A.K.U.	911.00	TwBk
Ruhaak	70.00	TwBk
Hagemeyer	341.25	TwBk
Republic Steel Corp.	691.28	TwBk
Deli Spoorweg Maatschappij	10.00	TwBk
Modajar Cultuur Maatschappij	2.20	TwBk
Totaal	10,421.18	

Transporteren 29,364.70

Digitale kopie

<u>Ontvangsten</u>		In NLG.
Transport		29,364.70
COUPONS		
fl. 1/1,000.--	3.0% Investeringscert. Nederland	255.00 TwBk
fl. 4/1,000.--	3.0% Nederlandsch-Indie 1937	1,290.00 TwBk
fl. 1,500.--	3.0% Nederland 1962/64	421.25 TwBk
fl. 2,300.--	2.5% Grootboek Nederland	0.32 TwBk
fl. 2/1,000.--	4.5% Nederland 1958	270.00 TwBk
fl. 3,500.--	4.5% Nederland 1959	297.50 TwBk
fl. 4/1,000.--	4.5% Bank voor Nederlandse Gemeenten 1959	360.00 TwBk
fl. 3/1,000.--	4.5% Nederland 1960	127.50 TwBk
Totaal		3,021.57
Rente		
Nederlandsche Middenstands Spaarbank over 1952/1955		104.46
Rijkspostspaarbank over 1952/1961		799.17
Bankrente		5.30
Totaal		908.93
Effecten		
	Verkopen (bijlage 1)	4,899.93 TwBk
0.5	opbrengst (idem)	5,615.30 TwBk
1	Claim Heybroek Zelande	198.15 TwBk
3	id. idem	86.33 TwBk
1	id. idem	40.77 TwBk
1	Stock dividend Tidewater Associated Oil	143.73 TwBk
1	idem Studebeker Corp.	110.90 TwBk
2	idem Cities Service	89.82 TwBk
1	idem Cities Service	126.24 TwBk
1	idem Cities Service	1.77 TwBk
2	idem Cities Service	3.88 TwBk
2	Claims Texas Instruments	3.69 TwBk
1	Stock dividend Ruhaak	82.69 TwBk
1	Claim idem	12.28 TwBk
1	Stock dividend idem	55.20 TwBk
1	claim A.K.U.	61.07 TwBk
1	id. id.	35.84 TwBk
1	gr.claim idem	100.50 TwBk
1	claim idem	9.74 TwBk
1	Stock dividend Hagemeyer	29.43 TwBk
1	idem idem	228.78 TwBk
2	idem Shell Oil Cy.	342.00 TwBk
	Gereaal. Stock dividend Tennessee Corp.	329.00 TwBk
	idem idem	356.50 TwBk
Totaal		12,963.54
Restituties		
Dividendbelasting		36.60
Inkomstenbelasting		38.40
Administratiekosten Jokos (broer)		31.00
Totaal		106.00
Uitkering Sociale Verzekeringsbank		2,366.00
Transporteren		48,730.74

Digitale kopie

	in NLG.	in NLG.
<u>Transport Ontvangsten</u>	48,730.74	
<u>Uitgaven</u>		
Aankoop effecten (zie bijlage 1)		25,474.31
Pleeggeld		9,681.83
Accountantskosten		1,092.00
Beheerskosten		204.02
<u>Belastingen</u>		
Dividendbelasting		382.99
Vermogens Aanwas Belasting		1,922.50
Inkomstenbelasting 1954		132.95
idem 1955		78.30
idem 1957		52.40
Vermogensbelasting 1955		145.00
idem 1956		112.00
idem 1957		137.00
idem 1958		108.00
idem 1959		183.00
idem 1960		240.00
Inkomstenbelasting 1961		159.00
A.O.W.		129.00
idem		80.66
idem		98.00
idem		16.00
idem		81.20
Successie-memoris (ouders)		128.50
Successierechten (id.)		20.78
Administratiekosten Jokos		127.00
Doorbetaald aan broer aandeel Jokosuitkering nal. I. Staal		1,546.76
3 Jokos claims (1/2)		22.50
Fotokopien (Jokos)		2.90
Verklaring van erfrecht (id)		10.00
Vacantiegeld		525.00
Reis Israel		1,078.30
Inenting		5.00
Zak- en kleedgeld		420.00
Ziekenfondspremie jan./mei 1962		40.25
Aankoop fiets		178.00
Verzekering (id)		26.57
Aankoop winterjas		100.00
Aankoop studieboeken		109.39
Schoolgeld		61.00
Scooterles en examen		88.00
Bankkosten		744.25
Totaal	48,730.74	45,744.36
Saldo geldmiddelen op 13 juni 1962		2,986.38
	48,730.74	48,730.74

Digitale kopie

STAAT VAN HET VERMOGEN OP 13 JUNI 1962

<u>Liquide middelen</u>				<u>In NLG.</u>
De Twentsche Bank N.V.:	rekening nr.	27973		511.73
Rijkspostspaarbankboekje:	Series 462	64046	64046	1,941.46
idem idem	Series 47	63910	63910	732.28
	Totaal			<u>3,185.47</u>
Schuld aan de S.A. Rudelsheim-Stichting				199.09
Saldo geldmiddelen op 13 juni 1962				<u>2,986.38</u>
(Zie stand van ontvangsten en uitgaven)				

Effecten

Zie bijlage 1 & depotopgave Twentsche Bank

Vorderingen

Nalatenschap I.Staal, boedelnotaris E.Spier, Westeinde 24, Amsterdam
(voor 1/8 deel gerechtigd)

P.M.

Schulden

Accountantskosten

Zegels

SPECIFICATIE EFFECTENVERLOOP.

Uit nalatenschap I. Staal / A. Staal-Nathan

		Aankoop bedrag in NLG.	1/2 opbrengst verkopten in NLG.	verkopten in NLG.	Saldo op 13 juni 1962 (Zie opgave Twentsche Bank)	
1. Ontvangen: 1/2 aandeel van:						
2/fl.1,000.--	pref. aand.	Banda			1/fl. 1000.	pref. aand. Banda
1/fl.1,000.--	aand.	Hagemeyer & Co.		833.62	=	=
3/fl.1,000.--	"	Modajar Cult.Mij		3.64	=	=
1/fl.1,000.--	"	A.K.U.			zie hieronder 3/	
1/fl.1,000.--	"	Ruhaak & Co.		378.87	=	=
			1/100	38.27	=	=
1/fl.1,000.--	"	Heybroek & Zelande			zie hieronder (page 2) onder 3	
6/fl. 100.--	"	idem			3/fl.100.--	a/Heybroek&Zelande+1/100 from stock div.
10/fl. 100.--	"	Sarakreek			5/fl.100.--	a/Sarakreek
16/fl. 225.--	"	Gaboos Petr. Mij			8/fl.225.--	a/Gaboos Petroleum
St. 2	actions	Vorstenlanden			0.43	=
1/fl. 750.--	share	Banjoewangi Thee & Rubber		5.92	=	=
1/fl.1,000.--	share	Deli Spoor		39.99	=	=
2/fl.1,000.--	share	Semarang-Cheribon			1/fl.1,000.--	a/ Semarang-Charibon
1/10	c.o.s.	Republic Steel			1/10	c.v.a. Republic Steel
5/10	c.o.s.	Tennessee Corp.			10/10	" Tennessee Corp.
1/10	c.o.s.	Studebaker		223.42		
2/10	c.o.s.	Cities Service	1/10	1,149.66	2/10 and 2/1	" Cities Service
1/10	c.o.s.	Shell Union Oil			2/10	" Shell Union Oil
		verwisselingskosten		45.09		
6/10	c.o.s.	Tidewater Associated Oil		2,941.91		
2/10	c.o.s.	Intercont. Rubber (Texas Instr. Corp.)			1/10	" Texas Instruments
2/10	c.o.s.	Illinois Central			2/10	" Illinois Central
2/10	c.o.s.	Canadian Pacific			1/10	" Canadian Pacific
		Transporteren		45.09	5,615.30	0.43

Ontvangsten	Aankoop bedrag in NLG.	1/2 opbrengst verkoen in NLG.	verkoen in NLG.	Saldo op 13 juni 1962 (Zie opgave Twentsche Bank)
	45.09	5,615.30	0.43	
2. Aankopen (incl. Rente bij aankoop)				
1/fl.1,000.-- 3.00% Investeringscertificaten Ned.	962.56		997.50	(Lossing) =
1/fl.1,000.-- 3.00% Nederland 1962/64	949.43		}	3/fl.1,000.-- 4.25% Nederland 1959
2/fl.1,000.-- 3.00% idem	1,778.31		}	
1/fl. 500.-- 3.00% idem	473.85		5/fl. 100.--	4.25% Nederland 1959
1/fl.1,000.-- 3.00% Ned. Indies 1937	961.93		}	
3/fl.1,000.-- 3.00% idem	3,036.97		}	6/fl.1,000.-- 3.00% Nederlands Indies 1937 II
4/fl.1,000.-- 3.00% idem	3,710.63		1,993.00	}
fl. 2,300.-- 2.50% N.W. Schuld	1,881.04		1,909.00	= =
2/fl.1,000.-- 4.50% Nederland 1958	1,960.00		2/fl.1,000.--	4.50% Nederlands 1958
4/fl.1,000.-- 4.50% Bank v. Ned. Gemeenten	4,021.84		4/fl.1,000.--	4.50% Bank v. Ned. Gemeenten
3/fl.1,000.-- 4.25% Nederland 1960	2,955.00		3/fl.1,000.--	4.25% Nederland 1960
3. Overige aankopen: de helft van:				
10/fl. 100.-- aand. A.K.U.	1,435.64		11/fl. 100.--	(uit nalatenschap en aankoop) aand. A.K.U.
1 stock dividend idem	235.33			
1/fl. 1,000.-- aand. Heybroek & Zelandier	954.66		1/fl.1,000.--	" Heybroek & Zelandier (uit nalatenschap
2/1 c.v.a. Cities Service	112.03		Zie hierboven onder 1	en aankoop)
TOTAAL	25,474.31	5,615.30	4,899.93	

Specificatie van Spaarbankboekjes**Specificatie Rijkspostspaarbank Serie 462 nummer 64046**

Datum	In NLG.	Datum	In NLG.
12/05/1952 Uitkering Foresters, nalatenschap S. Trijtel	125.00	08/12/1954 Overboeking aankoop effecten	1,000.00
02/09/1952 Uitkering Foresters, nalatenschap ouders	124.00	Girokosten	0.10
16/03/1953 Rente 1952	2.74		
16/03/1953 Aanvullende huisraadschade ouders (I. Staal)	774.50		
14/08/1953 Uitkeringt Foresters grootouders vaderszijde (M.S. Staal)	125.00		
08/12/1954 Rente 1953	22.64		
12/11/1955 Rente 1954	26.15		
09/11/1956 Rente 1955	4.77		
10/08/1957 Nalatenschap D. en L. van Tijn	4.37		
30/08/1957 Rente 1956	4.89		
02/04/1958 Uitkeringt Foresters M.S. Staal	176.30		
02/04/1958 Uitkering Foresters I. Staal	137.00		
04/05/1958 Rente 1957	5.16		
25/06/1958 Uitkering Foresters I. Trijtel	176.30		
01/12/1958 Nalatenschap M. van Aalst	2.00		
12/11/1959 Rente 1958	15.85		
12/02/1961 Nalatenschap L. v Tijn (Jokos)	117.00		
07/03/1961 Rente 1959	21.78		
Rente 1960	22.44		
08/02/1962 Rente 1961	26.61		
23/05/1962 Nalatenschap Trijtel - Ketellapper (Jokos)	1,027.06		
	2,941.56	Saldo	1,941.46
			2,941.56

Specificatie van Spaarbankboekjes

Specificatie Rijkspostspaarbank Serie 47 nummer 663910

Datum	In NLG.	Datum	In NLG.
01/07/1952 Uitkering huisraadschade ouders	300.00	31/12/1959 Overboeking aankoop effecten	4,000.00
03/12/1953 Rente 1952	4.50	09/05/1962 Pleeggeld	578.39
21/07/1954 Rente 1953	7.29		
11/05/1955 Overboeking spaarboekje Ned. Middenstands Spaarbank	1,349.37		
Rente 1954	7.46		
09/12/1955 Overboeking van Twentsche Bank	2,365.52		
02/11/1956 Overboeking van Twentsche Bank	649.64		
09/11/1956 Rente 1955	37.67		
04/06/1958 Rente 1956	99.64		
Rente 1957	118.59		
02/11/1959 Rente 1958	148.17		
03/03/1961 Rente 1959	147.61		
Rente 1960	37.05		
Rente 1961	38.16		
		Saldo	732.28
	<u>5,310.67</u>		<u>5,310.67</u>

Specificatie van Spaarbankboekjes**Specificatie boekje Nederlandsche Middenstands Spaarbank nr. 8857**

Datum	In NLG.	Datum	In NLG.
21/04/1952 Saldo	1,510.44	27/11/1952 Overboeking naar boekje nr. 8859	1,528.05
27/11/1952 Rente 1952	17.61		
	1,528.05	Saldo	0.00
			1,528.05

Specificatie boekje Nederlandsche Middenstands Spaarbank nr. 8858

Datum	In NLG.	Datum	In NLG.
21/04/1952 Saldo	939.07	27/11/1952 Overboeking naar boekje nr..8859	950.01
27/11/1952 Rente 1952	10.94		
	950.01	Saldo	0.00
			950.01

Specificatie boekje Nederlandsche Middenstands Spaarbank nr. 8859

Datum	In NLG.	Datum	In NLG.
21/04/1952 Saldo	1,797.26	28/11/1952 Overboeking aankoop effecten	3,500.00
27/11/1952 Rente 1952	20.95		
08/08/1953 Overboeking saldo boekje nr. 8857	1,528.05		
08/06/1954 Overboeking saldo boekje nr. 8858	950.01		
Overboeking van Twentsche Bank	152.78		
Overboeking van Twentsche Bank	345.36		
Rente 1953	18.26		
Rente 1954	27.76		
Rente 1955	8.94	28/04/1955 Overboeking naar RPS boekje 63910	1,349.37
	4,849.37		4,849.37

Bijlage 3

**Brief JMW
2 augustus 1999**

Afdeling directie
datum 2 augustus 1999
referentie HV/rh/99.1713
betreft Jokos

De heer M. Staal
Mashav Netaim .
76870 Israël

Geachte heer Staal,

Uw brief inzake Jokos-claims heb ik via het Centraal Meldpunt Joodse Oorlogsclaims ontvangen. Het spijt mij dat u zo lang op antwoord hebt moeten wachten. Door de onthullingen in de laatste tijd is een stroom van verzoeken op ons afgekomen, waardoor bepaalde zaken -waaronder de beantwoording van uw schrijven -te lang is blijven liggen.

Het gaat in feite om twee zaken: de immateriële en de materiële schadevergoeding die vanuit Duitsland aan oorlogsvervolgden in Nederland is verstrekt.

De Westduitse regering heeft in 1960 voor immateriële schadevergoeding aan oorlogsvervolgden op grond van ras, geloof af levensovertuiging een bedrag van DM 125.000.000 ter beschikking gesteld aan de Nederlandse regering; de Nederlandse regering moest dat bedrag verdelen. Dit bedrag is verdeeld onder joden, zigeuners, Jehova Getuigen, en ander illegale werkers die langer dan drie maanden gevangen hadden gezeten. Joden, zigeuners en Jehova Getuigen kregen gezamenlijk 55%, waarvan het grootste deel naar joodse oorlogsvervolgden ging. Een door de Nederlandse regering ingestelde commissie onder voorzitterschap van oud-premier Drees heeft een puntenstelsel ontwikkeld. Vervolgte joden kregen een bepaald aantal punten toegewezen: voor het dragen van een ster, verlies door een minderjarige van een ouder, gevangenschap in een concentratiekamp enzovoort. Op basis van die puntenverdeling is het totale bedrag verdeeld. Er is geen pot meer waaruit een soort nabetaling zou kunnen worden gedaan. Dit was een zaak tussen twee regeringen: de Nederlandse en de Westduitse. De Stichting Joods Maatschappelijk Werk stand daarbuiten. Wij beschikken ook niet over het zogenoemde Cadsu-II-archief. Dit archief ligt op het Ministerie van Financiën. Ik kan niet nagaan af u in aanmerking kwam voor deze zogenoemde Cadsu-11 uitkeringen en af voor u een aanvraag is ingediend. Macht u daarover verdere informatie wensen, dan kunt u schrijven naar het Ministerie van Financien:

Ministerie van Financiën
Afdeling Algemene Secretarie
Postbus 20201
2500 EE Den Haag.

*Stichting Joods
Maatschappelijk Werk*
De Lairessestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020-6730629
Telefax 020-6643971
E-mail jmw@joods.nl
<http://www.joods.nl/jmw>

In de jaren '50 heeft de Westduitse regering een regeling getroffen om voor de tijdens de oorlog geroofde goederen een schadevergoeding te geven: de materiële schadevergoeding. Het ging daarbij voornamelijk om inboedels die door Duitse instanties zijn geroofd en naar Duitsland zijn vervoerd. Voor elke toegewezen claim voor materiële schadevergoeding is een dossier aangelegd. Dit zogenoemde Jokos-archief -dat tien-duizenden van deze dossiers omvat -staat onder ons beheer.

U vraagt in het formulier naar informatie over een mogelijke schade-uitkering op basis van Jokos voor uw ouders Isaac Staal en Anna Nathan, uw grootouders Mozes Simon Staal en Rosalie Trijtzel en Philip Nathan en Judic Witteboon, uw overgrootvader Isaac Trijtzel en uw oom en tante Louis Staal en Johanna van Tijn.

In het Jokos-archief ligt, onder nummer 10773, een dossier op naam van uw vader Isaac Staal, geboren te Amsterdam op 5 december 1909. Uw moeder, Anna Nathan, ook genaamd Cohen, is geboren in Amsterdam op 21 november 1913. Uw ouders woonden aan de Plantage Muidergracht 87 huis in Amsterdam. Op dat adres is de huisraad geroofd (gepulst). De claim wegens materiele oorlogsschade werd ingediend door de S.A. Rudelsheim-Stichting te Amsterdam, op 10 februari 1958, als uw voogd.

Uit de verklaring van erfrecht, opgesteld op 11 september 1959, door M. West, notaris te Amsterdam, blijkt dat uw ouders op 11 juni 1943 in Sobibor om het leven zijn gebracht.

Als erfgenamen werden hun kinderen erkend:

- 1 Marcel Staal, dus uzelf, voor de ene helft en
2. Philip Staal voor de andere helft.

In het dossier ligt een stuk van 12 januari 1961, waaruit blijkt dat u Philip Vos en Karel Schipmolder, beiden van beroep accountant, gemachtigd heeft om de claim af te wikkelen en de gelden uit deze claim in ontvangst te nemen. Philip Vos heeft op 6 juni 1961 de S.A. Rudelsheim-Stichting hiervoor gemachtigd.

De waarde van de huisraad naar de prijzen van 9 mei 1940 werd vastgesteld op f 2.891,00. Opgeteld werd een bedrag van f 50,00 voor bedrijfsuitrusting, namelijk twee naaimachines. De uiteindelijke waardebeoordeling bedroeg derhalve f 2.941,00. Omgerekend naar na-oorlogse prijzen kwam dit uit op DM 8.940,64. Na 1945 is door de Nederlandse overheid via de Schade-Enquete Commissie uitgekeerd een bedrag van f 5.090,00 of DM 4.482,86. Deze vergoeding werd afgetrokken, zodat resteerde een bedrag van afgerond DM 4.458,00. Omgerekend in guldens kwam dit neer op f 4.025,57. Aan inhoudingen, administratie- en zegelkosten werd afgetrokken een bedrag van f 163,32 zodat een bedrag van f 3.862,25 overbleef.

In het dossier ligt een door de S.A. Rudelsheim-Stichting op 25 mei 1961 getekende akte van cessie. In de akte erkent het Algemeen Onderling Waarborg Genootschap "Renovatum" dat er een zogenoemde Pulsschade is geleden tot een bedrag van f 5.000,00, waarop door Renovatum in termijnen een bedrag van f 2.480,00 werd uitgekeerd, onder voorwaarde dat bij uitkering van een Jokos-schadeuitkering van dat schadebedrag een bedrag van f 768,73 aan Renovatum zou worden gerestitueerd. Op 4 juli 1961 werd een bedrag van f 768,73 gestort op de rekening van Renovatum bij de Kas-Associatie. Verder werd op 4 juli 1961 een bedrag gestort van f 3.093,52 op rekening nummer 24720 van Le Ezrath Ha-Jeled, vermogensbeheer voogdij kinderen, bij De Twentsche Bank te Amsterdam inzake de erven I. Staal.

In het Jokos-archief ligt, onder nummer 10774, een dossier op naam van uw grootvader Mozes Simon Staal, geboren in Amsterdam op 9 september 1881. Uw grootmoeder Rosalie Trijtel is geboren in Amsterdam op 2 juli 1881. De claim wegens materiële oorlogsschade werd ingediend door de S.A. Rudelsheimstichting op 10 februari 1958, als uw voorgd. Uw grootouders woonden in de 2e Boerhaavestraat 59' in Amsterdam. Op dat adres is de huisraad geroofd (gepulst).

Volgens de verklaring van erfrecht, opgesteld op 11 september 1959 door M. West, notaris te Amsterdam, is uw grootvader op 30 september 1942 in Auschwitz om het leven gebracht en uw grootmoeder op 9 april 1943 in Sobibor.

Als erfgenamen werden hun kleinkinderen erkend:

1. Marcel Staal, dus uzelf, voor de ene helft en
2. Philip Staal voor de andere helft.

De waarde van de huisraad naar de prijzen van 9 mei 1940 werd vastgesteld op f 1.500,00. Omgerekend naar na-oorlogse prijzen kwam dit uit op DM 4.560,00. Na 1945 is door de Nederlandse overheid via de Schade-Enquete Commissie uitgekeerd een bedrag van f 1.500,00 of DM 1.321,08. Deze vergoeding werd afgetrokken, zodat resteerde een bedrag van afgerond DM. 3.239,00. Omgerekend in guldens kwam dit neer op f 2.924,82. Aan Inhoudingen, administratie- en zegelkosten werd afgetrokken een bedrag van f 119,28 zodat een bedrag van f 2.805,54 overbleef.

Op 29 september 1960 werd dit bedrag gestort op rekening 27972 bij De Twentsche Bank te Amsterdam ten behoeve van M. Staal, Johannes Vermeerstraat 24 Amsterdam (het adres van de joodse voogdijstichting Le-E.zrath Ha-Jeled) inzake erven M.S. Staal.

In het Jokos-archief ligt, onder nummer 10775, een dossier op naam van uw grootvader Philip Nathan (ook wel genaamd Cohen), geboren in Amsterdam op 24 januari 1891. Uw grootmoeder, Judic Witteboon, is geboren in Amsterdam op 9 oktober 1893. De claim wegens materiële oorlogsschade werd ingediend door de S.A. Rudelsheim-Stichting op 10 februari 1958 als uw voorgd. Uw grootouders woonden in de Van Woustraat 108' in Amsterdam. Op dit adres is de huisraad geroofd (gepulst)

Uit de verklaring van erfrecht, opgesteld op 22 september 1959 door J. van Hasselt, notaris te Amsterdam, blijkt dat uw grootvader op 5 oktober 1942 in Auschwitz om het leven is gebracht en uw grootmoeder op 5 maart 1943 in Sobibor.

Als erfgenamen werden hun kleinkinderen erkend:

1. Marcel Staal, dus uzelf, voor de ene helft en
2. Philip Staal voor de andere helft.

De waarde van de huisraad naar de prijzen van 9 mei 1940 werd vastgesteld op f 1.940,00. Omgerekend naar na-oorlogse prijzen kwam dit uit op DM 5.897,60. Na 1945 is door de Nederlandse overheid via de Schade-Enquete Commissie uitgekeerd een bedrag van f 1.940,00 of DM 1.708,60. Deze vergoeding werd afgetrokken, zodat resteerde een bedrag van afgerond DM 4.189,00. Omgerekend in guldens kwam dit neer op f 3.782,67. Aan inhoudingen, administratie- en zegelkosten werd afgetrokken een bedrag van f 153,60 zodat een bedrag van f 3.629,07 overbleef.

Op 29 september 1960 werd dit bedrag gestort op rekening 27972 bij De Twentsche Bank t.e Amsterdam ten behoeve van M. Staal Johannes Vermeerstraat 24 Amsterdam (het adres van de Joodse voogdijstichting Le-Ezrath Ha-Jeled) inzake erven Ph. Nathan.

Digitale kopie

In-het Jokos-archief ligt, onder nummer 20668, een dossier op naam van uw overgrootmoeder Debora Trijtel-Ketellapper, geboren in Amsterdam op 1 januari 1891. Uw overgrootvader, Isaak Trijtel, is geboren in Amsterdam op 1 september 1887. Zij waren beiden in eerste echt en in algehele gemeenschap van goederen gehuwd. De claim wegens materiele oorlogsschade werd ingediend door Sophia Francisca Zetter op 31 maart 1958. Uw overgrootouders woonden in de Vrolijkstraat 255" in Amsterdam. Op dat adres is de huisraad geroofd (gepulst).

Uit vier verklaringen van erfrecht, opgesteld op 22 november 1960, 23 mei 1962, 25 april 1963 en 31 maart 1969 door J. Schaap, notaris te Amsterdam, blijkt dat uw grootouders op 30 april 1943 in Sobibor om het leven zijn gebracht. Als erfgenamen werden 73 personen erkend. Uw naam wordt genoemd voor 9216/36864 gedeelte. In het dossier ligt een stuk, waaruit blijkt dat de notaris beschikte over alle benodigde volmachten.

De waarde van de huisraad naar de prijzen van 9 mei 1940 werd vastgesteld op f 1.806,00. Omgerekend naar na-oorlogse prijzen kwam dit uit op afgerond DM 5.490,00 of in guldens f 4.942,62. Aan inhoudingen, administratie- en zegelkosten werd afgetrokken een bedrag van f 214,14 zodat een bedrag van f 4.728,48 overbleef. Op 7 november 1961, 17 juli 1962, 12 juli 1963 en 2 mei 1969 werden bedragen van respectievelijk f 3.078,15, f 147,26, f 1.208,24 en f 294,83 overgemaakt op de rekening van notaris J. Schaap bij de Nederlandse Middenstands Bank te Amsterdam ten gunste van de erven van het echtpaar Trijtel-Ketellapper. Na aftrek van zijn honorarium en kosten diende de notaris deze bedragen met de erfgenamen te verrekenen. Wij beschikken niet over de afrekening van de notaris.

Voorts vraagt u om informatie over een mogelijke schade-uitkering op basis van Jokos voor uw oom en tante Louis Staal en Johanna van Tijn.

In het archief hebben wij geen dossier kunnen vinden op naam van uw oom en tante. Als adres voor uw oom en tante geeft u op Van Woustraat 239' in Amsterdam. Ik heb ook laten zoeken op het door u vermelde adres. Op dit adres woonden Abraham en Sara van Tijn-Godschalk (de ouders van uw tante) en daar werd ook de inboedel van uw oom en tante geroofd. Dossiers werden gesteld op naam van de hoofdbewoner. De inboedel, indien aanwezig, van inwonenden werd gewoonlijk samengevoegd met die van de hoofdbewoner. Dit is ook met de inboedel van uw oom Louis en tante Johanna gebeurd. In het dossier (nr. 12598) op naam van de moeder van uw tante Johanna ligt een stuk, waaruit blijkt dat uw tante Johanna in het huis van haar moeder uitsluitend over haar kleding beschikte en dat die kleding met de inboedel van haar moeder is geroofd.

Ik hoop dat ik u met deze informatie van dienst heb kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
b.v.

drs H.G. Vuijsje
directeur

Bijlage 4

**Rapportage Elma Verhey
22 oktober 2002**

Afdeling directie
doorkiesnr 020-5776557
datum 5 november 2002
referentie HV/JB/02-157
betreft oorlogsschadeclaims

Marcel en Philip Staal
P.O. Box 1411
PARDES HANNA 37113
Israël

Geachte gebroeders Staal,

Op 27 juni 2000 zond u mij een verzoek om informatie inzake de behandeling van de oorlogsschadeclaims door de Joodse voogdij-instellingen. Zowel voorafgaand aan- als volgend op deze brief heb ik een aantal gesprekken gevoerd met de heer Philip Staal. In het laatste gesprek op 26 augustus j.l. kwamen wij tot de conclusie dat er met de aanvullende gegevens die mij in de week van 9 september j.l. door u ter hand zijn gesteld, voldoende informatie moest zijn om een inhoudelijke reactie op uw vraag te geven.

Ik heb daarop mevrouw Elma Verhey, specialiste op dit gebied en op dit moment werkend aan een onderzoek naar het restitutieproces aan oorlogsswezen, verzocht de stukken te bestuderen en vanuit haar kennis van de archieven te beantwoorden. Mevrouw Verhey heeft mij bijgesloten rapportage doen toekomen, die naar mijn mening uw vragen beantwoordt.

Met deze beantwoording van uw brief komt dan ook een eind aan een toch slepende en voor u emotioneel beladen vraagstelling. Indien u daartoe na lezing van de rapportage van mevrouw Verhey behoefte heeft is zij -zoals zij ook zelf schrijft- en is ondergetekende bereid tot nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Drs. H.G. Vuijsje,
Directeur

Bijlage

*Stichting Joods
Maatschappelijk Werk*
De Lairessestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020-6730629
Telefax 020-6643971
E-mail jmw@joods.nl
<http://www.joods.nl/jmw>

Stichting Joods Maatschappelijk Werk
t.a.v. de heer drs. H.G. Vuijsje, directeur
De Lairessestraat 145-147
1075 HJ AMSTERDAM

Amsterdam, 22 oktober 2002

Geachte heer Vuijsje,

Betreft: rapport oorlogsschadeclaims Philip en Marcel Staal

Een aantal dagen geleden stuurde u mij een tiental documenten inzake de afwikkeling van de oorlogsschadeclaims van de broers Marcel en Philip Staal, met het verzoek of ik iets naders over deze stukken zou kunnen zeggen.

Bij brief van 27 juni 2000 hebben Marcel en Philip Staal JMW om uitleg gevraagd over hun schadeclaims. Blijkens deze brief ging het hen vooral om de punten 2.1 t/m 2.6, de zogenaamde Jokos-claims. De broers Staal vragen zich af of zij deze Jokos-gelden, die in eerste instantie op rekening van Le-Ezrath Ha-leled zijn gestort, wel hebben ontvangen. Hun ongerustheid daarover, zo schrijven zij, is ingegeven door het feit dat zij nooit een eindafrekening hebben gekregen.

Dit laatste moet op een -niet onbegrijpelijk -misverstand berusten. De afrekening van Philip Staal, opgemaakt bij zijn meerderjarigheid in juni 1962, bevindt zich evenwel tussen de door hen zelfaangeleverde stukken, onder het kopje 'Philip Staal, geboren 13 juni 1941 te Amsterdam'. Het betreft vier pagina's, met daarin een overzicht van alle inkomsten en uitgaven die door de S.A. Rüdelsheimstichting ten behoeve van Philip Staal zijn uitgegeven, geïnd en beheerd in de jaren dat deze instelling de voogdij over Philip voerde.

Eind jaren veertig besloten alle actief functionerende joodse voogdij-instellingen (zoals Rüdelsheimstichting en Bergstichting) de opsporing, inning en het beheer van vermogens van hun pupillen door de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath Ha-Jeled te laten doen. Toen ook werd besloten dat het beleid ten aanzien van pleegkosten, beheerskosten van het vermogen van pupillen e.d. gezamenlijk zou worden gevoerd. In het geval van de broers Staal functioneerde Le-Ezrath kortom als administratiekantoor. Omdat Le-Ezrath formeel-juridisch ten opzichte van de rechtbank die de eindafrekening moest controleren geen rol speelde, komt op de eindafrekening van Philip Staal de naam 'Le-Ezrath' niet voor. Dat verklaart mijns inziens waarschijnlijk het misverstand, en het idee van beide broers dat zij van Le-Ezrath nooit een afrekening hebben ontvangen. Dat het echter wel degelijk gaat om de eindafrekening, opgemaakt door de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath, concludeer ik uit andere eindafrekeningen, afkomstig uit het archief van Le-Ezrath. Indeling, opstelling en zelfs de gebruikte typemachine-letter zijn identiek.

Uit de eindafrekening van Philip Staal blijkt mijns inziens dat Le-Ezrath de geïnde Jokos-gelden nauwkeurig heeft afgerekend. Onder het kopje 'ontvangsten, nalatenschappen' (pagina 1), staan vier Jokos-claims genoemd. Een bedrag van fl. 3.217,30 (M.S. Staal en

Digitale kopie

Ph. Nathan), een bedrag van fl. 3.093,52 (I. Staal), een bedrag van fl. 117,- (L. van Tijn) en een bedrag van fl. 1.027,06 (Trijtel-Ketellapper).

De Jokos-bedragen die voor M.S. Staal en Ph. Nathan door Le-Ezrath zijn ontvangen, worden door de broers Staal genoemd in hun brief van 27 juni 2000, onder punt 2.6.2 en 2.6.3. In totaal gaat het om een bedrag van (fl. 2.805,54 plus fl. 3.629,07) fl. 6.434,60. De helft daarvan (Philip deelde het bedrag uiteraard met zijn broer) is fl. 3.217,30. Precies dat bedrag staat genoemd op de afrekening onder het genoemde kopje M.S. Staal & Ph. Nathan (Jokos).

Wat betreft de afwikkeling van de Jokos-claims van hun ouders (punt 2.6.1.) vindt u het bedrag van fl. 3.093,52 in zijn geheel terug op de afrekening van Philip Staal (pagina 1). Bij de uitgaven (pagina 3) staat onder vermelding: 'doorbetaald aan broer aandeel Jokos-uitkering nal. L. Staal' echter een bedrag van fl. 1.546,76 -. Precies de helft is dus overgeboekt naar de rekening van Marcel.

De vraag van de broers Staal onder punt 2.6.4. (Trijtel-Ketellapper) ligt iets ingewikkelder. Blijkens de brief van JMW aan de broers Staal van 2 augustus 1999, waren zij in deze erfenis slechts gedeeltelijk gerechtigd. Met andere woorden: niet de complete bedragen zoals die door hen worden genoemd in hun brief, kunnen aan hen zijn uitbetaald. De afwikkeling liep bovendien niet via Le-Ezrath maar in eerste instantie via notaris J. Schaap. Zeker is echter dat Philip van die Jokos-uitkering tenminste fl. 1.027,06 heeft ontvangen (zie afrekening, pagina 1). Hoewel ik niet tot op de cent nauwkeurig heb kunnen narekenen of dat bedrag geheel overeenkomstig de erfverdeelsleutel is die in de stukken wordt genoemd (minus kosten), doen de hoogte en de precisie van het bedrag tenminste vermoeden dat aan de berekening van notaris Schaap niet hoeft te worden getwijfeld.

Het is overigens niet uitgesloten, en zelfs voor de hand liggend, dat Philip in latere jaren i.v.m. met deze Jokos-claim nog aanvullende bedragen heeft ontvangen via notaris Schaap. De uitbetalingen van Jokos-claims van Debora Trijtel-Ketellapper hebben ook na 1962 plaatsgevonden (in juli 1963 en in mei 1969) na de eindafrekening bij meerderjarigheid dus. Noch de Rüdelsheimstichting, noch de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath waren voor die uitbetalingen langer verantwoordelijk. Philip was toen meerderjarig.

In sommige gevallen, vooral als het om kinderen ging die in Israel verbleven, deed Le-Ezrath ook na meerderjarigheid om praktische redenen de afwikkeling van nog uitstaande claims. In de Jokos-archieven bevinden zich tientallen volmachten, waarin dat juridisch is vastgelegd. De broers Staal hebben dat echter door hun voormalige toezienend voogd, accountant P. Vos laten doen. Bij de aangeleverde stukken zit een verklaring van Algemene Volmacht, getekend door Marcel Staal, op 12.1.1961 in Tel Aviv, waarin hij accountant Vos machtigt. Het lijkt voor de hand liggend dat ook zijn broer Philip een dergelijke verklaring na zijn meerderjarigheid ten name van Vos heeft getekend.

Hoewel bij de mij toegestuurde stukken alleen de eindafrekening van Philip is opgestuurd, en niet die van Marcel, lijkt het mij uitgesloten dat de ene broer wel, en de andere broer geen eindafrekening heeft ontvangen. Dat zouden ze van elkaar hebben moeten weten. Bovendien heeft het algemene onderzoek van Pauline Micheels en mij geen enkele aanwijzing opgeleverd dat er geen eindafrekeningen zijn gemaakt. Mijns inziens is er dan ook geen reden om zelfs maar te vermoeden dat de Jokos-claims niet zijn uitbetaald aan de broers Staal.

Daarnaast heb ik alle stukken die u mij hebt toegestuurd in zijn algemeenheid bekeken. Voorzover ik dat kan vaststellen, moeten de meeste door de broers Staal aangeleverde stukken afkomstig zijn uit hun sociale dossier, zoals dat is ondergebracht bij het NIOD. Ik concludeer dat uit de aard en de opbouw van de stukken. Het is mij bovendien bekend dat delen van het vermogensbeheer-dossier in kopie in de sociale dossiers werden opgenomen. Vooral als het ging om stukken waar maatschappelijk werkers bij betrokken waren.

Uit deze stukken blijkt mijns inziens hoeveel moeite de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath Ha-Jeled zich heeft getroost om verloren gegane vermogens van omgekomen familieleden op te sporen waar de pupillen recht op konden laten gelden. Ook dat komt overeen met

Digitale kopie

onze algemene conclusies. Een van de brieven die u stuurde is gericht aan de rechtbank, waaruit moge blijken dat er ook t.a. v. de broers Staal overleg met de rechtbank was. Een ander deel van de stukken moet afkomstig zijn uit het archief van het beheersinstituut (ondergebracht bij het ARA in Den Haag), dat grotere vermogens van 'afwezigen' opspoorde, inde en beheerde, tot officieel vaststond dat zij omgekomen waren (vooral de overlijdensdata leverde problemen op). Pas daarna - we spreken dan begin jaren vijftig - konden hun vermogens formeel-juridisch worden vererfd. In het geval van Philip en Marcel Staal gaat het daarbij om het vermogen van hun vermoorde ouders, waarvoor in eerste instantie de bewindvoerder verantwoordelijk was - niet de Rüdelsheimstichting. Zij beheerde -als voogd van beide kinderen - dat vermogen pas nadat dit officieel in bezit was gekomen van Philip en Marcel. Hoewel beide broers over deze afrekening van 9 februari 1954, uitgebracht door accountantskantoor P. Vos, tevens toeziend voogd, geen vragen hebben gesteld, is mijns inziens duidelijk dat het (deels geschatte) vermogen in 1954 overeenkomt met de latere eindafrekening (zie lijst van effecten bijvoorbeeld, of de afrekening van de levensverzekering). De effecten die in latere jaren zijn gekocht voor Philip Staal, werden betaald uit de 'huisraadshadeboekjes', andere geërfde nalatenschappen en de opbrengst van de dividenden. Voor Philip werd voor een bedrag van ruim fl. 25.000,- aan effecten gekocht, en aangenomen mag worden dat voor Marcel voor eenzelfde bedrag in effecten is belegd. Dat was beleid van Le-Ezrath en de aangesloten voogdij-instellingen. Liquide bedragen boven de tweeduizend gulden werden, in verband met een hogere opbrengst, belegd, waarbij er, volgens voorschrift en toezicht rechtbank, alleen mocht worden geïnvesteerd in niet-risicodragende effecten (obligaties met name). Al sinds begin negentienhonderd waren voogdij-instellingen via wettelijke bepalingen aan zeer strikte regels gebonden wat betreft gebruik van vermogens van weeskinderen.

Opmerkelijk vond ik het uitgegeven bedrag van fl. 9.681,83 aan pleeggelden op de eindafrekening (pagina 3). Jammer genoeg zat daar geen verdere specificatie bij. Toch ben ik ervan overtuigd dat dit bedrag is opgebouwd uit enerzijds het tijdens en vlak na de oorlog betaalde bedrag van fl. 6.036,20 door accountant/toeziend voogd Vos aan het onderduikadres van de kinderen (zie pagina 11, rapport) en anderzijds een gerestitueerd bedrag aan de overheid vanwege direct na de oorlog uitbetaalde pleeggelden aan particulieren. Op pagina 10, onder het kopje 'verschuldigde kosten van levensonderhoud kinderen' gaat Vos ervan uit dat die door de overheid uitbetaalde pleeggelden in zijn geheel moesten worden terugbetaald, bij -later- vastgesteld eigen vermogen van Marcel en Philip. Zo erg zou het in de praktijk niet zijn. Alleen de opbrengst van vermogen, zijnde eigen inkomsten, zouden in latere jaren door de overheid worden verrekend met de uitbetaalde pleeggelden en teruggevorderd. Maar alleen als het om pleeggelden ging die via de voogdij-instelling aan derden waren betaald (particulieren) zijn die terugbetaalde bedragen ook daadwerkelijk in mindering van het eigen vermogen van pupillen gebracht. Ik meen bovendien te weten dat Philip Staal in latere jaren in een particulier gezin verbleef. Het is daarom niet uitgesloten dat de extra pleeggelden die dat met zich meebracht, tevens hebben bijgedragen aan het totaalbedrag aan 'pleeggelden' zoals dat in mindering is gebracht op het vermogen van Philip.

Ik kom tot deze conclusie omdat de Rüdelsheimstichting (en alle andere naoorlogse joodse voogdij-instellingen) volgens ons onderzoek nooit pleeggelden op vermogens in rekening heeft gebracht voor verblijf in eigen tehuizen. Zelfs niet voor pleeggelden van kinderen in eigen tehuizen die in latere jaren werden teruggevorderd door de overheid, bij gebleken eigen vermogen. De (grote) tekorten die op de joodse tehuizen werden gemaakt, werden uit het eigen vermogen van de instellingen betaald. Het is zelfs zo dat ook in latere jaren voor kinderen met (grote) eigen vermogens en daarom minder uitbetaalde overheidspleeggelden extra gelden van de instellingen zelf werden 'bijgepast'.

Misschien is het in dit verband van belang te benadrukken dat ook extra pleeggelden die aan particulieren werden betaald door de voogden, en die ten laste werden gebracht van het eigen

Digitale kopie

vermogen van een kind, aan zeer strikte regels waren gebonden. Daarvoor moest toestemming van de rechtbank worden gevraagd, die slechts werd gegeven als het om noodzakelijke, extra uitgaven ging die op geen andere manier kon worden gedekt (onvermogen verzorgers of voogden).

Dat gold ook voor de beheerskosten van vermogens. Het bedrag van fl. 204,02 op de eindafrekening van Philip Staal - zo weet ik uit andere afrekeningen - heeft betrekking op fotokopieën e.d. Bij de post 'accountantskosten' die u op de afrekening van Philip aantreft, moet het gaan om de kosten die door accountantskantoor Mesritz in rekening werden gebracht voor de jaarlijkse controle van het vermogensbeheer en die van de definitieve afrekening bij meerderjarigheid.

De kosten van het opsporen en het beheer van vermogens van pupillen is betaald uit het eigen vermogen van de instellingen. Dat het daarbij om zeer veel werk en dus aanzienlijke uitgaven ging, mag duidelijk zijn. Begin jaren vijftig had Le-Ezrath voor deze taak zes mensen in dienst. Ook blijkt uit archiefstukken dat niet-joodse voogdij-instellingen en particuliere (joodse) voogden, de voogdij over joodse oorlogswezen om die reden afwezen, of die taak bij voorkeur overdroegen aan de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath. Een van onze conclusies is dan ook dat kinderen, die onder de voogdij van een joodse instelling vielen, in zijn algemeenheid voor wat betreft de afwikkeling van hun oorlogsclaims waarschijnlijk gebaat waren bij een dergelijke voogdij. Le-Ezrath beschikte in elk geval over de kennis hoe deze ingewikkelde zaken ter hand te nemen, plus het nodige personeel. Bovendien werden daarvoor geen kosten in rekening gebracht op het vermogen.

Het mag u bekend zijn dat het archief van de afdeling vermogensbeheer van Le-Ezrath Ha-Jeled midden jaren zeventig grotendeels is vernietigd, waarschijnlijk omdat het om een zeer groot archief ging, waarvan de toenmalige bestuurders meenden dat dit voor de toekomst geen nut meer had. De eindafrekeningen waren immers via de rechtbank verlopen en formeel-juridisch 'afgedaan'. Uit de wel bewaard gebleven vermogensdossiers, inclusief de met hand bijgehouden boekhouding, hebben wij geconstateerd dat alle bedragen tot op de cent nauwkeurig zijn uitbetaald. Het is überhaupt niet aannemelijk dat er pupillen zijn geweest waarmee niet is afgerekend. Daarvoor was het toezicht van de rechtbank (en de toeziend voogd) veel te gereguleerd. Bovendien lijkt het niet aannemelijk dat de joodse gemeenschap in Nederland, die in de jaren na de oorlog ondanks alle moeilijkheden miljoenen guldens bijeen bracht speciaal voor de oorlogswezen, geen oog zou hebben gehad voor een juiste en eerlijke afwikkeling van hun vermogens, voor zover zij daar althans zelfverantwoordelijk voor was. Op grond van de door u toegestuurde stukken, en tegen de achtergrond van het door mij en Paulien Micheels uitgevoerde algemene onderzoek, concludeer ik dan ook dat het mij nagenoeg uitgesloten lijkt dat Le-Ezrath Ha-Jeled of de Rüdelsheimstichting op enigerlei wijze oneigenlijk gebruik heeft gemaakt van de erfenis van de broers Staal.

Ik kan mij echter voorstellen dat voor sommige pupillen van joodse voogdij-instellingen de afwikkeling van hun vermogens onduidelijk is. In hun sociale dossier worden ze geconfronteerd met op het eerste gezicht onbegrijpelijke brieven van Le-Ezrath, waaruit blijkt dat door maatschappelijke werkers gelden van spaarbankboekjes worden geïnd. Om praktische redenen en voor de aankoop van effecten, zo weet ik inmiddels - maar dat staat niet in dergelijke brieven. Dan weer lezen zij brieven van het Beheersinstituut, of van de Stichting Hulp aan Oorlogspleegkinderen, die (als voorlopige voogdij-instantie) de allereerste opsporing van vermogens deed. De geschiedenis is behoorlijk ingewikkeld en het aantal (overheidsinstanties dat zich met de afwikkeling van oorlogsschade bezighield groot.

Een door ons ingestelde enquête onder voormalige pupillen in Israël heeft aangetoond dat de kennis en de herinnering over de afwikkeling van schadeclaims lang niet altijd op werkelijke feiten is gebaseerd. Sommige mensen, die net als de boers Staal veronderstellen dat zij geen eindafrekening hebben ontvangen, hebben die aantoonbaar wel gekregen. Andere hardnekkige

Digitale kopie

geruchten, zoals de aanschaf van tractoren voor kibboets die betaald zouden zijn uit het vermogen van kinderen, zijn in werkelijkheid betaald uit het vermogen van de Bergstichting, net als reis- en uitrustingskosten voor de alijah naar Israël.

Ik durf zeker niet te beweren dat alle onrust weggenomen kan worden met de afronding van ons onderzoek. Toch hoop ik dat dit op z'n minst een positieve bijdrage zal kunnen leveren aan het wegnemen van twijfels. Voor de afronding van ons onderzoek moeten nog enkele financiële archieven worden bekeken. Maar ook de voorlopige resultaten van dat onderzoek geven tot nu toe geen aanleiding om onze conclusies, zoals wij die in december vorig jaar op een bijeenkomst in Israël hebben gepresenteerd, bij te stellen of te veranderen.

De broers Staal hebben mij geruime tijd geleden al meerdere stukken van hun oorlogsschadeclaimdossier doen toekomen. Een groot deel van de door u toegestuurde stukken was dan ook niet 'nieuw'. Op basis daarvan meende ik toen al dat hun ongerustheid hoogstwaarschijnlijk niet nodig was. Dat heb ik hen destijds ook laten weten. Maar het algemene onderzoek was toen nog niets zo ver als nu. Mochten zij prijs stellen op nadere uitleg van mijn kant, dan ben ik daar graag toe bereid.

In de hoop u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd,

met vriendelijke groet,

Elma Verhey

Rapenburgerstraat 171-K
1011 VM Amsterdam
Tel: 020-4233083 of 0653390636

Bijlage 5

**Brief JMW
11 juni 2003**

Afdeling directie
Doorkiesnr 020-5776557
datum 11 juni 2003
referentie HV/JP/03-118
betreft Vermogensbeheer van de minderjarige Philip Staal

De heer Philip Staal
P.O. Box 1411
PARDES HANNA 37113
Israël

Geachte heer Staal, beste Philip,

Op 1 april j.l. ontving ik in een gesprek dat wij in aanwezigheid van de sectormanager Hulpverlening & Thuiszorg, Herma Kok, hadden, het concept rapport "Vermogensbeheer WO II oorlogsswezen". Ik heb u toegezegd op dit concept rapport te reageren, hetgeen ik bij deze doe.

Voorgeschiedenis

Het door u overhandigde concept rapport heeft de nodige voorgeschiedenis. Bij brief van 27 juni 2000 ontving ik voor de eerste keer een groot aantal stukken van u inzake de oorlogsschadeclaims en het beheer daarvan door Le-Ezrath Ha-Jeled. In deze brief stelde u nooit een eindafrekening te hebben gekregen en verzocht u mij deze alsnog te sturen, opdat u zou kunnen controleren of de bedragen ook daadwerkelijk door u en uw broer zijn ontvangen.

In het vervolg op deze brief hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden. In deze gesprekken werd u onder andere meegedeeld dat JMW niet de beschikking had over de financiële dossiers van de oorlogsswezen. Besloten werd om te wachten op een onderzoeksrapport van Pauline Micheels en Elma Verhey naar de materiële oorlogsschaden van joodse weeskinderen.

In augustus 2002 is -ondanks het feit dat dit onderzoeksrapport nog niet was afgerond- in onderling overleg besloten dat JMW tot een reactie op uw verzoek om nadere informatie zou komen. Inmiddels was de Eindafrekening van Le Ezrath Ha-Jeled door u gevonden tussen de papieren van uw broer Marcel. De vraag bleef echter of de erfenis van uw ouders door de voorgedij-organisatie, de A.S. Rudelsheimstichting, goed beheerd was.

Op basis van de diverse stukken die u in de periode tussen 27 juni 2000 en augustus 2002 aan mij had doen toekomen, is door Elma Verhey een rapportage uitgewerkt. Deze rapportage is u -en uw broer Marcel- d.d. 5 november 2002 toegezonden met het aanbod om -indien daar behoefte toe was- over deze rapportage in een gesprek nadere toelichting te geven.

*Stichting Joods
Maatschappelijk Werk*
De Laïressestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020-6730629
Telefax 020-6643971
E-mail jmw@joods.nl
<http://www.joods.nl/jmw>

Van dit aanbod heeft u om u moverende redenen geen gebruik gemaakt, noch heeft u inhoudelijk op de u toegezonden rapportage van mevrouw Verhey gereageerd. Op 20 januari 2003 mailde u mij dat u een accountantsbureau de opdracht had gegeven "de rapporten van de NBI en van Le Ezrath Ha-Jeled te bestuderen en hierover te rapporteren".

Uitgangspunten

In mijn reactie baseer ik mij op het door u opgestelde concept rapport "Vermogensbeheer WO II oorlogswezen" d.d. 16 maart 2003. Op 16 mei j.l. ontving ik van u een bijgesteld Hoofdstuk 6.

Ter voorbereiding op mijn reactie heb ik nader archiefonderzoek doen uitvoeren. Tevens heb ik diverse gesprekken gevoerd met Elma Verhey en heb ik drs. F. Hoek RA verzocht om het "copie-rapport d.d. 9 februari 1954" van de heer Philip Vos (het Vermogens-overzicht) en de Staat van Ontvangsten en Uitgaven opgesteld door de voogd, de S.A. Rudelsheimstichting (de financiële verantwoording) te bestuderen en zijn bevindingen aan mij te rapporteren. De rapportage van de heer Hoek is integraal als bijlage bij deze reactie toegevoegd. Zoals u bekend was de heer Hoek, forensisch accountant, als specialist toegevoegd aan de Commissie Kordes bij het onderzoek "Tweede Wereldoorlog: Roof en Rechtsherstel".

Concept rapport "Vermogensbeheer WO II oorlogswezen"

Status concept rapport

In Hoofdstuk 1 van het concept rapport omschrijft u uw centrale vraagstelling, te weten; heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?

In Hoofdstuk 2.3. motiveert u de reden waarom u het onderhavige concept rapport heeft uitgewerkt. Het onderzoeksrapport (d.w.z. het tussenrapport) dat door Pauline Micheels en Elma Verhey was uitgewerkt werd u niet ter hand gesteld. U besloot daarop een eigen rapport te schrijven waarbij u de centrale vraag derhalve alleen kon beantwoorden met betrekking tot de erfenis van uw ouders.

Nadat ik u reeds eerder had opgegeven op welke wijze u kon kennisnemen van de lezing (de tussenrapportage) van Elma Verhey, heb ik u deze op 11 april j.l. toegemailed. Inmiddels is het mij bekend dat het eindrapport in een afrondende fase is beland. JMW zal bij de opdrachtgever, het Israël Instituut, aandringen dit onderzoek openbaar te maken.

Inhoudelijk wijs ik uw uitgangspunt dat het concept rapport inzake de erfenis van u en uw broer Marcel representatief is voor de behandeling van materiele oorlogsschade van joodse weeskinderen, af. Van de oorlogswezen was er helaas slechts een zeer klein deel, waarbij sprake was van enig vermogen. Uw concept rapport betreft derhalve een uitzonderlijke situatie. Bij mijn reactie op uw concept rapport kan ik deze dan ook niet anders beschouwen dan als een individuele vraag van Philip Staal. De vraagstelling hierbij is derhalve: "Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?"

In deze reactie op uw vragen worden dan ook twee vragen behandeld:

I: Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?

II: Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?

Vraagstelling I:

"Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?"

Teneinde deze vraag te beantwoorden heeft u in Hoofdstuk 1.1 diverse subvragen geformuleerd.

Wie was verantwoordelijk voor de oorlogswezen tot de leeftijd waarop zij meerderjarig werden?

Bij minderjarige wezen, dus ook de oorlogswezen, benoemt de rechtbank een voogd en toentertijd tevens een toezienend voogd. Voogd en toezienend voogd waren verantwoordelijk voor de wees tot het moment van meerderjarigheid. De voogd dient op het moment van meerderjarigheid een financiële verantwoording aan de rechter af te leggen, waarna de voogd door de rechter wordt gedechargeerd. In situaties waarin de voogd tussentijds substantieel gebruik maakt van het vermogen van de wees, dient toestemming van de rechter te worden gevraagd. Over dat toezicht moet niet te licht worden gedacht.

Uit archiefstukken blijkt dat de rechter in meerdere gevallen de voogd op de vingers tikte, daar hij van mening was dat de betrokkenen onjuist gebruik maakte van het vermogen van de pupil. Het betrof hier overigens particuliere voogden, geen voogdij-organisaties.

Was Le-Ezrath Ha-Jeled nog steeds de voogd en daardoor verantwoordelijk voor de minderjarige pupillen die niet meer in Nederland woonden?

De voogd of de voogdij-organisatie was tot het moment van meerderjarigheid, dan wel het moment dat de pupil in het huwelijk trad verantwoordelijk. Le-Ezrath Ha-Jeled onderhield in dat kader intensieve contacten met de Irgoen Oleh en m.n. met mevr. Mirjam de Leeuw-Gerzon.

Wat was het vermogen (erfenis) van de oorlogswezen op 5 mei 1945?

Deze vraag is in zijn algemeenheid niet te beantwoorden. De meeste weeskinderen bezaten op 5 mei 1945 geen eigen vermogens. Van erfenissen was eerst sprake nadat het overlijden van ouders en andere familieleden was vastgesteld. Voor de velen die in concentratiekampen werden vermoord, werd de formele overlijdensverklaring pas in 1949 en daarna afgegeven. Eerst na de afgifte van de overlijdensverklaringen konden de erfenissen door de notarissen worden afgewerkt.

Wat was het vermogen (erfenis) van de oorlogswezen, zoals vastgesteld door het Nederlandse Beheersinstituut?

Deze vraag is evenmin in zijn algemeenheid te beantwoorden. Na de oorlog, in principe per 1 januari 1946, moesten bewindvoerders van afwezigen een opstelling van het naoorlogs vermogen van die afwezige(n) maken en aan het NBI voorleggen. Dat was dan nog niet de erfenis van een oorlogswees. Pas bij het opstellen van de Memories van Successie van overleden afwezigen werd pas duidelijk wie gerechtigd was in een boedel c.q. in boedels. Dat waren niet alleen oorlogswezen.

Overigens moet hierbij worden opgemerkt dat de joodse voogdij-organisaties -in de weinige gevallen dat zij bij een dergelijke zaak van het NBI betrokken waren- geen verantwoordelijkheid droegen voor deze opstellingen. De verantwoordelijkheid daarvoor lag bij de bewindvoerder.

Is het vermogen door de voogden van oorlogswezen eigenlijk gebruikt?

De besturen van de joodse voogdij-organisaties werden herhaaldelijk geconfronteerd met het vraagstuk van het al dan niet -en in welke mate- gebruiken van de vermogens van de oorlogswezen.

Uitgangspunt van de Joodse voogdij-organisaties was om de eventueel aanwezige vermogens niet, dan wel beperkt te gebruiken en zoveel mogelijk te reserveren tot aan de meerderjarigheid van de pupil. Geen probleem vormden speciale uitgaven als kleding, een fiets, een reis naar Israël of scooterlessen. In 1950 ontstond echter de situatie dat een groot aantal kinderen op alyah zouden gaan. De vraag was of vermogens van kinderen voor de reis mochten worden gebruikt. Op 19 december 1950 vergaderde de Commissie Vermogensbeheer Pupillen over dit onderwerp. De vergadering stelde nieuwe richtlijnen op voor het gebruik van vermogens. Bijgaand het integraal verslag van deze vergadering zoals opgedoken uit het archief dat onder het beheer van JMW valt (dossier 1088).

"Het probleem doet zich voor, hoe groot het vermogen van een kind moet zijn, willen wij het geheel of gedeeltelijk in eigen levensonderhoud laten voorzien.

Er zijn 2 categorieën kinderen:

a) kinderen, die hier blijven, t.w.

1. in tehuizen

2. in gezinnen

b) kinderen, die naar Israël willen emigreren.

Het blijkt in de praktijk bijna ondoenlijk een vaste richtlijn aan te geven voor het wel of niet opnemen van gelden op de schadeboekjes en van eventuele andere contanten.

Voor kinderen, die naar Israël gaan, zouden wij een principiële beslissing van het D. B. willen hebben omtrent de bestemming van het vermogen. Hier zijn drie mogelijkheden:

a) het vermogen wordt geliquideerd en voor het kind worden nuttige goederen gekocht, die het meeneemt naar Israël.

b) het vermogen wordt slechts gedeeltelijk geliquideerd en een deel blijft achter in Holland als een appeltje voor de dorst voor later of om eventueel pakketjes naar Israël te kunnen sturen.

c) het vermogen blijft geheel intact in Holland.

Vanzelfsprekend speelt hierbij de grootte van het vermogen een zeer belangrijke rol. O.i. verdient het aanbeveling dat, indien het kind slechts over een klein schadeboekje beschikt, dit geheel of gedeeltelijk wordt opgebruikt bij vertrek naar Israël.

Voor kinderen in tehuizen zouden wij het vermogen intact willen laten, behalve wanneer voor een kind geen subsidie wordt verleend en/of het vermogen zeer groot is.

Voor kinderen in gezinnen ligt de zaak enigszins anders. Hiervoor moeten soms artikelen worden aangeschaft, die het pleeggezin niet kan betalen en die, indien het kind over eigen middelen beschikt, hieruit moeten worden bestreden. Voorgesteld wordt dit slechts te doen wanneer het kind meer dan fl. 2.000,- bezit.

Verdere problemen ter oplossing:

Doorberekening accountants- en administratiekosten.

Besteding achterstallige wezenrente (door administratie Le-Ezrath gebruikt ter delging administratiekosten)

Hoe is dit bij de Rudelsheim- en Berg-Stichting?

Notities:

Grote vermogens worden door accountants beheerd.

Correspondentie wordt door het Bureau gevoerd.

Ingewikkelde rechtsherstelprocedures zijn door verschillende advocaten behandeld.

Voorgesteld wordt hiervoor één advocaat te benoemen.

Enige rechtsherstelprocedures zijn door het Bureau, i.c. Mevr. Mr. R. Friedman-v.d.

Heyden, gevoerd.

Namens de Commissie Vermogensbeheer Pupillen: E.L. Wolff "

Op 14 februari 1951 besprak het dagelijks bestuur van de Gefusioneerde Instellingen deze zaak. Het volgende advies van de Commissie Vermogensbeheer Pupillen werd besproken (dossier 1468).

a) Alle kinderen ontvangen dezelfde uitzet;

b) De uitzet der kinderen wordt van de schadeboekjes betaald;

c) Kinderen, die geen schadeboekjes bezitten of een te kleine uitkering hebben ontvangen, worden op kosten van de Bergstichting uitgerust, respectievelijk zal het ontbrekende bedrag door de Bergstichting worden bijgepast. Saldi van schadeboekjes van andere kinderen mogen in geen geval voor deze groep worden gebruikt;

d) De reiskosten komen ten taste van de Bergstichting;

e) Kinderen, die over voldoende contante middelen beschikken, kunnen, indien nodig, behalve de uitzet nog andere nuttige dingen meenemen, '

f) Indien kosten voor uitrusting of re is door andere organisaties worden vergoed, kan in overweging worden genomen dit bedrag voor onderhoudskosten der kinderen in Gwar Am te reserveren en te zijner tijd de kosten aan Gwar Am over te maken."

Al voor 1950 werden de besturen met de problematiek van het gebruik maken van grotere vermogens geconfronteerd in het kader van de exploitatie van de organisaties. In de Jaarrekening over 1947 merkt de accountant van Le-Ezrath Ha-Jeled op "*Reeds vroeger opperden wij de vraag of het met mogelijk is pleeggelden te innen van pupillen met vermogen. Naar wij vernamen bent u doende de mogelijkheid hiervan na te gaan, weshalve wij hiervoor een P.M post hebben opgenomen "*.

Tot 1953 was het beleid van de voogdij-organisaties om de vermogens van de pupillen niet te gebruiken voor de grote tekorten die op hun verpleging werden gemaakt. De situatie was als volgt:

- De voogdij-instellingen ontvingen van de overheid pleeggelden. Deze ware echter verre van voldoende voor de verpleging van de pupillen. Om de tekorten aan te vullen werden derhalve gelden gebruikt uit Cefina-acties en uit de vooroorlogse vermogens van een aantal organisaties.

- In de jaren vijftig besloot de Overheid de opbrengsten uit het vermogen (rente, dividend) aan te merken als inkomen. De voogdij-organisaties ontvingen daarmee voor pupillen met een vermogen minder pleeggeld, dan voor pupillen zonder vermogen. Na lang aandringen van de accountants werd in 1953 besloten het verschil tussen de uitgekeerde pleeggelden ten laste te brengen van de opbrengst van het vermogen van een pupil, en tenminste ook de directe kosten van het vermogensbeheer (accountantsverklaringen e.d.) door te rekenen. Na 1958 werden niet alleen de kortingen op de uitkeringen van de overheid ten laste van de opbrengst van het vermogen gebracht, maar werden de werkelijke verpleegkosten ten laste gebracht van de netto opbrengst van vermogens van kinderen.

In de balans van Le-Ezrath Ha-Jeled staat in 1961 een post. van "te ontvangen van vermogens kinderen" ad. fl. 1.260,92 en in 1962 een bedrag ad. fl. 262,34.

Hoe, en door wie, werd er toezicht gehouden op de voogden, resp. toeziend voogden van de oorlogswezen.

Toezicht werd gehouden door de toeziend voogd en door de rechter. Zoals gesteld diende voor grotere onttrekkingen uit het vermogen eerst toestemming te worden gevraagd aan de rechter. Bij het meerderjarig worden diende de voogdij-instelling een eindafrekening¹ aan de rechter voor te leggen. Op de Eindafrekening stonden alle inkomsten en ontvangsten vermeld. Op deze Eindafrekening was een accountantscontrole toegepast. Bij de keuze van de accountant werd zorgvuldig rekening gehouden met de scheiding van de belangen van de weeskinderen en die van de voogdij-organisatie. De accountant (Mesritz) die de Eindafrekeningen controleerde, was niet de zelfde accountant als het accountantsbureau dat de boeken van de voogdij-organisatie controleerde.

De voogdij-organisatie ontving van de rechter decharge voor het door haar gevoerde financieel beheer van het vermogen.

Werd er, en zo ja door wie, op toegezien dat de oorlogswezen het batig saldo uitgekeerd kregen bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd?

De Eindafrekening werd uiteraard tevens voorgelegd aan de pupil, die in principe net als de voogd en de toeziend voogd bij de speciale rechtszitting aanwezig kon zijn. Nadat de rechter decharge had verleend, tekende de pupil voor ontvangst van het batig saldo. In sommige gevallen, indien men in het buitenland was, werd de wees om een schriftelijke akkoord verklaring gevraagd en werd door hem of haar iemand gemachtigd de rechtszitting bij te wonen, het batig saldo in ontvangst te nemen en de financiële zaken af te handelen. Op het moment van overdracht (meerderjarigheid) eindigde formeel de verantwoordelijkheid van de voogdij-instelling.

Tot zover de algemene vraagstelling.

¹ Op de Eindafrekening wordt later nog verder terug gekomen.

Vraagstelling II:

"Heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?"

Het door u opgestelde concept rapport is gebaseerd op de bestudering en vergelijking van het zogenaamde Vermogensoverzicht uit 1953 en de Eindafrekening uit 1962.

Terecht merkt u in paragraaf 2.3.4.1. op dat beide stukken niet zonder meer met elkaar vergeleken kunnen worden. De heer Hoek komt bij de bestudering van de stukken tot de conclusie dat een vergelijking van beide stukken onmogelijk is en dat uit een dergelijke vergelijking geen conclusies kan worden getrokken.

Het probleem is dat het Vermogensoverzicht een weergave vormt van de balans van het vermogen, terwijl de Eindafrekening een zeer gecompliceerde staat van ontvangsten en uitgaven betreft. Ten aanzien van de Eindafrekening bestaat er dan nog het probleem dat de achterliggende stukken, de individuele boekingen van inkomsten en uitgaven per datum, niet meer beschikbaar zijn. Ten aanzien van de Eindafrekening wil ik hieronder wat nader uitwijden.

Eindafrekening bij meerderjarigheid van de oorlogswezen

Zoals hierboven gesteld vormt de Eindafrekening -zoals door u teruggevonden- een gecompliceerde staat van ontvangsten en uitgaven. Figuurlijk moet het gezien worden als het topje van de ijsberg.

Voor de oorlogswezen werden twee dossiers aangemaakt. Het sociale dossier dat nog steeds door JMW wordt beheerd en het financiële dossier. Beiden werden strikt gescheiden en de dossiers werden gevormd door de sociaal werkers van de voogdij-organisatie (de Bergstichting, de A.S. Rudelsheimstichting, Le-Ezrath Ha-Jeled etc.) resp. de financieel administratieve krachten van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Het terugvorderen van de erfenissen en de claims van de oorlogswezen was een zeer intensief werk. Bij Le' Ezrath Ha-Jeled, die in 1948/49 deze werkzaamheden voor alle voogdij-organisaties op zich nam, werkten 4-5 administratieve krachten specifiek aan deze werkzaamheden. Bekend is dat niet-joodse organisaties de voogdij over joodse kinderen vaak afwezen, omdat dit te veel werk met zich meebracht waarop zij niet waren ingesteld en waarvoor zij de financiële middelen ook niet ontvingen. Dat laatste gold overigens ook voor de joodse organisaties. De benodigde gelden werden -zoals reeds eerder gesteld- dan ook bijgelegd via inzamelingsacties van de Cefina, dan wel uit eigen (vooroorlogse) vermogens van deze voogdij-organisaties.

Zoals eveneens eerder gesteld werd bij het meerderjarig worden van de oorlogswezen door de voogdij-organisatie de Eindafrekening gemaakt op basis van het financieel dossier. Onder die Eindafrekening lagen derhalve de vaak flinke dossiers met financiële stukken, daartussen was de boedelverdeling van de notaris en in ieder geval alle inkomsten en uitgave posten per datum. Deze Eindafrekening werd gecontroleerd door de toeziend voogd en door accountant Mesritz. De laatste voerde over de stukken de accountantscontrole uit. Vervolgens werden de stukken voor decharge voorgelegd aan de rechter. Kortom, een uitgebreide en zeer zorgvuldige procedure. Tot slot werden de stukken overgedragen aan de oorlogswezen.

Eén van de oorlogswezen vertelde mij onlangs dat hij bij zijn meerderjarig worden naar de Johannes Vermeerstraat was geroepen en daar in een kantoortje werd geconfronteerd met een heel dik financieel dossier. Na "kennismeming" diende hij te tekenen voor ontvangst. Een andere oorlogswees vertelde dat hij mee moest naar de zitting van de rechter, alwaar het dossier werd doorgenomen en de voorgedij-organisatie (OPK) werd gedechargeerd.

Vernietiging van de financiële dossiers

Naar aanleiding van vragen van oorlogswezen en in het kader van het onderzoek van Elma Verhey en Pauline Micheels is uitgebreid gezocht naar de financiële dossiers. In dat kader is tevens contact opgenomen met personen die in de betreffende periode rechtstreeks, dan wel indirect werkzaam waren voor de joodse voorgedij-organisaties.

De conclusie is dat met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de financiële dossiers in het midden van de zeventigerjaren (1976?) vernietigd zijn. De laatste (jongste) oorlogswees was tien jaar daarvoor, in 1966, meerderjarig geworden. Le-Ezrath Ha-Jeled hield midden jaren zeventig feitelijk op te bestaan en fuseerde met loods Maatschappelijk Werk.

Het is zeer waarschijnlijk dat het bestuur er van uitging dat de financiële dossiers volledig afgedaan waren. De rechter had de organisatie voor het financieel beheer van de oorlogswezen gedechargeerd en de financiële stukken waren -zoals op dat moment gebruikelijk- 5-10 jaar bewaard. Er waren dan ook geen redenen om -in dat tijdsbesef- deze stukken te bewaren. Daarbij kwam dat het om vele meters archiefmateriaal ging, waar de joodse organisaties met hun omvangrijke archieven al grote problemen hadden.

Om functionele redenen werden de sociale dossiers wel bewaard en ondergebracht bij JMW. Men zal hebben onderkend dat de informatie die hierin stond voor velen op een later moment in hun leven belangrijk kon zijn bij de psychische verwerking van hun ervaringen. In enkele sociale dossiers -zo heeft Elma Verhey mij gerapporteerd- is waarschijnlijk bij toeval een financieel dossier ingevoegd. Een enkel compleet financieel dossier is hierdoor bewaard gebleven en geeft inzicht in de opbouw van de Eindafrekeningen.

Reactie op vragen en opmerkingen inzake de nalatenschap van Philip Staal zoals opgenomen in het concept rapport

In zijn algemeenheid moet gesteld worden dat het niet mogelijk is alle vragen die de stukken oproepen te beantwoorden. Hierboven is al aangegeven dat de daarvoor benodigde gegevens halverwege de zeventiger jaren zijn vernietigd. Niettemin zal hieronder een poging worden gedaan een aantal zaken op te lossen, dan wel mogelijke verklaringen te geven. In vele gevallen wordt verwezen naar de rapportage zoals deze door drs. F. Hoek RA op mijn verzoek is gemaakt.

Algemeen

In par. 2.2. van het concept rapport wordt gesteld dat er mogelijke sprake was van een verstrengeling van belangen van de heer Ph. Vos.

Allereerst moet opnieuw gesteld worden dat Le-Ezrath Ha-Jeled ten aanzien van het rapport van accountant Ph. Vos geen verantwoordelijkheid droeg. Vos bracht dit rapport uit aan de bewindvoerder, die op zijn beurt werd gecontroleerd en decharge ontving van het Nederlands Beheers Instituut (NBI).

Naar mijn mening is er echter geen sprake van een verstrengeling van belangen. Ten eerste was de heer Vos geen belanghebbende bij de nalatenschap; ten tweede werkte hij onder de verantwoordelijkheid van de bewindvoerder, welke -zoals al werd gesteld- gecontroleerd werd en decharge ontving van het NBI; ten derde betrof het een opstelling van het vermogen, doch was de notaris doorslaggevend bij de uiteindelijk bepalende vererving.

Herhaaldelijk werd door het NBI aan Ph. Vos een verzoek gedaan om een verslag van het vermogen op te geven. De eerste brief dateert van 15 december 1949 betreffende het verslag per 31 december 1948. Eerst op 14 oktober 1953 werd daadwerkelijk een verslag uitgebracht.

Deze situatie is zonder meer wonderlijk. De bewindvoerder, en Vos derhalve in opdracht van de bewindvoerder, diende jaarlijks een opgave te verstrekken. Het is uitzonderlijk dat dit niet gebeurde.

Overigens blijkt uit het sociaal dossier van Marcel en Philip Staal dat ook Le-Ezrath Ha-Jeled de heer Vos over deze zaak herhaaldelijk benaderde. In een brief van 2 april 1951 wordt melding gemaakt van een bezoek van de heer van Embden bij de heer Vos op 29 april 1949. Tijdens dat bezoek zegde Vos toe het overzicht te maken.

In de brief wordt gemeld dat nog niets is ontvangen. In het sociaal dossier komen nog een aantal van dit soort brieven aan Vos voor, die zich kenmerken door een groeiende, doch zeer ingehouden irritatie. Tevens bevinden zich in deze dossiers brieven van Le-Ezrath Ha-Jeled aan de Inspectie der Registratie en Successie van de Gemeente Amsterdam, waarin telkens weer om uitstel wordt gevraagd daar de benodigde gegevens (van Philip Vos) nog niet beschikbaar waren.

Rapport Vos. 9 februari 1954

Voor een meer uitvoerige bespreking van het rapport Vos wordt verwezen naar de rapportage die drs. F. Hoek, RA op mijn verzoek heeft uitgebracht. Hieronder enkele aanvullingen. Nogmaals wordt benadrukt dat het rapport Vos niet onder de verantwoordelijkheid viel van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Ten aanzien van de Passiva: Inkomstenbelasting, Ondernemingsbelasting (4.2.1.) en vermogensaanwasbelasting (4.2.2.).

Zie hiervoor de rapportage van drs F. Hoek. Het betreft hier reguliere belastingen. De in het concept rapport genoemde 'Pauschregelung' betrof uitsluitend rekeninghouders bij de Liro in de oorlog.

Verschuldigde kosten voor levensonderhoud kinderen (4.2.5.)

Het betreft hier geen door Le-Ezrath Ha-Jeled uit de vermogens (erfenissen) geïnde pleeggelden, doch door OPK en later door Sociale Zaken betaalde bedragen aan Le-Ezrath Ha-Jeled. In principe werden deze bedragen van de vermogens (erfenissen) afgetrokken.

Ph. Vos, Amsterdam-kosten levensonderhoud kinderen 1943-1946 (4.2.6.)

Wie deze bedragen betaald heeft zal onduidelijk blijven. In het sociaal rapport wordt een verslag gegeven van een gesprek met de heer en mevrouw Vos, waarin melding wordt gemaakt dat een "tante Cor" tijdens de oorlog de pensioengelden kwam ophalen, doch na de oorlog niet meer verscheen.

Het is overigens de vraag of dit bedrag ook door de heer Vos is geïnd.

Kosten van vermogensbeheer en recherche (4.2.7.)

Het betreft hier geen kosten die door Le-Ezrath Ha-Jeled in rekening zijn gebracht, maar kosten die voor de bewindvoering zijn gemaakt. In de rapportage van drs Hoek wordt melding gemaakt van een vergoeding van de werkzaamheden in het kader van de bewindvoering in de vorm van een percentage -met een minimum en een maximum- van het beheerde vermogen. De vergoeding bedroeg voor het beheer van privé vermogens 1,4% van het actief vermogen per jaar met een maximum van f. 1.000,-.

Algemeen

Uit de rapportage van drs Hoek blijkt dat er enige vraagtekens kunnen worden gezet bij de wijze waarop in het rapport Vos zaken worden geadmistreerd. Er lijkt echter geen aanwijzing te bestaan dat er hier ten nadele van de nalatenschap is gerekend. Bij een aantal schulden (waaronder de privé betaalde pleeggelden en de kosten voor vermogensbeheer en recherche) kan de vraag worden gesteld of deze uiteindelijk wel geïnd zijn.

Rapport Le-Ezrath Ha-Jeled. Philip Staal d.d. 13 juni 1962

Ook hiervoor wordt verwezen naar het door drs F. Hoek uitgebrachte rapport.

Pleeggeld voor een bedrag van f 9.681,83 (5.3.2.)

Een exacte reconstructie van dit bedrag is niet mogelijk bij gebrek aan informatie. Naar alle waarschijnlijkheid is dit bedrag uit de volgende componenten opgebouwd:

a. Philip Staal verblijft vanaf oktober 1959 tot augustus 1960 in een kosthuis bij de familie de Lange. In het sociaal dossier zijn rekeningen gevonden voor een maandelijks bedrag van f 175,- per maand voor kamerhuur/pleeggeld (excl. verwarming). Voor twee weken in juli en augustus -Philip zou eigenlijk eerder naar dit kosthuis gaan- wordt een schadevergoeding betaald van f 80,-

In totaal is aan de familie de Lange een bedrag betaald van f 1.805,-.

Vanaf september 1960 tot mei 1962 verblijft Philip bij de familie Noach. Het pleeggeld in dit gezin bedraagt f. 150,- per maand. In totaal is aan de familie Noach een bedrag uitbetaald van f. 3.300,-.

In totaal verklaren deze beide bedragen (f. 1.805 plus f. 3.300,-) ruim de helft van dit bedrag, te weten f. 5.105,-. Resteert een bedrag van f. 4.576,83.

b. In het sociaal dossier wordt melding gemaakt dat Marcel en Philip Staal een aantal vakanties (er wordt gesproken over vijf) doorbrengt bij de familie v.d. Lijn in Amsterdam. Het is niet onwaarschijnlijk dat de kosten die voor dit vakantieadres zijn gemaakt onder deze post vallen.

c. Eerder werd melding gemaakt van de pleeggelden die na de oorlog door OPK en de sociale dienst in de periode 1945-1949 werden uitgekeerd als pleeggeld en door deze organisaties werden teruggevorderd. Hoewel de voogd in een brief van 23 april 1958 aan accountantskantoor Mesritz stelt dat geen terugbetaling nodig zou zijn, is mijn informatie dat deze gelden wel degelijk bij alle oorlogswezen werden afgetrokken van hun vermogen.

d. Bij de beantwoording van de algemene vragen wordt melding gemaakt van de worsteling die de bestuurders hadden bij het gebruik van vermogens teneinde de pleegkosten te financieren. Ik citeer hierbij uit het eerder vermelde:

"In de jaren vijftig besloot de Overheid de opbrengsten uit het vermogen (rente, dividend) aan te merken als inkomen. De voogdij-organisaties ontvingen daarmee voor pupillen met een vermogen minder pleeggeld, dan voor pupillen zonder vermogen. Na lang aandringen van de accountants werd in 1953 besloten het verschil tussen de uitgekeerde pleeggelden ten laste te brengen van de opbrengst van het vermogen van een pupil, en tenminste ook de directe kosten van het vermogensbeheer (accountantsverklaringen e.d.) door te rekenen. Na 1958 werden niet alleen de kortingen op de uitkeringen van de overheid ten laste van de opbrengst van het vermogen gebracht, maar werden de werkelijke verpleegkosten ten laste gebracht van de netto opbrengst van vermogens van kinderen."

Het laatste deel van de hier opgevoerde pleeggelden kan uit deze -overigens legitieme- maatregelen verklaard worden.

Accountantskosten en Beheerskosten (5.3.3.)

Accountantskosten en beheerskosten werden wel degelijk betaald uit vermogen. Het betreft dan alleen de controle van de Eindafrekening en de kleine leges. Het beheer zelf werd niet in rekening gebracht.

Belastingen (5.3.4.)

Op vermogen en erfenissen worden de reguliere belastingen geheven en uit het vermogen betaald. De oorlogswezen maakten hierop geen uitzondering. Een nader toelichting wordt gegeven in de rapportage van drs. F. Hoek.

Andere kosten (5.3.6.)

Tot de andere kosten behoren de zaken die niet door Le-Ezrath Ha-Jeled werden betaald. Alleen pupillen met enige financiële middelen konden deze kosten permitteren. Het betreft o.a. twee reizen naar Israël², vakantiegeld³, scooter(lessen)⁴, een nieuwe fiets⁵.

Vordering onafgerekende dividenden en de rekening courant NV Effectenkantoor Schretlen & Co. (6.1)

Zoals eerder gesteld kunnen beide stukken (het Vermogensoverzicht en de Eindafrekening) niet vergeleken worden. De verschillen die tussen beide bestaan kunnen dan ook niet worden opgehelderd. Overigens is het zeer wel mogelijk dat de genoemde bedragen voor reguliere zaken/kosten (belastingen e.d.) zijn uitgegeven.

² In juli/augustus 1960 en bij huwelijk van Marcel in november 1961 kreeg Philip toestemming om voor vakantie naar Israël te vertrekken.

³ In 1960 betreft het vakantiegeld volgens het sociaal dossier een bedrag van f. 100,- voor 6 weken, in 1961 betreft het f. 200,- voor een week.

⁴ In het sociaal dossier staat een aantekening op datum 23-1-'62 "Flip komt op kantoor. Hij vertelt, dat hij een scooter kan kopen voor f. 800,- en vraagt daar toestemming voor. Tevens wil hij les nemen. Ik zeg hem dit met de heer Friedmann te zullen bespreken. Na een telefoontje van de heer Vos zegt de heer Friedmann toe, dit bij de Kantonrechter te zullen aanvragen." Uiteindelijk wordt volgens het dossier een scooter gekocht voor f. 600,- (na keuring door de A.N.W.B.). "Het geld voor de aankoop heeft hij o.a. van zijn oom geleend."

⁵ In het sociaal dossier staat een aantekening op datum 1-9-'60 "Flip heeft met onze toestemming een nieuwe fiets a f. 178,- gekocht. Flip weet dat deze van zijn eigen geld betaald zal worden."

Conclusie

De algemene centrale vraag (vraagstelling I.) uit uw concept rapport is: *Heeft de Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van de oorlogswezen goed beheerd?"*

In zijn algemeenheid gesteld zijn er geen aanwijzingen dat Le-Ezrath Ha-Jeled, dan wel de andere voogdij-instellingen frauduleus, dan wel onzorgvuldig, met de erfenissen van de oorlogswezen is omgegaan. Eerder het tegendeel komt uit de stukken naar voren. Met uiterste omzichtigheid is met de erfenissen van de oorlogswezen omgegaan. Een aparte afdeling met 4-5 administratieve krachten werden voor rekening van de joodse organisaties ingezet om de erfenissen en de oorlogsclaims te vorderen en te beheren. Een uitzonderlijke situatie voor voogdij-organisaties!

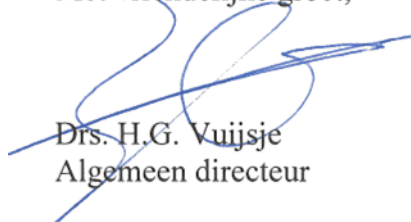
Zeer zorgvuldig werden besluiten geformuleerd over het gebruik van de vermogens van de oorlogswezen. Uit de notulen, hier geciteerd, is duidelijk dat het uitgangspunt was om de erfenis van de oorlogswezen niet, dan slechts beperkt aan te tasten. Een groot deel van de kosten die formeel naar de erfenissen had kunnen worden doorgerekend, werden door de joodse instellingen uit ingezamelde, dan wel eigen (vooroorlogse) gelden betaald. Bij de vele oorlogswezen die slechts over beperkte middelen beschikte was het uitgangspunt dat men minimaal fl. 2.000 onaangetast liet, ook al waren er terechte doorrekeningen mogelijk. Op deze wijze probeerde men de oorlogswezen een zo goed mogelijke start bij zijn meerderjarigheid te geven.

Ook ten aanzien van vraagstelling II: *"Heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van Philip Staal goed beheerd?"* kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Zoals herhaaldelijk gesteld staan niet alle gegevens te onze beschikking. Wel kan worden geconstateerd dat op de diverse concrete vraagpunten eenduidige antwoorden zijn te geven, dan wel enigszins speculatieve, doch zeer waarschijnlijke verklaringen mogelijk zijn. Van frauduleus handelen, dan wel onzorgvuldigheid in het beheer van de gelden kan op grond van de stukken niet gesproken worden. De stukken - inclusief het sociaal dossier- getuigen eerder van zeer grote zorgvuldigheid in het handelen. Een goed voorbeeld is noot 4 op blz. 10. Op het verzoek om geld voor een scooter werd de toeziend voogd geraadpleegd en vervolgens de Kantonrechter.

Tot slot

Met deze reactie beëindig ik de inspanningen die JMW zich heeft getroost om antwoorden op uw vragen te stellen. Veel tijd, inspanningen en kosten zijn aan deze speurtocht besteed. Tijd en kosten die JMW diende te besteden om recht te doen aan de oorlogspleegkinderen in zijn algemeenheid, Philip Staal in het bijzonder en -niet te vergeten- de eer en goede naam van velen (bestuurders en medewerkers) die zich hebben ingespannen voor het lot van de oorlogspleegkinderen. Vanuit het tijdsperspectief dat wij nu hebben is het zeer wel mogelijk om kritisch naar hun handelen te kijken, maar hun inzet en integriteit kan en mag niet -zonder harde bewijzen- worden aangetast. Op basis van de gegevens die wij hebben bestaan deze bewijzen naar mijn stellige mening niet.

Met vriendelijke groet,

Drs. H.G. Vuijsje
Algemeen directeur

Bijlage:

Bijlage 6

**Brief Frits Hoek
24 juli 2003**

Drs F. Hoek RA
(registeraccountant)

Digitale Kopie

Roerdomp 3
3628 CA Kockengen, Nederland,

24 juli 2003.

telefoon 0346 – 241463 telefax 0346 – 242257 mobiel 0653 213 173
e-mail hoekfritsra@hetnet.nl

Aan de heer Ph. Staal MA
P.O.Box 1411
37113 Pardes Hanna
ISRAEL

Geachte heer Staal,

Met uw brief van 16 juni 2003 die ik via e-mail van u ontving, reageert u op mijn rapport van 30 mei 2003 aan de Stichting Joods Maatschappelijk Werk (JMW).

Bij uw reactie horen drie bijlagen die ik eveneens via Internet van u ontving.

Die bijlagen zijn:

- uw conceptrapport I van 17 maart 2003 (“Vermogensbeheer WO II wezen”) dat u voor een bespreking met JMW heeft opgesteld;
- een (digitale) kopie van een brief van JMW van 2 augustus 1999 aan uw broer;
- verscheidene cijferopstellingen in Excel.

U eindigt uw reactie met drie vragen waarop ik aan het einde van deze brief zal ingaan.

Het concept van deze brief hebben u en ik op 15 juli 2003 besproken. In het navolgende is rekening gehouden met uw opmerkingen.

Mijn rapport van 30 mei 2003 aan JMW geeft mijn antwoord op de vraag die JMW aan mij stelde of het vermogensoverzicht van de bewindvoerder van de nalatenschap van uw ouders – hierna aangehaald als *rapport Vos* – “aan te sluiten” is op de Staat van ontvangsten en uitgaven per 13 juni 1962, zoals opgesteld door de S. A. Rudelsheim-Stichting, hierna aangehaald als *verantwoording voogd*.

Mijn conclusie was dat beide stukken niet op elkaar zijn aan te sluiten.

Het is namelijk niet mogelijk om op basis van het laatste vermogensoverzicht per 1 januari 1953 vast te stellen wat de omvang en de samenstelling van het door u geërfde netto-vermogen is, dan wel moet zijn, geweest.

Zoals ik in mijn rapport reeds heb gesteld, is het zonder te beschikken over de door de notaris opgestelde berekening van de boedelverdeling, de zogenoemde Memorie van Successie, onmogelijk vast te stellen welk netto-vermogen – en in welke samenstelling – uiteindelijk beschikbaar kwam aan u en uw broer.

Het enige dat ik in mijn rapport kon constateren, was dat in de verantwoording van de voogd als ontvangen zijn opgenomen een bedrag van f 11.488,64 (ontvangsten uit nalatenschappen plus intrest spaarbankboekjes, exclusief Jokos uitkeringen; zie bijlage 1 in mijn rapport) plus effecten ter waarde van f 19.719,50 (op basis waardering per 1 januari 1953 in rapport Vos), in totaal dus f 31.208,14.

Digitale kopie

Ik heb in mijn rapport opgemerkt dat dit aanmerkelijk meer is dan de helft van het zuiver vermogen per 1 januari 1953 volgens rapport Vos, zijnde f 17.509,47.

Ik kan dan ook slechts concluderen dat er zich na 1 januari 1953 aanzienlijke positieve wijzigingen in het vermogen van de nalatenschap van uw ouders hebben voorgedaan, dan wel dat bij de uiteindelijke regeling van de nalatenschap door de notaris een of meerdere passiva geheel of gedeeltelijk vrij kwamen te vallen.

In uw reactie op mijn rapport schrijft u op pagina 2 dat de brief van 2 augustus 1999 van JMW onontbeerlijk is voor het analyseren van de rapporten (ik neem aan rapport Vos en verantwoording voogd). U lichtte toe dat in deze brief expliciet is vermeld dat in het JOKOS dossier 10773 zich een verklaring van erfrecht bevindt waaruit blijkt dat u en uw broer als enige erfgenamen zijn erkend in de nalatenschap van uw ouders. Voorts kunnen met deze brief de in de verantwoording van de voogd opgenomen ontvangsten wegens uitkeringen huisraadschade en AOF worden aangesloten met de desbetreffende bedragen in het rapport van de bewindvoerder. In onze bespreking op 15 juli merkte u tenslotte nog terecht op dat in de verantwoording van de voogd onder “ontvangen uit nalatenschappen” – en dientengevolge ook in de bijlage 1 bij mijn rapport van 30 mei 2003 – intrestbedragen zijn opgenomen die niet rechtstreeks uit de nalatenschappen afkomstig waren, maar als rente op de spaarbankboekjes zijn ontvangen, zodat het door mij gehanteerde bedrag van f 11.488,64 circa f 838 lager had moeten zijn.

U schrijft in uw reactie op mijn rapport vervolgens dat u in uw conceptrapport aan JMW met behulp van tabel 6.3 een poging heeft gedaan om de vermogensopstelling per 1 januari 1953 en de verantwoording van de voogd op elkaar aan te sluiten.

In die tabel 6.3 behandelt u de activa per 1 januari 1953 zoals opgenomen in rapport Vos, en de corresponderende bedragen die volgens u wel, of niet, of te laag, zijn opgenomen in de verantwoording van de voogd. U concludeert dat een bedrag van f 6.994,67 niet, dan wel te laag is opgenomen.

Ik maak daarbij de volgende opmerkingen:

- zolang niet bekend is hoe de activa en passiva bij de uiteindelijke regeling van de nalatenschap door de notaris zijn behandeld, is het mijns inziens niet mogelijk om te stellen dat *alle* activa in de vermogensopstelling *ongewijzigd* aan de erfgenamen ten goede zijn, dan wel hadden moeten, komen.

- de post “vorderingen onafgerekende dividenden”.

In het rapport Vos staat hierover vermeld dat in het jaar 1953 “volledige afwikkeling” heeft plaats gevonden. Ik veronderstel dat daarmee werd bedoeld dat de vordering in liquide middelen werd ontvangen. Wat met die liquide middelen is gedaan is niet bekend. Mogelijk zijn die gebruikt om een of meerdere passiva te betalen.

- de post “Schretlen & Co”.

Dit betrof een rekening-courantverhouding met het effectenkantoor, dus liquide middelen. Het is niet bekend of die liquide middelen na 1 januari 1953 door de bewindvoerder of door de notaris bij de regeling van de nalatenschap zijn gebruikt om een of meerdere passiva te betalen.

- de overige bedragen laat ik, gelet op hun relatief gering belang, onbesproken. De vermelde twee vorderingen kunnen met de passiva zijn verrekend.

Daarna gaat u in tabel 6.4 in op de passiva per 1 januari 1953 zoals vermeld in rapport Vos. U stelt dat uitsluitend het bedrag wegens “te restitueren dividenden” betaald hoefde te worden.

Digitale kopie

De andere bedragen hoefden volgens u – onder verwijzing naar enkele rapporten – niet betaald te worden. Die andere bedragen betreffen vermogensaanwasbelasting, verschuldigde kosten van levensonderhoud 1946-1948, de door Ph. Vos in de oorlog betaalde bedragen aan een kindertehuis waar u en uw broer waren ondergebracht, en de kosten van vermogensbeheer en recherche. Ik zie niet in waarom die bedragen in principe niet betaald hoefden te worden. In de rapporten waarnaar u verwijst staat hierover niets vermeld, althans niet in de zin zoals u bedoelt. In haar rapport (brief van 22 oktober 2002) schrijft Elma Verhey op pagina 3 dat zij van mening is dat het door de voogd betaalde bedrag van f 9.681,83 voor een belangrijk deel bestaat uit het bedrag van f 6.036,20 dat door Ph. Vos was betaald. Ik betwijfel dat ten zeerste. Zie ook mijn opmerking hierna over het al of niet voorkomen van uitgaven door de voogd wegens geërfde schulden.

U schrijft verder dat de passiva van het rapport Vos in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled – door mij geïnterpreteerd als verantwoording voogd – niet onder de uitgaven zijn opgenomen. Maar dat is juist heel normaal.

Een notaris die een nalatenschap regelt draagt normaliter – maar zeker in het geval van minderjarige erfgenamen – schulden van die nalatenschap niet over aan de erfgenamen maar voldoet die uit de beschikbare middelen in de boedel.

Wederom: door het ontbreken van de memorie van successie valt niet meer na te gaan welke passiva zijn betaald uit welke middelen, dan wel zijn gecompenseerd met vorderingen, dan wel na verificatie door de notaris minder bleken te bedragen. Dat passiva – volgens de vermogensopstelling per 1 januari 1953 – niet voorkomen als betaling in de verantwoording van de voogd is dan ook niet meer dan logisch.

In tabel 6.5 geeft u een opstelling van kosten in de verantwoording van de voogd die volgens u ten onrechte zijn gedaan. Ik heb daar, met uitzondering van betaalde belastingen in het algemeen, geen enkel oordeel over.

Met betrekking tot de uitgavenpost Belastingen verwijs ik naar mijn opmerkingen op pagina 11 onderaan in mijn rapport. Inkomstenbelasting en AOW moesten betaald worden door iedere belastingplichtige, ook de minderjarige, die belastbaar inkomen genoot. U genoot inkomsten uit vermogen. Of dat inkomen hoog genoeg was om inkomstenbelasting te betalen is uiteraard zonder te beschikken over nadere gegevens betreffende uw toenmalig inkomen en eventuele aftrekbare lasten niet na te rekenen.

Tenslotte vraagt u aan het eind van uw brief of uw conceptrapport van 17 maart 2003, alsmede het in uw brief van 16 juni 2003 gestelde, het mij nu wel mogelijk maken om alsnog:

- Het vermogensoverzicht per 1 januari 1953 en de verantwoording van de voogd d.d. 13 juni 1962 op elkaar “aan te sluiten”?

Het moge uit het voorgaande duidelijk zijn geworden dat mijn antwoord ontkennend blijft. Zolang niet bekend is hoe uiteindelijk de vermogenspositie per 1 januari 1953 door de bewindvoerder en notaris is afgewikkeld, blijft een aansluiting naar mijn mening onmogelijk.

- Antwoord te geven op de vraag “heeft Le-Ezrath Ha-Jeled de erfenis van mijn ouders goed beheerd”? Dit vooral met het oog op het feit dat verreweg het grootste deel van het zuiver vermogen, vanaf 1946 tot 13 juni 1962, belegd was in dezelfde effecten.

Digitale kopie

Eerst enkele opmerkingen mijnerzijds:

- . ik veronderstel dat Le-Ezrath Ha-Jeled en de S. A. Rudelsheim-Stichting hier dooreen gebruikt kunnen worden. Formeel was de Rudelsheim-Stichting uw voogd, en dus verantwoordelijk voor handelingen van Le-Ezrath Ha-Jeled.
- . uw voogd was niet de beheerder van de erfenis van uw ouders; dat was de bewindvoerder de heer D. Jager. Uw voogd had wel het beheer over uw (netto-)vermogen nà de verdeling van de nalatenschap.
- . uw voogd had niet het beheer van de effectenportefeuille in de nalatenschap van uw ouders; dat was wederom de verantwoordelijkheid van de bewindvoerder.

Ik heb geen mening over het beheer van uw vermogen door uw voogd. Ik heb daar ook geen onderzoek naar gedaan. Een oordeel over het beheer zou zich toespitsen tot enerzijds een oordeel over de tijdens het voogdijschap gedane uitgaven (aanvaardbaarheid, redelijkheid, toelaatbaarheid, etc.) ten laste van uw vermogen en anderzijds een oordeel over het beheer van de effectenportefeuille.

Uw voogd kreeg het beheer over de effectenportefeuille van u en uw broer nà de boedelverdeling door de notaris. Dat is inmiddels zo'n vijftig jaar geleden. Het is mij absoluut niet bekend welke normen en richtlijnen in de periode 1954 tot 1962 in het algemeen golden ten aanzien van het beheer van effectenportefeuilles van derden, zeker niet door voogden voor hun pupillen. Het is mij ook niet bekend welke procedures en richtlijnen binnen de Rudelsheim-Stichting en Le-Ezrath Ha-Jeled in die jaren golden met betrekking tot het beheer van beleggingen – in het bijzonder aandelen – van pupillen. Het de laatste jaren zogenoemde actief beleggen was, naar ik mij herinner als toenmalig jong assistent-accountant, in de beginjaren zestig zeker geen gemeengoed onder niet-professionele beleggers.

Met betrekking tot de uitgaven – uw tabel 6.5 – merk ik nog op dat uw voogd aan het einde van het voogdijschap décharge moest verkrijgen van de kantonrechter. Dat zal wellicht een enigszins marginale toetsing zijn geweest. Maar dat bij zo'n toetsing een bedrag van f 18.723,29, een bedrag dat naar uw mening ten onrechte is betaald door uw voogd, door een kantonrechter ten onrechte zou zijn geaccepteerd of over het hoofd zou zijn gezien, lijkt mij niet erg waarschijnlijk.

Ik heb dus geen antwoord op uw vraag of uw voogd uw vermogen goed heeft beheerd. Ik heb geen onderzoek gedaan naar het vermogensbeheer van de Rudelsheim-Stichting in het algemeen in de jaren vijftig en zestig, en zeker niet naar dat beheer in uw geval. Los daarvan is het de vraag of heden te dage nog onderzoek kan worden gedaan naar de kwaliteit van de beheeractiviteiten van zo'n vijftig jaar geleden.

- Te bepalen of tabel 6.8, in mijn concept rapport blz. 25, een correcte weergave is van het zuiver vermogen d.d. 13 juni 1962.

Ik kan deze samenvatting van het zuiver vermogen in zijn totaliteit niet onderschrijven.

Tabel 6.8 bestaat uit 7 componenten. Ten aanzien van de vier componenten 6.8.2 t/m 6.8.5 (“Inkomsten- en ondernemingsbelasting ten onrechte betaald” t/m “Uitgaven die ... ten onrechte in het rapport van Le-Ezrath Ha-Jeled staan”) heb ik hiervoor al mijn opmerkingen gemaakt, waaruit blijkt dat ik het met uw conclusies ten aanzien van die componenten niet eens, of zonder meer eens, ben.

Component 6.8.1 bestaat uit het saldo geldmiddelen – f 2.986,38 – waarover u bij de aanvang

Digitale kopie

van uw meerderjarigheid de beschikking kreeg. Dat saldo is conform de afrekening van de voogd per 13 juni 1962.

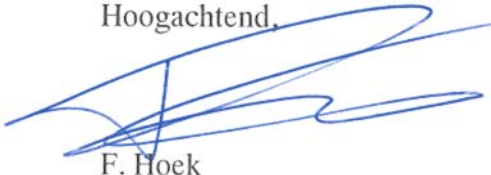
Component 6.8.6 bestaat uit de door u geërfde effectenportefeuille in de samenstelling zoals die volgens de verantwoording van de voogd per 13 juni 1962 bestond. U heeft daar in uw tabel 6.6 een overzicht van gemaakt; daarbij heeft u die portefeuille gewaardeerd tegen de koersen per 1 januari 1953 zoals die werden gehanteerd in het rapport Vos. Ik heb geconstateerd dat het door u genoemde bedrag ad f 39.089 aansluit aan de in het rapport Vos vermelde waarden per 1 januari 1953.

Het ware overigens voor een juist inzicht in de waarde per 13 juni 1962 uiteraard zuiverder wanneer de koersen per die datum voor de waardering zouden zijn gebruikt. Maar u vermeldt zelf al in uw rapport onder tabel 6.6 en tabel 6.7 dat die waarde van de effecten – vooralsnog – nog niet bekend is.

Component 6.8.7 bestaat uit de post “Aankoop effecten & uit nalatenschap” f 23.335,67. Met betrekking tot drie fondsen die tijdens de voogdijperiode zijn gemuteerd, had ik over de wijze van berekening van de in tabel 6.7 opgenomen “waarde datum aankoop” drie vragen waarop u mij op 18 juli 2003 antwoord hebt gegeven. Uw antwoorden heb ik volledigheidshalve gedetailleerd opgenomen in de bijlage bij deze brief. Ik stel vast dat de door u onder 6.8.7 vermelde “waarde datum aankoop”, met inachtneming van uw toelichting in de bijlage, aansluit aan de “Specificatie Effectenverloop” in de verantwoording van de voogd.

Gaarne tot het geven van nadere toelichtingen bereid,

Hoogachtend,

F. Hoek

Bijlage

cc. de heer drs H. G. Vuijsje

A. 6/1000 3% Nederlands-Indië.

Deze stukken zijn in tabel 6.7 gewaardeerd op f 5.782,15.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

Verkocht f 1.993,00. Echter, dit is de waarde van 2/1000 3% Nederlands-Indië op de datum van verkoop. Daar de waarde van saldo effecten op 13 juni 1962, in mijn berekeningen tabel 6.7 en samengevat in 6.8.7, teruggevoerd zijn op de datum van aankoop (dit is de enige algemene factor die ik kan vinden met betrekking tot deze groep aandelen) en ik niet weet welke 2/1000 verkocht zijn van de 8/1000, heb ik de gemiddelde waarde per datum aankoop, van de overgebleven 6/1000 aandeel, genomen en als volgt berekend:
 $(961,93 + 3.036,97 + 3.710,63)/8 \times 6 = f 5.782,15.$

B. 11/100 aandeel AKU uit nalatenschap en aankoop.

Deze stukken zijn in tabel 6.7 gewaardeerd op f 3.158,41.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

In de nalatenschap volgens rapport Vos bevond zich 1/1000 (10/100) aandeel AKU ter waarde van f 1.490 op 1 januari 1953; mijn deel was dus de helft, zijnde f 745 (5/100 aandeel) per 1 januari 1953. Echter, dit aandeel AKU is samengevoegd, door Voogd, met het AKU aandeel gekocht door Voogd (aankoop datum onbekend) en staat, samen met de door Voogd aangekochte aandelen AKU, op de balans van Voogd op 13 juni 1962 als zijnde een totaal van 11/100 aandeel AKU.

Volgens de voogd is aangekocht voor mij (datum onbekend) een totaal van 5/100 aandeel AKU (de helft van 10/100) ter waarde (datum aankoop) van f 1.435,64.

Ook hier heb ik de waarde van 11/100 aandeel berekend per aankoop datum door Voogd.

Hieruit volgt dat de waarde van 11/100 aandeel AKU gelijk is aan:

$f 1.435,64/5 \times 11 = f 3.158,41.$

C. 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander uit nalatenschap en aankoop.

Dit aandeel is in tabel 6.7 gewaardeerd op f 1.909,32.

Dat bedrag is door u als volgt berekend:

In de nalatenschap volgens rapport Vos bevond zich 1/1000 Heybroek en Zeelander ter waarde van f 1.100 op 1 januari 1953; mijn deel was dus de helft, zijnde 0,5/1000 aandeel ter waarde van f 550. Echter, dit aandeel Heybroek en Zeelander is samengevoegd, door Voogd, met het Heybroek en Zeelander aandeel gekocht door Voogd (aankoop datum onbekend) en staat, samen met de door Voogd aangekochte aandelen Heybroek en Zeelander, op de balans van Voogd op 13 juni 1962 als zijnde een totaal van 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander.

Volgens de voogd is aangekocht voor mij (datum onbekend) een totaal van 0,5/1000 aandeel Heybroek en Zeelander (de helft van 1/1000) ter waarde (datum aankoop) van f 954,66.

Ook hier heb ik de waarde van 1/1000 aandeel (13 juni 1962), berekend per aankoop datum door Voogd. Hieruit volgt dat de waarde van 1/1000 aandeel Heybroek en Zeelander gelijk is aan: $f 954,66 \times 2 = f 1.909,32.$

Bijlage 7

**Rapportage Zevenbergen
19 augustus 2003**

Pijnacker, 19 augustus 2003

De heer Philip Staal
P.O. Box 1411
Pardes Hanna 37113
Israël

inzake: forensisch schriftonderzoek
mijn ref.: 2003065

Geachte heer Staal,

Het door u gevraagde onderzoek heb ik uitgevoerd en afgerond. Ik meld u mijn bevindingen, zoals afgesproken, in de vorm van deze brief. Indien gewenst kan ik van mijn bevindingen, mijn conclusie en de gronden waarop mijn conclusie is gebaseerd, een uitgebreid en met redenen omkleed verslag uitbrengen.

U vroeg mij te onderzoeken of een handtekening, kennelijk voorstellende een handtekening van uw broer, de heer Marcel Staal, geproduceerd onder een 'Algemene Volmacht' van 12 januari 1961 al of niet een echte handtekening is of zou kunnen zijn van de heer Marcel Staal. Over wat in dit verband onder een echte handtekening dient te worden verstaan heb ik een beknopte beschouwing opgesteld, die ik hierbij heb gevoegd als bijlage IV.

Uit overwegingen van doelmatigheid omschrijf ik het ter onderzoek aangeboden document hier niet nader. Ik verwijs naar een fotokopie ervan (een fotokopie van een fotokopie dus), die ik als bijlage I hierbij heb gevoegd. Van de te onderzoeken handtekening heb ik een montage vervaardigd in een vergroting van plm. 2 x lineair, die ik als bijlage II eveneens hierbij heb gevoegd.

Het document waarop de te onderzoeken handtekening is geplaatst, ontving ik in de vorm van een fotokopie. Wanneer een dergelijk onderzoek niet aan de hand van origineel materiaal kan worden verricht, dan dient een principieel voorbehoud te worden gemaakt: als gevolg van het fotokopieerproces kunnen immers met name microkenmerken vervagen of zelfs ontstaan. Daarnaast kan aan de hand van een fotokopie meestal niet worden bepaald, of de te onderzoeken handtekening door 'listige kunstgrepen' (knippen, plakken, fotokopiëren) frauduleus is gemonteerd op het betreffende document. Zo ook niet in het onderhavige onderzoek.

Als vergelijkingsmateriaal ontving ik een aantal documenten met daarop in totaal 12 vergelijkingshandtekeningen van de heer Marcel Staal. Afgezet tegen de kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van dit vergelijkingsmateriaal, vormt dit toch geen voldoende representatieve steekproef uit het totale handtekeningrepertoire van deze schrijver, omdat het de periode, waarin de te onderzoeken handtekening kennelijk tot stand is gebracht, niet voldoende omsluit. Ook deze beperking levert een principiële voorbehoud op.

Van de vergelijkingshandtekeningen heb ik een montage samengesteld in een vergroting van plm. 2 x lineair, die ik als bijlage III hierbij heb gevoegd. Op die bijlage heb ik het jaar van productie bij de betreffende vergelijkingshandtekening geplaatst.

Ik verrichtte mijn onderzoek volgens de principes en procedures van forensisch schriftonderzoek, zoals ter zake in de algemene vakliteratuur is gepubliceerd en volgens een in de dagelijkse praktijk toegepast kwaliteitssysteem. Zowel de methodiek als het kwaliteitssysteem zijn (inter)nationaal geaccepteerd als standaard. Indien gewenst kan ik een beknopte beschrijving van de toegepaste methodiek verschaffen en kan ik een literatuuropgave verstrekken.

Feitelijke vergelijking van de te onderzoeken handtekening met het vergelijkingsmateriaal maakt duidelijk, dat de te onderzoeken handtekening op nagenoeg alle relevante details afwijkt van de bandbreedte van de variatie in het vergelijkingsmateriaal. Aan de hand van de bijlagen II en III is dit met het blo-te oog gemakkelijk te verifiëren.

Op basis van mijn onderzoek met het van u ontvangen materiaal ben ik dan ook van mening, dat er gegronde redenen zijn om aan de echtheid van de onderzochte handtekening op de 'Algemene Volmacht' dient te worden getwijfeld. Daarnaast is de mogelijkheid van 'frauduleuze' montage van de betreffende handtekening niet uit te sluiten.

Ik acht het zeer relevant, dat ik voor verder onderzoek kan beschikken over het litigieuze document in originali en over vergelijkingsmateriaal dat de periode, waarin de dit document tot stand is gebracht, beter omsluit.

De van u ontvangen documenten gaf ik u reeds terug. Mijn cv heb ik bijgevoegd.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

P.L. Zevenbergen

ALGEMENE VOLMAGT

Bijlage I

De ondergetekende:

MARCEL STAAL, geboren te Amsterdam, 26 September 1939, wonende te Tel-Aviv (Israël), aan de Rechov Florentine 55/1, ongehuwd en nimmer gehuwd geweest,

verklaart door deze last en volmacht te geven aan de Heren Philip Vos en Karel Schipmolder beiden van beroep accountant, leden van het Nederlands Instituut van Accountants, beiden wonende te Amsterdam aan de Rubensstraat 90 respectievelijk Sloestraat 1, handelende tezamen met de Heer Jan de Rooy, eveneens accountant lid N.I.V.A. wonende te Hoogeveen, onder de naam Accountantskantoor Ph. Vos onder meer gevestigd te Amsterdam, aan de Frans van Mierisstraat 59, zo tezamen als elk hunner afzonderlijk, in het algemeen om zijn belangen waar te nemen en te behartigen, in alle vergaderingen waarbij de ondergetekende moet of kan tegenwoordig zijn, voor hem op te treden en te handelen; alle daden van beheer en van eigendom te verrichten, derhalve in zijn naam roerende of onroerende goederen te kopen, tegen andere te ruilen, uit de hand of in het openbaar te verkopen, te verhuren of in gebruik af te staan, de verkoopvoorwaarden en bepalingen te regelen, het verkochte of op andere wijze vervreemde te leveren, vrijwaring te beloven, te beperken of uit te sluiten, kooprijzen te ontvangen, daarvoor te kwijten of ook dezelve te betalen en zijn roerende goederen te verpanden; geld op te nemen en uit te zetten, interessen te beloven en te bedingen, rekening en verantwoording terzake voogdij en alle ander rekenplichtig beheer te doen en te ontvangen, het zuiver saldo in te vorderen of uit te keren, alle rekeningen des geraden goed te keuren en de rekenplichtigen te déchargeren, de schulden van hem ondergetekende te betalen en zijn vorderingen te innen en daarvoor te kwijten of die nu aan anderen over te dragen of bij betaling door derden deze in rechten te subrogeren, hypotheek te bedingen of daarvan afstand te doen, hypothecaire inschrijvingen te nemen en die te doen doorhalen en van het recht onherroepelijke volmacht bedoeld in artikel 1223 al. 2 van het Burgelijk Wetboek gebruik te maken; inschrijvingen in het grootboek der Nationale Schuld te kopen, te verkopen en te verpanden en de interessen daarvan en van andere schuldvorderingen te ontvangen of door een ander te doen ontvangen; omtrent alle nalatenschappen waartoe de ondergetekende reeds geroepen of nog geroepen mocht worden zich te beraden, die te verwerpen of zuiver of onder het voorrecht van boedelbeschrijving te aanvaarden, tegen de verzegeling verzet te doen, die te vorderen, zomede alle nalatenschappen te doen beschrijven en daarvan zowel als van alle andere zaken scheiding en deling te vorderen, die tot stand te brengen en daartoe mede te werken; alle handelingen te verrichten inzake claims waartoe hij gerechtigd of medegerechtigd is of zal blijken te zijn, waaronder ook claims bij de Stichting Jokos of enige andere instelling of instantie gene uitgezonderd, alle legaten uit te keren en aan te nemen; de memoriën van aangifte voor het recht van successie en overgang van alle nalatenschappen die aan de ondergetekende opkomen, op te maken, in te leveren en de deugdelijkheid daarvan voor de bevoegde rechter te beëdigen, alle geschillen door dadingen te voorkomen of te beëindigen, scheidsmannen te benoemen; alle eisen in rechte te doen of tegen te spreken, of wel daarin te berusten, alle vonnissen te verzoeken ze ten uitvoer te leggen of te doen leggen; te vernietigen of daarvan in hoger beroep of cassatie te komen; voorts schatters te benoemen, notarissen, advocaten, procureurs, deurwaarders en practizijns aan te stellen, van alles de nodige akten te doen opmaken, te verlijden en te tekenen en door die akten de lastgeefster rechtens te verbinden en verder al datgene meer te doen en te verrichten waartoe de ondergetekende zelve tegenwoordig, verplicht en bevoegd zou zijn ook al ware daarin bij deze niet uitdrukkelijk voorzien, alles met de macht van assumptie en substitutie onder belofte van goedkeuring en schadeloosstelling volgens de wet.

Handwritten signature: Philip Vos

Handwritten: Tel Aviv 12.1.61

afas

1961

או תביעה

1961

חתימת ידיו תותם

1962

1970

1970

1970

מאיר

1970

~~משה~~
משה
משה

1970

1970

משה
משה
משה
משה

1972

משה
משה

1972

משה
משה

1993

Definiëring van het begrip 'echte handtekening'

Over wat onder een 'echte handtekening' dient te worden verstaan circuleren verschillende definiëringen. Het hangt er vanaf vanuit welk perspectief de vraag gesteld en beantwoord moet worden.

In de praktijk en in de vakliteratuur wordt een handtekening als echt (en dus authentiek) aangemerkt, wanneer die in het maatschappelijk verkeer als zodanig wordt geaccepteerd. Enkele voorbeelden:

- de handtekening op het paspoort moet worden geproduceerd in tegenwoordigheid van de beambte van de gemeente die het paspoort uitgeeft en zal daarom wel echt zijn;
- de handtekening op een notariële akte wordt veelal geplaatst in tegenwoordigheid van getuigen of de notaris kent de ondertekenaar persoonlijk en de handtekening zal daarom wel echt zijn;
- middels een ondertekende bankoverschrijving wordt de huishuur daadwerkelijk overgeschreven op de rekening van de verhuurder en de handtekening op die overschrijving zal door de bank dus kennelijk als echt zijn erkend;
- de handtekening op de salesslip wordt door de verkoper vergeleken met de handtekening op de creditcard, omdat de handtekening op de creditcard wel een authentieke zal zijn;
- de handtekeningen op de kaart van de bankkluishouder zullen wel echt zijn, want anders wordt deze niet toegelaten tot de kluis;
- de handtekening voor gezien op het schoolrapport wordt geacht een echte handtekening te zijn van één der ouders, tenzij het tegendeel blijkt;
- de handtekeningen op een concurrentiebeding worden geacht echte handtekeningen te zijn van de werkgever en de werknemer, tenzij
- degene die het testament laat opmaken is te oud en te ziek om z'n handtekening te kunnen plaatsen. De notaris pakt de hand van de erflater en geleid die, onder het toezien van familieleden, zodanig dat een soort handtekening op het document ontstaat. Een verre neef uit Australië heeft later echter zo z'n twijfels.....
- De handtekening op een schuldbekentenis zal wel echt zijn, want uit ondertekende kwitanties blijkt de inlossing van de schuld.....

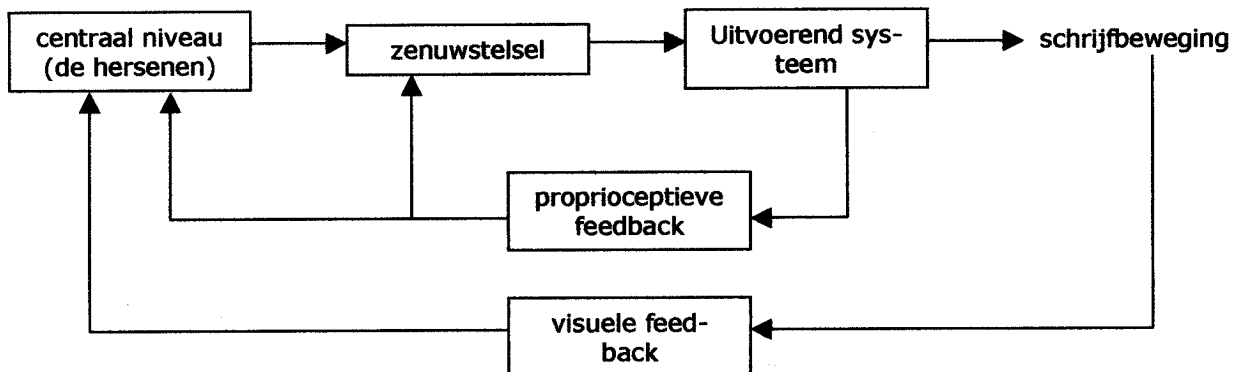
Deze voorbeelden zijn niet geheel willekeurig geformuleerd. De vraag naar het bewijs van authenticiteit 'sluip' er als het ware in. De beantwoording van de vraag behoort tot de competentie van een forensisch schriftexpert.

Vanuit schriftkundig perspectief luidt een definitie: een handtekening is echt wanneer deze valt binnen de bandbreedte van de variatie van een representatieve steekproef van het totale handtekeningrepertoire van die schrijver. Een steekproef van een totaal handtekeningrepertoire is (kort samengevat) voldoende en representatief, wanneer daaruit, in redelijkheid en binnen de variatiebreedte van algemene en microkenmerken, een soort 'standaardhandtekening' kan worden gereconstrueerd.

In de denklijn die de laatste decennia wordt aangehangen wordt het dynamisch schriftsysteem beschouwd als een regeltechnisch systeem, waarin drie samenhangende niveaus worden onderscheiden: het centrale niveau (de hersenen), het zenuwstelsel en het uitvoerend systeem (hand, pols, elleboog, schouder).

Op het centrale of hersenniveau zal, op basis van cognitieve processen, in het 'motorisch geheugen' een eenmaal aangeleerde schrijfvaardigheid liggen opgeslagen. Tussen de intentie om iets te schrijven en de feitelijke beweging van de pen, worden verschillende stadia van motorische preparatie onderscheiden: de programmeerfase (de 'retrieval'), de parametrisatiefase en de motorische initiatiefase. De activiteit op het centrale niveau resulteert in motor- of actieprogramma's, die via de zenuwbanen worden doorgezonden. Door het zenuwstelsel worden stelsels van spieren en gewrichten geactiveerd, die op hun beurt de eraan gekoppelde pen in beweging brengen. Op alle niveaus is ook sprake van visuele en proprioceptieve feedbackmechanismen. Van belang is op te merken dat is vastgesteld dat de terugkoppelingsmechanismen geen invloed kunnen hebben op de schrijfbeweging binnen een bepaalde eenheid van het schrift, bijvoorbeeld een letter, omdat de normale schrijfsnelheid vele malen hoger ligt dan het tempo waarin die terugkoppelingen fysiologisch mogelijk zijn.

Het schrijfsysteem is hieronder schematisch weergegeven:

De conclusie is gerechtvaardigd dat iedere schrijfbeweging een commando van het centrale niveau weerspiegelt. In principe 'slijpt' iemand door de loop der jaren dus een bepaalde vormgeving van een handtekening 'in'. Als zodanig kan een handtekening worden beschouwd als de hoogst geautomatiseerde productie van iemands schriftrepertoire.

Het is een normaal verschijnsel dat het beeld van iemands handtekening door tijdsverloop verandert. Daarvoor is een breed scala van voor de hand liggende redenen aan te voeren. Er zijn ook redenen die wat minder voor de hand liggen. Zo kan ziekte, al of niet gepaard aan medicijngebruik de schrijfvaardigheid (soms) ingrijpend veranderen als gevolg waarvan ook het beeld van de handtekening anders wordt. Ook door ouderdom en onder invloed van alcohol en/of drugs kan de motoriek van het schrijfsysteem worden aangetast.

Er is nog tweetal andere redenen: iemand kan om welke reden dan ook, van de ene op de andere dag besluiten zich een andere handtekening 'aan te meten' en iemand kan opzettelijk zijn eigen handtekening zodanig verdraaien dat hij de echtheid daarvan in een later stadium met succes kan aanvechten.

Waar het in essentie steeds om gaat is de vraag of een litigieuze handtekening valt binnen de bandbreedte van de variatie in een representatieve steekproef uit het totale handtekeningrepertoire van een bepaalde schrijver. Is dat wél zo, dan is er sprake van een echte handtekening. Is dat niet zo, dan impliceert dat niet automatisch dat de litigieuze handtekening vals is. Er zijn immers nog verschillende andere mogelijkheden (niet limitatief!):

- de steekproef van het vergelijkingsmateriaal blijkt achteraf toch niet zo representatief als mocht worden aangenomen;
- betrokkene hanteert twee of meer basisvormen als handtekening;
- betrokkene kon als gevolg van een ongeval de rechterhand niet gebruiken en heeft met de linkerhand de handtekening geproduceerd;
- betrokkene heeft om welke reden dan ook bij een bepaalde gelegenheid een andere basisvorm van zijn handtekening geproduceerd;
- door ouderdom, ziekte of medicijngebruik wijkt de handtekening geheel of gedeeltelijk af van 'de normale handtekening van voorheen'.

De vraag rijst overigens wel op wie de 'bewijslast' zou moeten drukken dat een steekproef representatief is. Het is denkbaar dat een statisticus tot een geheel andere conclusie komt dan een jurist, de 'familie' kan daar heel anders over denken dan de 'erfgenaam' en de forensisch schriftexpert weer heel anders dan de belanghebbende.

Er moet nog rekening worden gehouden met een andere variant. Door knippen, plakken en fotokopiëren kan men vrij gemakkelijk iemands authentieke handtekening op een ander document monteren. De handtekening is daarmee nog steeds echt, maar hij staat onder een vals document. Alleen het originele document zal wel spoorloos zijn verdwenen.....

P.L. Zevenbergen

Pijnacker, mei 2001

Curriculum vitae P.L. Zevenbergen, forensisch schriftexpert

Relevante diploma's

- HBS-b, 1964
- Nederlandse Politie Academie, 1967
- Rechercheschool, 1971
- Forensisch schriftexpert, 1975
- Kriminalistik, Bundeskriminalamt Wiesbaden, 1978
- Rijksuniversiteit Leiden, 1980
- Exxin, 1993

Relevante lidmaatschappen

- Association of Firearm and Toolmark Examiners (AFTE, 1972-1981),
- International Association for Identification (IAI, vice-president for the Netherlands, lifemember, 1970-heden),
- American Society of Questioned Document Examiners (1980-1983),
- Forensic Science Society (1972-1982),
- Landelijk Platform Technische Recherche (1975-1980),
- Nederlandse Vereniging voor Grafologie en Schriftexpertise (1972-heden, voorzitter Sectie Schriftexpertise, 1972-1998),
- Nederlandse Vereniging voor Forensische Schriftexpertise (i.o., voorzitter, 1998-heden).

Relevante werkervaring

- Hoofd Technische Recherche, (destijds) gemeentepolitie 's-Gravenhage, 1970-1980,
- Gerechtelijk Laboratorium, (destijds) 's-Gravenhage, 1973,
- Stage Federal Bureau of Investigation (FBI), Forensic Laboratory, Washington DC, USA, 1973, 1974 en 1976,
- Stage Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms (ATF), Forensic Laboratory, Washington DC en San Francisco, USA, 1973 en 1974,
- Stage United States Secret Service, Forensic Laboratory, Washington DC, USA, 1973,
- Stage Kantonspolizei Zürich, Erkennungsdienst, Zwitserland, 1975,
- Adviseur Korps Politie Suriname (Technische Recherche), 1976,
- Stagebegeleider studenten Criminalistiek RU Leiden (1973-1982),
- Opleider forensisch schriftexperts (1975-heden),
- Zelfstandige beroepsuitoefening 'Schrift- en documentenonderzoek' (1980-heden),
- Ruim 2000 vergelijkende onderzoeken van handschriften en handtekeningen, ruim 500 vergelijkende onderzoeken van machineschrift, ruim 500 documenttechnische onderzoeken, alle met enige vorm van verslaglegging.

Relevante opdrachtgevers

- Bedrijven (banken, verzekeringsmaatschappijen, bedrijfsbeveiligingsdiensten, bedrijfsrecherchediensten en andere ondernemingen; uit binnen- en buitenland),
- Rechterlijke Macht (staande en zittende magistratuur; uit binnen- en buitenland),
- Overheidsinstellingen (ministeries, provincies, gemeenten, bijzondere opsporingsdiensten, universiteiten en andere onderwijsinstellingen),
- Advocaten, Notarissen, Accountants en leden van andere beroepsgroepen,
- Verenigingsbesturen, Stichtingsbesturen en andere rechtspersoonlijkheid bezittende organen,
- Particulieren (uit binnen- en buitenland).